City & Guilds Lefel 2

Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Mae'r cymhwyster hwn yn rhan o'r gyfres newydd o gymwysterau Iechyd a Gofal Cymdeithasol, a Gofal Plant yng Nghymru a ddarperir gan City&Guilds/CBAC.

Llawlyfr y Cymhwyster

Fersiwn

Medi 2024 Fersiwn 1.3

Cipolwg ar y cymhwyster

Maes pwnc	Iechyd a gofal plant
Rhif City & Guilds	8041
Grŵp oedran cymeradwy	16+
Gofynion cofrestru	Dim
Asesiad	100% asesiad mewnol (Tasgau strwythuredig a phortffolio)
Cymeradwyaethau	Mae angen cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster
Deunyddiau cefnogi	Llawlyfr y cymhwyster Canllaw ar gyflwyno'r cymhwyster Pecyn asesu
Ymrestru ac ardystio	Gweler y manylion ar wefan y Consortiwm

Teitl a lefel	Rhif cyfeirnod	Rhif achredu
Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer	8041-13	C00/1245/8

Fersiwn a dyddiad	Newid manylion	Adran
1.1 Awst 2019	Deddfwriaeth wedi ei ddiweddaru	'Deddfwriaeth gysylltiol ac arweiniad' trwy'r ddogfen
1.1 Awst 2019	Wedi ychwanegu'r rhif achrededig	Cipolwg ar y cymhwyster
1.1 Awst 2019	Newidiadau i anghysondebau mewn cyfieithiadau i'r Gymraeg wedi eu cwblhau	Trwy'r ddogfen
1.1 Awst 2019	Deunyddiau cynorthwyol/gofynion canolfan wedi eu diweddaru	Trwy'r ddogfen
1.2 Awst 2020	Diwygio'r ddeddfwriaeth diogelu cyfeiriadau	Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig: • Uned 200, 310
1.3 Medi 2024	Dileu cyfeiriadau 'Fframwaith y Cyfnod Sylfaen'	Uneds - Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

Cynnwys

Cipolwg ar y cymhwyster		**3**
Cynnwys		**5**
1	**Cyflwyniad**	**9**
	Nodau ac amcanion y pwnc	10
	Strwythur	11
	Oriau Dysgu Dan Arweiniad (ODA) a Chyfanswm Amser Cymhwyso (CAC)	13
2	**Gofynion canolfannau**	**14**
	Cymeradwyo'r cymhwyster	14
	Staff canolfannau	14
	Gofynion cofrestru dysgwyr	16
	Cyfyngiadau oedran	16
3	**Cyflwyno'r cymhwyster**	**17**
	Asesu cychwynnol a sefydlu	17
	Deunyddiau cefnogi	17
	Swyddogion Cyswllt allanol/penodedigion	17
	Sicrhau Ansawdd Mewnol	18
	Cymedroli trefniadau asesu mewnol	18
	Apêl fewnol	18
	Ffactorau sy'n effeithio ar ddysgwyr unigol	18
	Camymddwyn	19
	Trefniadau mynediad ac ystyriaeth arbennig	19
4.	**Asesu**	**21**
	Crynodeb o’r asesu	21
	Efelychu	21
	Cyfyngiadau amser	21
	Cydnabod dysgu blaenorol	21
5	**Unedau**	**22**
	Darpariaeth yr unedau	22
	Canllawiau ar gyflwyno cynnwys yr unedau	23
Uned 200	**Cefnogi ymarfer craidd ym maes gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant**	**25**
	Gofynion tystiolaeth	31
	Dull Asesu	31
	Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig	34
Uned 201	**Cefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad**	**36**
	Gofynion tystiolaeth	38
	Canllawiau cyflwyno	38
	Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig	39

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 39

Uned 202 Cefnogi maeth a hydradiad yn y blynyddoedd cynnar 42

Gofynion tystiolaeth 44
Canllawiau cyflwyno 44
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 44
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 44

Uned 203 Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl 46

Gofynion tystiolaeth 47
Canllawiau cyflwyno 47
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 48
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 48

Uned 204 Cefnogi gofal plant 0-2 oed 50

Gofynion tystiolaeth 52
Canllawiau cyflwyno 52
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 53
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 53

Uned 205 Cefnogi gofal plant 2-3 oed 55

Gofynion tystiolaeth 57
Canllawiau cyflwyno 57
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 57
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 57

Uned 206 Gweithio gyda phlant 3-7 oed 60

Gofynion tystiolaeth 63
Canllawiau cyflwyno 63
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 64
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 64

Uned 207 Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi 66

Gofynion tystiolaeth 68
Canllawiau cyflwyno 68
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 68
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 68

Uned 208 Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus 70

Gofynion tystiolaeth 73
Canllawiau cyflwyno 73
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 73
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 73

Uned 209 Ymateb i adweithiau anaffylactig 75

Gofynion tystiolaeth 77
Canllawiau cyflwyno 77
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 77
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 78

Uned 210 Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant 79

Gofynion tystiolaeth 81
Canllawiau cyflwyno 81
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 81
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 81

Uned 211 **Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant** **83**
Gofynion tystiolaeth 85
Canllawiau cyflwyno 85
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 86
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 86

Uned 212 **Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli** **87**
Gofynion tystiolaeth 89
Canllawiau cyflwyno 89
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 89
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 89

Uned 213 **Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant** **91**
Gofynion tystiolaeth 93
Canllawiau cyflwyno 93
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 93
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 93

Uned 214 **Cynnal profion pwynt gofal** **95**
Gofynion tystiolaeth 97
Canllawiau cyflwyno 97
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 97
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 98

Uned 215 **Casglu sbesimenau** **99**
Gofynion tystiolaeth 101
Canllawiau cyflwyno 101
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 101
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 101

Uned 310 **Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y blynyddoedd cynnar** **102**
Gofynion tystiolaeth 104
Canllawiau cyflwyno 104
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 106
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 106

Uned 312 **Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi** **108**
Gofynion tystiolaeth 110
Canllawiau cyflwyno 110
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 110
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 110

Uned 314 **Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau** **112**
Gofynion tystiolaeth 114
Canllawiau cyflwyno 114
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 114
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 115

Uned 315 **Cefnogi plant i fonitro glwcos** **116**
Gofynion tystiolaeth 118
Canllawiau cyflwyno 118
Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig 118
Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig 118

Appendix 1 **Arweiniad o ran yr Unedau a Argymhellir** **120**

Atodiad 2 Cysylltiadau â chymwysterau eraill **121**
Cysylltiadau â chymwysterau eraill 121

1 Cyflwyniad

Mae'r ddogfen hon yn dweud wrthych yr hyn y mae angen i chi ei wneud er mwyn cyflwyno'r cymhwyster:

<table>
<tr><th>Maes</th><th>Disgrifiad</th></tr>
<tr><td>Ar gyfer pwy mae'r cymhwyster?</td><td>Mae'r cymhwyster hwn yn bennaf ar gyfer pobl sy'n gweithio, neu sydd am weithio, mewn lleoliadau gofal plant wedi'u rheoleiddio gyda theuluoedd a phlant o dan 8 oed a gwasanaethau plant y GIG ar gyfer y rhai sy'n gweithio gyda theuluoedd a phlant 0-19 oed.

Mae'r cymhwyster yn seiliedig ar ymarfer ac yn asesu gwybodaeth ac ymarfer dysgwyr. Lluniwyd y cymhwyster ar gyfer dysgwyr mewn dysgu seiliedig ar waith. Bydd y cymhwyster yn asesu gwybodaeth ac ymarfer dysgwyr drwy eu gwaith.

Mae angen i ddysgwyr ennill y cymhwyster hwn er mwyn gweithio fel ymarferydd gofal plant cymwysedig mewn rhinwedd a oruchwylir fel y nodir yn Fframwaith Cymwysterau Gofal Cymdeithasol Cymru ar gyfer Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant</td></tr>
<tr><td>Beth mae'r cymhwyster yn ei gynnwys?</td><td>Bydd y cymhwyster hwn yn galluogi dysgwyr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen i gael gwaith a/neu i symud ymlaen mewn gyrfa mewn lleoliadau gofal plant neu iechyd.</td></tr>
<tr><td>Pa gyfleoedd sydd i ddatblygu?</td><td>Gyda'r cymhwyster hwn gall dysgwyr symud ymlaen i gyflogaeth neu i'r cymhwyster canlynol gan y Consortiwm*:
Lefel 3 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer
Lefel 3 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer a Theori
*Mae'r Consortiwm yn cynnwys City & Guilds of London Institute a CBAC a gydweithiodd i ddatblygu a chyflwyno'r holl gymwysterau yn y gyfres Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant.</td></tr>
<tr><td>Gyda phwy y gwnaethom ddatblygu'r cymhwyster?</td><td>Gofal Cymdeithasol Cymru ac Addysg a Gwella Iechyd Cymru a ddatblygodd gynnwys unedau'r cymhwyster hwn ac sy'n berchen arno.

Datblygwyd y cynnwys ar y cyd â'r Consortiwm, yn ogystal â rhanddeiliaid, tiwtoriaid, athrawon ac aseswyr yn y gweithle o bob rhan o'r sector iechyd a gofal plant.</td></tr>
</table>

Nodau ac amcanion y pwnc

Bydd y cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer yn galluogi dysgwyr i ddatblygu a dangos eu gwybodaeth, dealltwriaeth, ymddygiad, sgiliau ac ymarfer mewn lleoliad gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant. Yn arbennig, bydd dysgwyr yn gallu dangos eu bod yn:

- Deall, ac yn gallu defnyddio'n ymarferol, yr egwyddorion a'r gwerthoedd sy'n sail i ofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant
- deall, ac yn gallu defnyddio'n ymarferol, dulliau plant ganolog i ofal, chwarae, dysgu a datblygiad
- cyfrannu mewn ffordd gadarnhaol at y sector gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant drwy eu hymarfer eu hunain
- myfyrio ar ymarfer i barhau i wella
- deall swyddi a'u swyddogaethau yn y sector gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant
- defnyddio sgiliau llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol fel sy'n briodol yn eu swydd.

Mae'r wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau y mae angen i ddysgwr eu meithrin yn y cymhwyster hwn yn adeiladu ar gynnwys y cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd.

Argymhellir yn gryf y dylai dysgwr sy'n dilyn y cymhwyster hwn fod wedi cwblhau Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd, neu'n cyflawni'r cymhwyster ar hyn o bryd.

Sylwer: un o'r gofynion a nodir yn Fframwaith Cymwysterau Gofal Cymdeithasol Cymru ar gyfer Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant yw y bydd angen y ddau gymhwyster canlynol ar unigolyn sy'n gweithio yn y sector iechyd a gofal plant:

- y cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd

a'r

- cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer

i weithio mewn swyddi penodol.

I gael rhagor o wybodaeth am y gofynion ar gyfer gweithio yn y sector iechyd a gofal plant, gan gynnwys swyddi penodol, gweler y 'Fframwaith cymwysterau ar gyfer gofal cymdeithasol a gofal plant rheoledig yng Nghymru' sydd ar gael ar wefan Gofal Cymdeithasol Cymru.
https://gofalcymdeithasol.cymru/adnoddau/fframwaith-cymwysterau-ar-gyfer-y-sector-gofal-cymdeithasol-yng-nghymru

Strwythur

Er mwyn ennill cymhwyster **Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer** rhaid i ddysgwyr ennill cyfanswm o **35** o gredydau o leiaf;

- Rhaid ennill 25 o gredydau o'r grŵp Gorfodol
- Rhaid ennill o leiaf 3 chredyd o grŵp Dewisol A
- Gellir ennill y 7 credyd sy'n weddill o **unedau** yng ngrwpiau Dewisol A, B **neu** C.

Lleiafswm yr oriau dysgu dan arweiniad sy'n ofynnol ar gyfer y cymhwyster hwn yw 175.

Rhif yr Uned	Teitl yr Uned	ODA	Credydau
Grŵp gorfodol			
200	Cefnogi ymarfer craidd ym maes gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant	65	14
201	Cefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad	25	4
202	Cefnogi maeth a hydradiad yn y blynyddoedd cynnar	20	4
203	Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl	15	3
Grŵp dewisol A			
204	Cefnogi gofal plant 0-2 oed	20	3
205	Cefnogi gofal plant 2-3 oed	20	3
206	Gweithio gyda phlant 3-7 oed	25	4
Grŵp dewisol B			
207	Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi	15	3
310	Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y blynyddoedd cynnar	25	4
Grŵp dewisol C			
208	Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus	20	5
209	Ymateb i adweithiau anaffylactig	10	2
210	Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant	10	2
211	Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant	20	4
212	Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli	20	3
213	Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant	15	3

Rhif yr Uned	Teitl yr Uned	ODA	Credydau
214	Cynnal profion pwynt gofal	15	3
215	Casglu sbesimenau	10	3
312	Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi	20	3
314	Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau	15	3
315	Cefnogi plant i fonitro glwcos	15	3

Sylwer: mae gwahaniaeth rhwng grwpiau Dewisol B ac C i gefnogi'r fethodoleg asesu ar gyfer y cymhwyster hwn. Gellir dewis unedau o'r naill grŵp neu'r llall yn dibynnu ar y credydau sydd ar gael. Mae rhagor o fanylion am y fethodoleg asesu i'w gweld yn y pecyn asesu.

Oriau Dysgu Dan Arweiniad (ODA) a Chyfanswm Amser Cymhwyso (CAC)

Mae Oriau Dysgu Dan Arweiniad (ODA) yn rhoi syniad i ganolfannau o faint o amser dysgu ac asesu *dan oruchwyliaeth* sydd ei angen i gyflwyno uned a gellir eu defnyddio at bwrpasau cynllunio.

Y Cyfanswm Amser Cymhwyso (CAC) yw'r cyfanswm o amser, mewn oriau, y disgwylir i ddysgwr ei dreulio er mwyn ennill cymhwyster. Mae'n cynnwys oriau dysgu dan arweiniad ac oriau a dreulir yn paratoi, yn astudio ac yn cyflawni rhai gweithgareddau asesu ffurfiannol, y gall rhai ohonyn nhw fod yn y gweithle/lleoliad.

Mae fformiwla sy'n cyfateb i werth y CAC wedi'i rannu â 10 yn cael ei defnyddio i gyfrifo'r credyd.

Nodir y CAC ar gyfer y cymhwyster hwn isod.

Cymhwyster	CAC
Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer	350

2 Gofynion canolfannau

Cymeradwyo'r cymhwyster

Bydd angen cymeradwyo canolfannau a chymwysterau ar gyfer y cymhwyster hwn. Bydd hyn yn cynnwys asesiad desg.

Er mwyn cymeradwyo canolfan, rhaid i sefydliad allu bodloni'r meini prawf cymeradwyo canolfannau. Mae'r dogfennau canlynol yn rhoi manylion sut i gael cymeradwyaeth am y cymhwyster hwn:

- Llawlyfr Gweinyddu (Cyflwyniad i weithio gyda City & Guilds a CBAC)
- Ein Gofynion Sicrhau Ansawdd
- Model Sicrhau Ansawdd

Cynghorir darpar ganolfannau i geisio cymeradwyaeth canolfan a chymhwyster, fel sy'n briodol, cyn dechrau cyflwyno'r cymhwyster.
Mae'r Consortiwm yn anelu at gyhoeddi'r penderfyniad ynghylch cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster o fewn 30 diwrnod gwaith i gyflwyno'r cais, gan arwain at bedwar canlyniad posibl:

- Cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster
- Cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster yn amodol ar gynllun gweithredu
- Ymatal rhag cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster yn amodol ar gynllun gweithredu
- Gwrthod cymeradwyo'r ganolfan a'r cymhwyster.

Tybir bod y ganolfan a'r cymhwyster wedi cael eu cymeradwyo pan fydd City & Guilds yn anfon cadarnhad ysgrifenedig o'r statws i'r ganolfan, ac nid cyn hynny.

Bydd yn ofynnol i ganolfannau wneud cais am gymeradwyaeth ar gyfer y cymhwyster hwn a bodloni'r gofynion penodol i ganolfannau a amlinellir yn y ddogfen hon mewn perthynas â staff cyflwyno a chymhwysedd aseswyr. Bydd y gofynion hyn yn cael eu harchwilio a'u monitro fel rhan o'r broses cymeradwyo cymwysterau a'r broses o fonitro'r cymhwyster hwn yn barhaus.

Staff canolfannau

Gofynion aseswyr

Rhaid i aseswyr deilliannau dysgu seiliedig ar gymhwysedd:

- fod yn alwedigaethol gymwys; mae hyn yn golygu bod yn rhaid i bob aseswr allu bodloni gofynion llawn y maes y mae'n ei asesu i'r un lefel o leiaf. Ystyr cymhwysedd galwedigaethol yw eu bod hefyd yn alwedigaethol wybodus
- cynnal eu cymhwysedd galwedigaethol drwy ddysgu a datblygu proffesiynol parhaus perthnasol y gellir eu dangos yn glir
- meddu ar y cymwysterau cyfredol ar gyfer Aseswyr, neu fod yn gweithio tuag at eu cyflawni, e.e.
    - Lefel 3 Dyfarniad mewn Asesu Cymhwysedd yn yr Amgylchedd Gwaith **neu**
    - feddu ar Ddyfarniad Aseswyr A1 neu unedau D32/33

Lle y bo gan aseswyr hen gymwysterau aseswr, rhaid iddyn nhw ddangos eu bod yn asesu'n unol â safonau asesu cyfredol neu gymhwyster cyfatebol/amgen addas arall ar gyfer asesu

perfformiad yn y gwaith. Rhaid cytuno ar hyn ymlaen llaw gyda Swyddog Sicrhau Ansawdd Allanol y ganolfan.

Mae'r Consortiwm hefyd yn derbyn cymwysterau aseswr eraill a achredir yn genedlaethol. Mae rhestr gynhwysfawr o'r rhain i'w gweld ar dudalen we'r cymhwyster.

Lle y bo aseswr yn gweithio tuag at ennill cymwysterau aseswr, rhaid bod trefniant cydlofnodi ar waith gan aseswr cymwysedig o'r un maes galwedigaethol neu faes galwedigaethol cysylltiedig.

Lle y nodir mewn gofynion tystiolaeth ei bod yn briodol eu defnyddio, dylai tystion arbenigol fod

- yn meddu ar wybodaeth ddigonol am yr unedau y byddant yn rhoi tystiolaeth ar eu cyfer
- yn alwedigaethol gymwys yn eu maes arbenigedd i'r un lefel o leiaf â'r uned y byddant yn rhoi tystiolaeth ar ei chyfer
- yn meddu ar unrhyw gymhwyster asesu perfformiad yn y gweithle neu fod wedi gweithio mewn swydd broffesiynol a oedd yn cynnwys gwerthuso ymarfer bob dydd staff.

Swyddogion sicrhau ansawdd mewnol

Rhaid i'r rheini sy'n cyflawni rôl sicrhau ansawdd mewnol fod yn alwedigaethol wybodus a meddu ar y sgiliau sydd eu hangen i wneud penderfyniadau sicrhau ansawdd.

Mae'r gofynion cymhwyso ar gyfer swyddog sicrhau ansawdd mewnol ar gyfer cymwysterau seiliedig ar gymhwysedd fel a ganlyn. Dylai'r swyddog sicrhau ansawdd mewnol fod:

- yn meddu ar y cymwysterau Sicrhau Ansawdd cyfredol, neu fod yn gweithio tuag at eu hennill, e.e.
    - Lefel 4 Dyfarniad ar gyfer Sicrhau Ansawdd Mewnol Prosesau ac Ymarfer Asesu neu
    - Lefel 4 Tystysgrif mewn Arwain Gwaith Sicrhau Ansawdd Prosesau ac Ymarfer Asesu yn Fewnol neu
    - yn meddu ar uned D34 neu Ddyfarniad Gwirwyr V1.

Lle y bo swyddog sicrhau ansawdd mewnol yn gweithio tuag at ennill cymhwyster swyddog sicrhau ansawdd mewnol, rhaid bod trefniant cydlofnodi ar waith gan swyddog sicrhau ansawdd mewnol cymwysedig o'r un maes galwedigaethol neu faes galwedigaethol cysylltiedig.

Swyddogion sicrhau ansawdd allanol

Rhaid i'r rhai sy'n cyflawni rôl sicrhau ansawdd allanol fod yn alwedigaethol wybodus a meddu ar y sgiliau sydd eu hangen i wneud penderfyniadau sicrhau ansawdd. Golyga hyn fod Swyddogion Cyswllt/penodedigion yn ymwybodol o'r lleoliadau, trefniadau rheoleiddio, deddfwriaeth a chod ymarfer ar gyfer y gwasanaeth dan sylw, yn ogystal â gofynion safonau cenedlaethol Cymru ar adeg cyflawni'r asesiad.

Mae'r Consortiwm yn ei gwneud yn ofynnol i Swyddogion Cyswllt/penodedigion feddu ar gymhwyster sicrhau ansawdd allanol, sef naill ai:

D35 – Gwirio'r Broses Asesu'n Allanol (D35) neu V2 – Lefel 4 Tystysgrif mewn Sicrhau Ansawdd y Broses Asesu yn Allanol (V2)

Lefel 4 Sicrhau Ansawdd Prosesau ac Ymarfer Asesu yn Allanol.

Bydd Swyddogion Cyswllt/penodedigion yn gweithio tuag at ennill y cymhwyster sicrhau ansawdd allanol cyfredol (TAQA) neu byddant eisoes wedi'i ennill, neu byddant yn meddu ar hen gymhwyster fel V2/D35

Lle y bo swyddog sicrhau ansawdd allanol yn gweithio tuag at fodloni'r gofynion ar gyfer swyddogion sicrhau ansawdd allanol, rhaid bod trefniant cydlofnodi ar waith gan swyddog sicrhau ansawdd allanol arall o'r un maes galwedigaethol neu faes galwedigaethol cysylltiedig.

Cyd-destun yng Nghymru

I'r unigolion sydd heb gynnal gweithgareddau asesu yng Nghymru, mae wedi ei awgrymu y bydd ymwybyddiaeth o'r iaith Gymraeg a dealltwriaeth o ddiwylliant, polisi a chyd-destun yng Nghymru yn fuddiol i gefnogi eu rolau.

Datblygiad proffesiynol parhaus

Disgwylir i ganolfannau gynorthwyo eu staff i sicrhau bod eu gwybodaeth a'u cymhwysedd yn y maes galwedigaethol ac o ran ymarfer gorau wrth gyflwyno, mentora, hyfforddi, asesu a sicrhau ansawdd yn gyfredol a'u bod yn ystyried unrhyw ddatblygiadau cenedlaethol neu ddeddfwriaethol.

Gofynion cofrestru dysgwyr

Nid yw'r Consortiwm yn pennu gofynion cofrestru ar gyfer y cymhwyster hwn. Fodd bynnag, rhaid i ganolfannau sicrhau bod gan ddysgwyr y potensial i ennill y cymhwyster yn llwyddiannus, a'u bod yn cael y cyfle i wneud hynny.

Argymhellir yn gryf y dylai dysgwr sy'n dilyn y cymhwyster hwn fod wedi cwblhau Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd.

Gellir cofrestru ar gyfer y cymhwyster drwy'r Ardd Furiog (*Walled Garden*) – gweler gwefan y Consortiwm am ragor o fanylion.

Cyfyngiadau oedran

Ni all y Consortiwm dderbyn unrhyw gofrestriadau i ddysgwyr o dan 16 oed gan nad yw'r cymhwyster hwn wedi'i gymeradwyo ar gyfer rhai o dan 16 oed.

3 Cyflwyno'r cymhwyster

Asesu cychwynnol a sefydlu

Dylid cynnal asesiad cychwynnol o bob dysgwr cyn dechrau ei raglen er mwyn nodi:

- p'un a oes gan y dysgwr unrhyw anghenion penodol o ran hyfforddiant,
- unrhyw gymorth ac arweiniad y gall fod ei angen arno wrth weithio tuag at ennill y cymhwyster,
- unrhyw unedau y mae eisoes wedi'u cwblhau, neu gredyd y mae wedi'i gronni sy'n berthnasol i'r cymhwyster,
- y math a'r lefel briodol o gymhwyster.

Argymhellir bod canolfannau yn cynnig rhaglen sefydlu fel bod y dysgwr yn deall gofynion y cymhwyster, ei gyfrifoldebau fel dysgwr, a chyfrifoldebau'r ganolfan yn llawn. Gall y wybodaeth hon gael ei chofnodi ar gontract dysgu.

Deunyddiau cefnogi

Mae'r adnoddau canlynol ar gael ar gyfer y cymhwyster hwn:

Disgrifiad	Sut i gael mynediad
Pecyn asesu	Gwefan y Consortiwm

Swyddogion Cyswllt allanol/penodedigion

Swyddogion Cyswllt/Penodedigion yw'r termau a ddefnyddir gan y Consortiwm i gyfeirio at unigolion a benodir gan City & Guilds neu CBAC i gyflawni rolau penodol ar eu rhan, er enghraifft, Swyddogion Sicrhau Ansawdd Allanol (SSAA).

Pennwyd meini prawf gan y Consortiwm er mwyn sicrhau bod pob swyddog cyswllt/penodai yn meddu ar y wybodaeth/profiad a sgiliau galwedigaethol cywir i gyflawni'r rôl benodol.

Bydd y Consortiwm yn sicrhau bod pob swyddog cyswllt/penodai sy'n cyflawni rôl sicrhau ansawdd ym meysydd cymeradwyo canolfannau, cymeradwyo cymwysterau a gwneud penderfyniadau asesu wedi'i hyfforddi, yn meddu ar y cymwysterau priodol ac yn gymwys yn alwedigaethol. Rhaid mynychu hyfforddiant a digwyddiadau safoni.

Mae staff City & Guilds yn rheoli perfformiad pob swyddog cyswllt/penodai. Os nodir pryderon am unigolyn, bydd pob partner Consortiwm yn cymryd camau cywirol a all gynnwys camau gwella a monitro agos neu, mewn rhai achosion, gall problemau o ran ansawdd perfformiad arwain at derfynu contract Corff Dyfarnu gyda'r swyddog cyswllt/penodai.

Bydd y Consortiwm yn sicrhau bod digon o swyddogion cyswllt/penodedigion dwyieithog yn cael eu recriwtio er mwyn diwallu anghenion canolfannau a dysgwyr cyfrwng Cymraeg. Bydd y lefel o weithgarwch sicrhau ansawdd yn gyson rhwng y Gymraeg a'r Saesneg. Darperir ar gyfer monitro a safoni yn y ddwy iaith.

Sicrhau Ansawdd Mewnol

Rhaid i bob canolfan gael strategaeth Sicrhau Ansawdd Mewnol ysgrifenedig.
Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod dulliau sicrhau ansawdd mewnol yn:

- gywir ac yn gyson rhwng Aseswyr o ran defnyddio a dehongli'r canllawiau yn y cymhwyster a/neu'r dogfennau asesu
- yn effeithlon ac yn gost effeithiol

Rhaid i unrhyw ofynion sicrhau ansawdd mewnol gyfateb i'r polisïau a'r canllawiau sydd wedi'u hamlinellu yng nghanllawiau'r Consortiwm i ganolfannau. Mae manylion y dogfennau canllawiau hyn i'w cael yn y Llawlyfr Gweinyddu (Cyflwyniad i weithio gyda City & Guilds a CBAC) sydd i'w weld ar wefan y Consortiwm yn www.dysguiechydagofal.cymru.

Cymedroli trefniadau asesu mewnol

Mae prosesau sicrhau ansawdd allanol ar waith i wirio dilysrwydd a dibynadwyedd penderfyniadau asesu a wneir gan staff canolfannau, fel sy'n briodol i'r cymhwyster hwn.

Bydd yr asesiad yn cael ei asesu'n fewnol ac yn destun samplu a gwaith monitro seiliedig ar risg gan swyddogion sicrhau ansawdd allanol er mwyn sicrhau bod penderfyniadau asesu canolfannau yn gyson ac yn ddilys. Cyflawnir gweithgareddau sicrhau ansawdd gan swyddogion cyswllt asesu hyfforddedig sy'n meddu ar y cymwysterau priodol. Ym mhob achos o samplu'r asesiad mewnol at bwrpasau sicrhau ansawdd, rhoddir adborth ysgrifenedig ffurfiol gan City & Guilds.

Bydd y Consortiwm yn ymchwilio i unrhyw achos sylweddol o ddiffyg cydymffurfio neu unrhyw bryder a nodir wrth fonitro'n allanol. Yn dilyn hyn, cymerir camau gwella priodol a/neu gosodir sancsiynau priodol. Mewn rhai achosion gall ymchwiliadau arwain at ddadgofrestru'r ganolfan/canolfannau dan sylw.

Am ragor o wybodaeth am y broses monitro allanol gweler y Llawlyfr Gweinyddol sydd ar gael ar wefan y Consortiwm **www.dysguiechydagofal.cymru**

Apêl fewnol

Dylai canolfannau fod wedi rhoi proses fewnol ar waith er mwyn i ddysgwyr apelio yn erbyn y ffordd y bydd asesiadau'n cael eu marcio'n fewnol. Rhaid i'r broses fewnol gynnwys rhoi gwybod i ddysgwyr am y canlyniadau y mae'r ganolfan wedi'u rhoi ar gyfer elfennau a asesir yn fewnol, gan y bydd angen y rhain arnyn nhw i benderfynu a ydynt am apelio ai peidio.

Ffactorau sy'n effeithio ar ddysgwyr unigol

Os bydd gwaith yn cael ei golli, dylid rhoi gwybod i City & Guilds yn syth am ddyddiad colli'r gwaith, sut digwyddodd hyn, a phwy oedd yn gyfrifol am ei golli. Dylai canolfannau ddefnyddio ffurflen y Cyd-gyngor Cymwysterau, JCQ/LCW, i roi gwybod i Wasanaethau Cwsmeriaid City & Guilds am yr amgylchiadau.

Mae'n bosibl y bydd angen sylw unigol ar ddysgwyr sy'n symud o un ganolfan i ganolfan arall yn ystod y cwrs. Mae'r camau gweithredu posibl yn dibynnu ar yr adeg pan mae'r dysgwr yn symud. Dylai canolfannau gysylltu â City & Guilds cyn gynted â phosibl i ofyn am gyngor ar drefniadau priodol mewn achosion unigol.

Camymddwyn

Gweler nodiadau canllaw City & Guilds, *Managing cases of suspected malpractice in examinations and assessments.* Mae'r ddogfen hon yn nodi'r gweithdrefnau i'w dilyn er mwyn adnabod achosion o gamymddwyn gan ddysgwyr a/neu staff canolfan a rhoi gwybod amdanyn nhw, a'r camau y gall City & Guilds eu cymryd ar ôl hynny. Mae'r ddogfen yn cynnwys enghreifftiau o gamymddwyn gan ddysgwyr a chanolfannau ac yn esbonio cyfrifoldebau staff canolfannau i roi gwybod am gamymddwyn gwirioneddol neu gamymddwyn a amheuir. Mae'r ddogfen hon i'w gweld wefan City & Guilds.

Nodir enghreifftiau o gamymddwyn gan ddysgwyr isod (sylwer nad yw'r rhestr hon yn gynhwysfawr):

- ffugio tystiolaeth asesu neu ddogfennau canlyniadau
- llên-ladrad o unrhyw fath
- cydgynllwynio ag eraill
- copïo gwaith dysgwr arall (gan gynnwys defnyddio TGCh er mwyn helpu i wneud hynny), neu ganiatáu i waith
- gael ei gopïo
- dinistrio gwaith rhywun arall yn fwriadol
- datganiadau dilysrwydd anwir mewn perthynas ag asesiadau
- personadu.

Mae gweithredu fel hyn yn gyfystyr â chamymddwyn, a bydd cosb (e.e. diarddel o'r asesiad) am wneud hyn.

Gweler y ffurflen yn y ddogfen *Managing cases of suspected malpractice in examinations and assessments*.

Trefniadau mynediad ac ystyriaeth arbennig

Ystyr trefniadau mynediad yw rhoi addasiadau i ddysgwyr ag anableddau, anghenion addysgol arbennig ac anafiadau dros dro sy'n eu galluogi i sefyll yr asesiad a dangos eu sgiliau a'u gwybodaeth heb newid gofynion yr asesiad. Rhaid i'r trefniadau hyn gael eu gwneud cyn i asesiad gael ei gynnal.

Cyfrifoldeb y ganolfan yw sicrhau ar ddechrau rhaglen ddysgu y bydd y dysgwyr yn cael cyfle i fodloni gofynion y cymhwyster.

Gweler dogfen y CGC *Trefniadau mynediad ac addasiadau rhesymol* ac *Access arrangements - when and how applications need to be made to City & Guilds* am ragor o wybodaeth. Mae'r rhain ar gael ar wefan City & Guilds: **http://www.cityandguilds.com/delivering-ourqualifications/centre-development/centre-document-library/policies-andprocedures**

Ystyriaeth arbennig

Gallwn roi ystyriaeth arbennig i ddysgwyr sydd wedi cael afiechyd, anaf neu anhwyldeb dros dro ar adeg yr asesiad. Lle y byddwn yn gwneud hyn, bydd yn digwydd ar ôl yr asesiad.

Dylai'r Swyddog Arholiadau yn y ganolfan gyflwyno ceisiadau am drefniadau mynediad neu ystyriaeth arbennig i City & Guilds. Am ragor o wybodaeth, gweler y fersiwn gyfredol o ddogfen y CGC, *A guide to the special consideration process*. Mae'r ddogfen hon ar gael ar wefan

City & Guilds: **http://www.cityandguilds.com/delivering-ourqualifications/ centre-development/centre-document-library/policies-andprocedures**

4. Asesu

Crynodeb o'r asesu

Rhaid i ddysgwyr gwblhau'r canlynol yn llwyddiannus:

- cyfres o dasgau wedi'u gosod yn allanol a'u marcio'n fewnol
- portffolio o dystiolaeth
- trafodaeth â'u haseswr

Gellir llwytho pecyn asesu i lawr sy'n nodi gofynion yr asesiad o wefan y Consortiwm.

Efelychu

Creu sefyllfa artiffisial at bwrpasau asesu yw efelychu. Dylai unrhyw efelychu gael ei gyfyngu i gael gafael ar dystiolaeth lle nad yw'n bosibl ei gynhyrchu'n naturiol drwy weithgareddau gwaith arferol (e.e. oherwydd pryderon yn ymwneud ag iechyd a diogelwch).

Yn y cymhwyster hwn, **ni** chaniateir efelychu ar gyfer y tasgau strwythuredig.

Caniateir efelychu i gynhyrchu tystiolaeth o unedau unigol ar gyfer y portffolio, **dim ond** lle dywedir hynny'n benodol yng ngofynion tystiolaeth unedau unigol. Os bydd defnydd o efelychu, rhaid i hynny ddigwydd mewn amgylchedd gwaith realistig.

Yn y cyd-destun hwn, diffinnir amgylchedd gwaith realistig fel un sy'n dynwared amodau a rheolaethau amgylchedd gwaith go iawn. Er enghraifft, pe byddai ymgeisydd am efelychu gwneud mesuriadau clinigol, yna dylid gwneud hynny mewn amgylchedd clinigol realistig, yn hytrach nag mewn amgylchedd heb gysylltiad o gwbl e.e. ystafell ddosbarth, ystafell staff ac ati.

Cyfyngiadau amser

Rhaid rhoi'r cyfyngiadau canlynol ar waith wrth asesu'r cymhwyster hwn:

- rhaid cyflawni pob uned a chwblhau ac asesu gofynion cysylltiedig o fewn cyfnod ymrestru'r ymgeisydd.

Cydnabod dysgu blaenorol

Ystyr cydnabod dysgu blaenorol yw defnyddio profiad blaenorol unigolyn neu gymwysterau y mae eisoes wedi'u hennill i gyfrannu at gymhwyster newydd. Caniateir cydnabod dysgu blaenorol ar gyfer y cymhwyster hwn.

Am ragor o wybodaeth am y broses cydnabod dysgu blaenorol a pholisi'r Consortiwm ynglŷn â hynny, gweler y Llawlyfr Gweinyddol sydd ar gael ar wefan y Consortiwm www.healthandcarelearning.wales.

5 Unedau

Darpariaeth yr unedau

Mae'r holl unedau wedi'u cynnwys yn llawlyfr y cymhwyster hwn;

Rhif yr Uned	Teitl yr Uned
200	Cefnogi ymarfer craidd ym maes gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant
201	Cefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad
202	Cefnogi maeth a hydradiad yn y blynyddoedd cynnar
203	Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl
204	Cefnogi gofal plant 0-2 oed
205	Cefnogi gofal plant 2-3 oed
206	Gweithio gyda phlant 3-7 oed
207	Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi
208	Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus
209	Ymateb i adweithiau anaffylactig
210	Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant
211	Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant
212	Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli
213	Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant
214	Cynnal profion pwynt gofal
215	Casglu sbesimenau
310	Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y blynyddoedd cynnar
312	Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi
314	Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau
315	Cefnogi plant i fonitro glwcos

Gofal Cymdeithasol Cymru ac Addysg a Gwella Iechyd Cymru a ddatblygodd gynnwys yr unedau ac sy'n berchen arno.

Datblygwyd y cynnwys ar y cyd â'r Consortiwm, yn ogystal â rhanddeiliaid, tiwtoriaid, athrawon ac aseswyr yn y gweithle o bob rhan o'r sector iechyd a gofal plant.

Canllawiau ar gyflwyno cynnwys yr unedau

Mae'r crynodeb canlynol yn rhoi canllawiau ar y gwahanol elfennau sydd i'w cael yn yr unedau a gwybodaeth am gyflwyno'r unedau.

Cymhwyso uned 200

Cynnwys yr uned hon yw cymhwyso ymarfer sy'n adlewyrchu'r wybodaeth sylfaenol y bydd y dysgwyr wedi'i meithrin drwy'r cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd.

Bydd angen defnyddio cynnwys yr uned hon mewn unedau ar draws y cymhwyster – dylid ystyried hyn yn rhan o'r gwaith paratoi ar gyfer cyflwyno unedau eraill yn y cymhwyster.

Crynodeb o'r uned

Yn y rhan hon mae crynodeb byr, lefel uchel o gynnwys yr uned gan gynnwys pa wybodaeth ac ymarfer sydd dan sylw. Hefyd, gall y crynodeb o'r uned roi gwybodaeth am fathau o leoliadau y mae'r uned yn berthnasol iddyn nhw neu wedi'i hatal rhag cael ei chyflwyno ynddyn nhw.

Deilliannau dysgu

Mae deilliannau dysgu yn grwpio sgiliau ymarferol a/neu wybodaeth gysylltiedig ynghyd ac yn cael eu cyflwyno fel canlyniad y broses ddysgu, h.y. yr hyn y mae'n rhaid i ddysgwyr ei ddeall neu allu ei wneud ar ôl yr addysgu a'r dysgu. Mae nifer o feini prawf asesu yn ategu pob deilliant dysgu.

Meini prawf asesu

Mae meini prawf asesu'n rhannu'r deilliant dysgu yn feysydd llai i'w cyflawni. Gall meini prawf asesu gael eu hategu gan amrediad, i'w ddangos gan eiriau neu gymalau mewn testun **trwm.**

Amrediad

Bydd rhai geiriau neu gymalau yn y meini prawf asesu mewn testun **trwm**. Mae hyn yn golygu bod amrediad wedi cael ei gyflwyno a fydd i'w weld ar waelod y deilliant dysgu. Mae'r amrediad yn cynnwys gwybodaeth am faint o ddyfnder a manylder sydd eu hangen ar gyfer maen prawf asesu penodol. Nid yw'r amrediad yn rhestr gynhwysfawr, gallai enghreifftiau eraill fod yn addas i'r maes testun hwn. Y gosodiadau sydd wedi'u cynnwys yn yr amrediad yw'r rheini sy'n allweddol ar gyfer cyflwyno cynnwys yr uned – **rhaid ymdrin â holl elfennau'r rhestr yn yr amrediad fel rhan o gyflwyno'r uned**.

Mae'n ofynnol cyflwyno'r holl elfennau sy'n rhan o'r amrediad, ond nid oes disgwyl arsylwi holl elfennau'r amrediad yn rhan o'r broses asesu; mae hyn yn adlewyrchu'r ffaith mai dyfarniad cyfannol yw'r dyfarniad asesu, a'i fod yn seiliedig ar lefel y deilliant dysgu.

Gofynion tystiolaeth

Mae gofynion tystiolaeth yn rhoi manylion am sawl gwaith y mae'n rhaid i ddysgwyr gwblhau gweithgareddau ymarferol cyn yr ystyrir eu bod yn gymwys **os** nad yw'r uned yn cael ei hasesu fel rhan o'r dull asesu cyfannol. Dim ond ar gyfer unedau o fewn Grŵp Dewisol C y mae gofynion tystiolaeth wedi cael eu hysgrifennu. Mae manylion llawn y dull asesu ar gyfer y cymhwyster i'w gweld yn adran asesu'r llawlyfr hwn ac yn y pecyn asesu cysylltiedig.

Canllawiau cyflwyno

Mae'r canllawiau hyn wedi'u hanelu at diwtoriaid, hyfforddwyr neu hwyluswyr wrth addysgu'r uned ac maen nhw'n cynnwys ystyriaethau penodol ar gyfer cyflwyno cynnwys yr uned lle bo

hynny'n berthnasol. Er enghraifft, cysylltiadau y gellir eu gwneud rhwng unedau o fewn y cymhwyster neu enghreifftiau o'r ffordd y gellir cyflwyno'r cynnwys i ddysgwyr.

Mae'r canllawiau cyflwyno yn cynnwys diffiniadau o derminoleg allweddol y cyfeirir ati yn yr uned.

D.S. – Ar gyfer uned 200 mae'r diffiniadau o'r termau sy'n cael eu dangos mewn **print bras** wedi'u cynnwys yn y canllawiau cyflwyno.

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

Cyflwynir y rhain fel canllaw i diwtoriaid, hyfforddwyr neu hwyluswyr sy'n cyflwyno'r cynnwys ac maen nhw'n dangos ble y gall cynnwys yr unedau fod yn berthnasol i Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol cysylltiedig. Dim ond canllaw yw'r rhestr hon ac nid yw'n gynhwysfawr. Nid yw'n ofynnol i Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol gael eu cyflwyno fel rhan o unedau. D.S. - er y bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i sicrhau bod y rhai ar y rhestr yn gyfredol, mae'n bosibl y bydd fersiynau newydd neu ddiwygiedig o Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol yn disodli'r rhain.

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

Cyflwynir y rhain er hwylustod cyfeirio ac er mwyn rhoi cyd-destun i'r uned, a gellir eu defnyddio er mwyn helpu i gyflwyno'r cynnwys a rhoi cyd-destun ehangach. Dim ond canllaw yw'r rhestr hon ac nid yw'n gynhwysfawr. Dylid sicrhau bod yr holl ddeddfwriaeth, canllawiau, gwefannau a dogfennau ac ati ar y rhestr yn gyfredol ac yn berthnasol cyn cyflwyno cynnwys yr uned.

Arweiniad o ran yr unedau a argymhellir

Argymhellir y dylai dysgwyr sy'n dilyn y cymhwyster hwn gyda'r bwriad o symud ymlaen i swydd benodol yn y sector gofal plant ac iechyd gael arweiniad o ran yr unedau a fydd fwyaf buddiol iddyn nhw yn y swyddi hyn.

Darperir tabl (Atodiad 1) er mwyn helpu i nodi'r unedau sy'n fwyaf addas ar gyfer swyddi penodol.

Gellir cael rhagor o arweiniad ar ofynion swyddi penodol yn y sector ar wefan Gofal Cymdeithasol Cymru.

https://gofalcymdeithasol.cymru/adnoddau/fframwaith-cymwysterau-ar-gyfer-y-sector-gofal-cymdeithasol-yng-nghymru

Gwerth oriau dysgu dan arweiniad (ODA)

Mae'r gwerth hwn yn nodi faint o Oriau Dysgu dan Arweiniad y bydd eu hangen ar gyfer cyflwyno uned i ddysgwr, ar gyfartaledd. Mae hyn yn cynnwys cyswllt â thiwtoriaid, hyfforddwyr neu hwyluswyr fel rhan o'r broses ddysgu, ynghyd â dysgu ffurfiol fel dosbarthiadau, sesiynau hyfforddi, seminarau a thiwtorialau. Mae unrhyw oriau dysgu dan arweiniad wedi'u talgrynnu i'r pum awr agosaf.

Gwerth credyd

Mae'r gwerth hwn yn seiliedig ar yr oriau dysgu dan arweiniad **yn ogystal ag** unrhyw amser dysgu ychwanegol neu weithgareddau ychwanegol y bydd eu hangen ar y dysgwr i gwblhau'r uned. Er enghraifft, gall hyn gynnwys amser ar gyfer dysgu anffurfiol, astudio preifat, ymarfer, myfyrio ac ati. Mae cyfanswm yr oriau yn cael ei rannu â 10 i roi'r gwerth credyd. Mae gwerthoedd credyd yn cael eu talgrynnu i'r rhif cyfan agosaf.

Uned 200 Cefnogi ymarfer craidd ym maes gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant

Lefel:	2
ODA:	65
Credyd:	14
Crynodeb o'r Uned:	Mae cynnwys yr uned hon yn adlewyrchu'r egwyddorion, yr ymddygiadau a'r gwerthoedd sylfaenol y dylid eu harsylwi a'u hadlewyrchu mewn ymarfer ym mhob gweithgaredd iechyd a gofal y mae dysgwyr yn ymgymryd â nhw. Mae'r cynnwys hwn yn adeiladu ar y wybodaeth sylfaenol a ddatblygwyd yn y Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd.

Deilliant 1: Egwyddorion a gwerthoedd

1.1 Deddfwriaeth, polisïau cenedlaethol, canllawiau a fframweithiau

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Adlewyrchu'r egwyddorion sy'n sail i ofal, chwarae, dysgu a datblygiad i'ch ymarfer
- Cynnal yr holl Godau Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol yn eich gwaith.

1.2 Dulliau gweithredu seiliedig ar hawliau

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Mewnblannu dulliau seiliedig ar hawliau yn eich gwaith.

1.3 Cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Parchu ac yn hybu cydraddoldeb ac amrywiaeth tuag at blant, eu teuluoedd/gofalwyr ac eraill.

1.4 Dulliau gweithredu plentyn-ganolog

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Mewnblannu dulliau gweithredu plentyn-ganolog yn eich ymarfer
- Cefnogi plant i ymgymryd â gweithgareddau a phrofiadau sy'n adlewyrchu eu dewisiadau mewn ffordd ystyrlon a phleserus
- Adlewyrchu eich dyletswydd eich hun i sicrhau mai budd pennaf y plentyn sydd bwysicaf gan ddangos hynny yn eich ymarfer

1.5 Gadael i blant gymryd risgiau

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cydbwyso angen y plentyn i arbrofi ac yn cymryd rhai risgiau â'ch dyletswydd chi i'w cadw nhw'n ddiogel
- Dilyn asesiadau risg a gytunwyd yn eich sefydliad/lleoliad sy'n cynnig cefnogaeth i blant wrth iddyn nhw archwilio a chymryd risgiau derbyniol
- Cyfrannu at adolygu asesiadau risg i blant.

1.6 Llesiant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cefnogi llesiant plant
- Gwerthfawrogi pwysigrwydd teulu/gofalwyr plant.

1.7 Perthnasoedd cadarnhaol a ffiniau proffesiynol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Datblygu perthnasoedd cadarnhaol gyda phlant, eu teuluoedd/gofalwyr a gweithwyr proffesiynol ac yn cynnal ffiniau proffesiynol clir ar yr un pryd

1.8 Cyfathrebu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Nodi ac yn defnyddio amrediad o ddulliau cyfathrebu sy'n briodol i anghenion, dewisiadau, oedrannau, galluoedd a lefelau datblygiad plant
- Hybu amgylchedd tawel a meithringar lle mae plant yn gallu cyfathrebu a mynegi eu teimladau
- Cydnabod pa mor bwysig ydyw bod darpariaeth yn yr iaith o'u dewis ar gael i blant a'u teuluoedd/gofalwyr.

1.9 Y Gymraeg a diwylliant Cymru

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cefnogi plant i ymgymryd â gweithgareddau sy'n meithrin eu sgiliau yn yr iaith Gymraeg a'u dealltwriaeth o ddiwylliant Cymru.

1.10 Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad cadarnhaol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Mewnblannu’r defnydd o ddulliau gweithredu cadarnhaol i gefnogi ymddygiad yn eich gwaith
- Cefnogi datblygiad ymddygiad cadarnhaol
- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau'r sefydliad/lleoliad sydd ar waith i gefnogi ymddygiad.

Deilliant 2: Iechyd, llesiant, proses ddysgu a datblygu

2.1 Ffactorau sy'n effeithio ar iechyd, llesiant, chwarae, dysgu a datblygu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cefnogi cynnydd datblygiadol plant
- Cefnogi plant mewn ffyrdd sy'n hybu eu hunan-barch ac ymdeimlad o ddiogelwch a pherthyn
- Cefnogi plant i adnabod a dathlu eu galluoedd, doniau a chyraeddiadau

• Cefnogi plant i ymgymryd ag amrywiaeth o gyfleoedd chwarae, mewn gweithgareddau maen nhw'n dewis eu hunain a gweithgareddau eraill dan arweiniad athrawon • Cyfrannu at asesu datblygiad plant • Dilyn cynlluniau i gefnogi datblygiad plant • Paratoi ar gyfer a chynnal gweithgareddau a phrofiadau sy'n cefnogi datblygiad plant • Cefnogi plant i ddatblygu sgiliau cyfeillgarwch a pherthnasoedd cymdeithasol.
2.2 Amgylcheddau cadarnhaol ar gyfer iechyd, llesiant, dysgu a datblygu a chwarae plant
Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n: • Cefnogi amgylchedd cadarnhaol a diogel sy'n bodloni iechyd, llesiant, datblygiad ac anghenion unigol plant • Cyfrannu at gynllunio, paratoi a defnyddio amgylchedd ysgogol, gadarnhaol a diogel sy'n cefnogi datblygiad plant • Darparu amgylchedd diogel, gofalgar, meithringar ac ymatebol sy'n gwerthfawrogi plant a'u teuluoedd/gofalwyr
2.3 Lleferydd, iaith a chyfathrebu
Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n: • Dilyn cynlluniau i gefnogi datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu plant • Gweithio mewn ffyrdd sy'n nodi os nad yw plant yn dangos patrymau nodweddiadol.
2.4 Anghenion cymorth ychwanegol
Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n: • Addasu eich dull cyfathrebu, yr amgylchedd a gweithgareddau i gefnogi cynhwysiant a chyfranogiad plant ag anghenion cefnogi ychwanegol yn cynnwys plant mwy galluog a dawnus • Cefnogi plant ag anghenion cefnogi ychwanegol i gymryd rhan mewn amrediad llawn o weithgareddau a phrofiadau.
2.5 Gofal corfforol plant
Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n: • Cefnogi trefn gofal corfforol sy'n bodloni anghenion unigol plant mewn ffordd sy'n eu trin ag urddas a pharch • Cefnogi trefn gofal corfforol plant mewn ffordd sy'n diogelu'r plentyn a chithau rhag niwed neu honiadau o niwed.
2.6 Maeth a hydradu
Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n: • Ystyried unrhyw ofynion maeth a hydradu penodol i'r plant dan eich gofal • Cynnig cefnogaeth ar gyfer deiet cytbwys a hydradiad da • Cefnogi plant yn eich gofal i wneud dewisiadau bwyd iach
Deilliant 3: Ymarfer proffesiynol fel blynyddoedd cynnar a gofal plant
3.1 Rolau a chyfrifoldebau gweithiwr blynyddoedd cynnar a gofal plant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Adlewyrchu ethos y sefydliad/lleoliad rydych chi'n gweithio iddo
- Cadw at eich rôl a chyfrifoldebau
- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau'r sefydliad/lleoliad
- Cynnal cyfrinachedd yn eich gwaith o ddydd i ddydd.

3.2 Gweithio mewn partneriaeth

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Adnabod yr amrywiaeth o weithwyr a rolau eraill yn eich sefydliad/lleoliad ac asiantaethau eraill y gallech ddod i gysylltiad â nhw
- Cymhwyso egwyddorion gweithio mewn partneriaeth wrth weithio gydag eraill
- Cymhwyso egwyddorion cyfrinachedd wrth gyfathrebu ag eraill bob amser
- Datblygu perthnasoedd gweithio da gyda gweithwyr a gweithwyr proffesiynol eraill a chynnal ffiniau proffesiynol ar yr un pryd.

3.3 Gweithio mewn Tîm

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cyfrannu at waith eich tîm
- Cyflawni eich rôl a chyfrifoldebau yn eich tîm eich hun
- Cefnogi dulliau cyfathrebu effeithiol ag aelodau eraill y tîm
- Ystyried eich perfformiad eich hun, perfformiad aelodau eraill y tîm a pherfformiad y tîm yn gyffredinol
- Defnyddio cyfarfodydd tîm i ystyried eich perfformiad fel tîm.

3.4 Trin gwybodaeth

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau eich sefydliad/lleoliad ynghylch trin gwybodaeth gan gynnwys: storio, cofnodi, cyfrinachedd a rhannu
- Cofnodi gwybodaeth ysgrifenedig â chywirdeb, eglurder, perthnasedd a lefel briodol o fanylder yn amserol.

3.5 Ymddygiad personol blynyddoedd cynnar a gofal plant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cynnal proffesiwn gweithwyr Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant a defnyddio dulliau model rôl i gyflwyno ymarfer gorau yn eich gwaith.

3.6 Datblygiad Proffesiynol Parhaus

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Bodloni gofynion sefydliad/lleoliad o ran dysgu a datblygu yn eich rôl
- Mynd ati i adnabod eich anghenion dysgu a chefnogi eich hun a gweithio gyda'ch rheolwr i ddatblygu ac i ddilyn cynllun datblygu personol i'w bodloni
- Paratoi'n weithredol a chyfrannu at drefn oruchwylio ac arfarnu
- Ystyried eich perfformiad fel ffordd o gefnogi eich datblygiad proffesiynol

- Datblygu'r sgiliau llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol sydd eu hangen i ateb gofynion eich rôl.

Deilliant 4: Diogelu plant

4.1 Diogelu plant rhag niwed, cam-drin neu esgeulustod

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau ar lefel leol ac yn benodol i'ch sefydliad/lleoliad ar gyfer diogelu plant
- Sefydlu, datblygu a chynnal perthnasoedd agos y gall plant a'u teuluoedd/gofalwyr ymddiried ynddyn nhw
- Eich cadw'n ddiogel rhag honiadau o niwed a chamdriniaeth.

4.2 Cofnodi a rhoi gwybod mewn perthynas â diogelu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau'r sefydliad/lleoliad i gofnodi a rhoi gwybod am unrhyw bryderon neu ddigwyddiadau.
- Dangos eich bod yn gwybod ymhle a sut i gael mynediad i gefnogaeth bersonol ychwanegol os ydych yn delio â materion diogelu.

Deilliant 5: Iechyd a diogelwch

5.1 Iechyd a Diogelwch yn y sefydliad/lleoliad

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cwrdd â'ch cyfrifoldebau yn unol â deddfwriaeth iechyd a diogelwch
- Cadw at bolisïau, gweithdrefnau a phrosesau iechyd a diogelwch eich sefydliad/lleoliad
- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau eich sefydliad/lleoliad ar gyfer cofnodi a rhoi gwybod am unrhyw bryderon neu ddigwyddiadau'n ymwneud ag iechyd a diogelwch.

5.2 Asesiadau risg iechyd a diogelwch

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cydymffurfio ag asesiadau risg iechyd a diogelwch eich sefydliad/lleoliad
- Sicrhau ymarfer diogel drwy gynnal asesiadau risg yn rheolaidd.

5.3 Diogelwch Tân

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cadw at bolisïau, gweithdrefnau a phrosesau eich sefydliad/lleoliad y mae'n rhaid eu dilyn pe byddai tân.

5.4 Atal a rheoli haint

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn ymarfer hylendid da
- Rhoi ar waith polisïau, gweithdrefnau a phrosesau atal a rheoli heintiau eich sefydliad/lleoliad

- Dilyn techneg golchi dwylo sy'n cael ei defnyddio i atal lledaenu haint.

5.5 Diogelwch Bwyd

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau eich sefydliad/lleoliad yn ymwneud â diogelwch bwyd.

5.6 Sylweddau Peryglus

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Dilyn polisïau, gweithdrefnau a phrosesau eich sefydliad/lleoliad ar gyfer storio, defnyddio a gwaredu sylweddau peryglus sy'n beryglus i iechyd.

5.7 Diogelwch yn y sefydliad/lleoliad

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Cadw at y trefniadau sydd ar waith i sicrhau eich bod chi, plant a phobl eraill yn ddiogel yn y sefydliad/lleoliad
- Cadw at bolisïau, gweithdrefnau a phrosesau'r sefydliad/lleoliad i gynghori ynghylch lleoliad pobl a mynediad i'r sefydliad/lleoliad
- Cadw at bolisïau, gweithdrefnau a phrosesau ar gyfer rhyddhau plant o'r lleoliad.

5.8 Rheoli straen

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

- Defnyddio mecanweithiau cefnogi i drafod eich llesiant.

Uned 200 Cefnogi ymarfer craidd ym maes gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

- Gweler yr adran dull asesu isod

Canllawiau cyflwyno

Mae uned orfodol yn sail i'r cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Ymarfer – **Cefnogi ymarfer craidd mewn gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant.**

Mae'r uned hon yn cynnwys pum deilliant sy'n adlewyrchu'r elfennau cymhwyso gwybodaeth sy'n cael sylw yn y cymhwyster **Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd:**

1. Egwyddorion a gwerthoedd
2. Iechyd, llesiant, dysgu a datblygiad
3. Ymarfer proffesiynol yn y blynyddoedd cynnar a gofal plant
4. Diogelu plant
5. Iechyd a diogelwch

Mae'r pum maes hyn yn adlewyrchu'r egwyddorion craidd sy'n sail i ymarfer pob gweithiwr yn y sector gofal plant ac mae'n adlewyrchu'r wybodaeth sylfaenol y mae dysgwyr wedi'i hennill drwy'r cymhwyster Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd. Datblygwyd y cynnwys i amlygu'r gwerthoedd craidd, egwyddorion ac ymddygiadau y dylai unrhyw ddysgwr sy'n gweithio mewn rôl Lefel 2 gofal plant eu dangos wrth ei waith bob amser. Yn hyn o beth, cafodd cynnwys yr uned ei strwythuro'n wahanol i unedau ymarfer eraill y cymhwyster hwn.

Y bwriad yw cyflwyno cynnwys yr uned hon yn gyfannol a dylai'r elfennau ymarfer yn yr amlinelliad hwn fod yn sail i'r holl unedau dewisol y mae'r dysgwr yn eu dewis. Bydd unrhyw unedau dewisol unigol yn tynnu sylw at feysydd sy'n cyfateb yn benodol i'r cynnwys hwn.

Dull Asesu

Bydd y cynnwys gorfodol yn cael ei asesu'n gyfannol yn rhan o'r tasgau strwythuredig. Dylai'r gwerthoedd, egwyddorion ac ymddygiadau sydd wedi'u mewnblannu i ffurfio'r cynnwys gael eu hadlewyrchu ym mhob ymarfer y mae'r dysgwr yn ymgymryd ag ef, gyda thystiolaeth ohonyn nhw i'w gweld yng ngofynion y tasgau strwythuredig.

Mae'n bwysig bod tiwtoriaid ac aseswyr mewnol yn nodi'r adegau hynny pan nad yw dysgwr yn adlewyrchu'r gwerthoedd, yr egwyddorion a'r ymddygiadau yn yr uned hon yn ystod ei waith. Ar adegau pan fydd ymarfer i'w weld nad yw'n bodloni disgwyliadau'r uned hon – dylai'r aseswr sicrhau bod hyn yn cael ei gofnodi fel tystiolaeth yn y portffolio. Bydd yn ofynnol wedyn mewnblannu dysgu ymhellach, a darparu tystiolaeth ychwanegol i ddangos bod y dysgwr wedi datblygu mewn ffordd sy'n adlewyrchu'r gwerthoedd craidd.

Gweithgareddau a phrofiadau – gweithgareddau chwarae, dysgu a hamdden sy'n diwallu anghenion y plentyn neu'r person ifanc y mae'n gweithio gydag ef ac yn bodloni ei ddewisiadau a'i alluoedd, fel chwarae yn yr awyr agored, chwarae rhydd, chwarae rôl, gwneud marciau, toes chwarae, sgipio, pêl-droed, darllen ac adrodd stori, gweithgareddau TGCh, celf a chrefft.

Mae **anghenion cymorth ychwanegol** yn cynnwys:

- anabledd corfforol

- anabledd dysgu
- awtistiaeth
- anghenion iechyd ychwanegol
- colli synhwyrau
- anawsterau emosiynol ac ymddygiadol
- Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd
- dyslecsia
- dyspracsia
- anghenion lluosog a chymhleth
- anhwylder ymlyniad.

Dylai'r **Codau Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol** gynnwys Cod Ymarfer Proffesiynol ar gyfer Gofal Cymdeithasol; Cod Ymddygiad GIG Cymru ar gyfer Gweithwyr Cymorth Gofal Iechyd yng Nghymru, a'r Cod Ymarfer ar gyfer Cyflogwyr GIG Cymru ac unrhyw ganllawiau ymarfer ychwanegol a gyhoeddir gan GIG Cymru neu reoleiddwyr iechyd neu ofal cymdeithasol yng Nghymru, e.e. Canllawiau Ymarfer ar gyfer Gweithwyr Gofal Preswyl Plant sydd wedi Cofrestru gyda Gofal Cymdeithasol Cymru.

Cymhwysedd digidol – Gall hefyd gael ei alw'n llythrennedd digidol neu'n dechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu.

Amgylchedd – y lleoliadau, cyd-destunau, a’r diwylliannau amrywiol lle mae myfyrwyr yn dysgu.

Gall **ffactorau sy'n effeithio ar iechyd, llesiant a datblygiad personol, corfforol, cymdeithasol ac emosiynol plant a phobl ifanc** gynnwys amgylchiadau andwyol neu drawma cyn neu yn ystod genedigaeth; ymlyniad; cyflwr sbectrwm awtistig; amgylchiadau teuluol; niwed neu gam-drin; anaf; anabledd dysgu; cyflyrau meddygol (cronig neu aciwt); iechyd meddwl; (gan gynnwys hunan-niwed ac anorecsia) anabledd corfforol; afiechyd corfforol; amharu ar leoliad; tlodi; anghenion dyrys neu gymhleth; anghenion synhwyraidd; sefydlogrwydd; amddifadedd cymdeithasol; camddefnyddio sylweddau.

Digwyddiad(au) – achos o rywbeth yn digwydd; digwyddiad untro, e.e. rhiant heb gasglu ei blentyn o'r ysgol.

Mae'r **ddeddfwriaeth, y polisïau cenedlaethol, yr arweiniad, y safonau a'r fframweithiau** yn cynnwys;

- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a'r saith nod craidd a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru
  - cael dechrau teg mewn bywyd (y blynyddoedd cynnar)
  - cael amrywiaeth gynhwysfawr o gyfleoedd addysg a dysgu
  - eu bod yn mwynhau'r iechyd gorau posibl a'u bod yn rhydd rhag camdriniaeth, erledigaeth a chamfanteisio
  - eu bod yn cael mynediad at weithgareddau chwarae, hamdden, chwaraeon a diwylliannol
  - cael eu clywed, eu trin â pharch a bod eu hil a’u hunaniaeth ddiwylliannol yn cael eu cydnabod (yn gallu cymryd rhan mewn gwneud penderfyniadau)
  - bod ganddyn nhw gartref a chymuned i gynnal lles corfforol ac emosiynol
  - osgoi anfantais oherwydd tlodi.
- Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol
- Deddf Diogelu Data 1998
- Deddf Hawliau Dynol 1998

- Deddf Iechyd Meddwl diwygiad 2007
- Deddf Galluedd Meddyliol 2005
- Deddf Cydraddoldeb 2010
- Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf 2006
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015
- Strategaeth Atal 2015
- Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2013) Llywodraeth Cymru
- Cynllun Datblygu 10 mlynedd ar gyfer y gweithlu blynyddoedd cynnar, gofal plant a chwarae
- Deddf Plant 1989 a 2004
- Gweithio gyda'n Gilydd dan Ddeddf Plant 2004
- Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974
- Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999
- Rheoliadau'r Gweithle (Iechyd, Diogelwch a Lles) 1992
- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chario 1992
- Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith 1998
- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chyfarpar Codi 1998
- Rheoliadau Adrodd am Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus 2013
- Rheoliadau Cyfarpar Diogelu Personol yn y Gwaith 1992
- Rheoliadau Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd (COSHH) 2002.

Deddfwriaeth a pholisïau cenedlaethol ar gyfer y Gymraeg i gynnwys:

- Cwricwlwm i Gymru, Cwricwlwm am Oes. Llywodraeth Cymru 2015
  Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
- Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg
- Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg: Y Camau Nesaf
- Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 6) 2017
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (lleol).

Byddai **eraill** yn cynnwys cydweithwyr, gweithwyr neu weithwyr proffesiynol eraill a theuluoedd/gofalwyr y daw unigolion i gysylltiad â nhw wrth ofalu am blentyn a'i gefnogi.

Arferion gofal corfforol yn cynnwys:

- mynd i'r toiled
- golchi dwylo
- gofalu am y croen
- gofalu am y dannedd
- cyfleoedd i orffwys, i gael amser tawel neu i gysgu
- amddiffyn rhag yr haul/oerfel
- gofalu am ardal y cewyn.

Chwarae – mathau gwahanol o chwarae i gynnwys:

- chwarae'n greadigol
- chwarae corfforol
- chwarae dychmygol/dychmygu neu chwarae rôl
- chwarae amgylcheddol
- chwarae mewn amgylchedd strwythuredig
- chwarae anstrwythuredig
- chwarae hunangyfeiriedig

- chwarae wedi'i hwyluso gan oedolyn.

Polisïau a gweithdrefnau – ffyrdd o weithio a gytunwyd yn ffurfiol sy'n rhwymol ac yn gymwys mewn llawer o leoliadau. Lle nad oes polisïau a gweithdrefnau, mae'r term yn cynnwys ffyrdd eraill o weithio a gytunwyd.

Risg – Wrth drafod cymryd risgiau gallai'r mathau o risgiau i'w cefnogi gynnwys:
- risgiau corfforol
- risgiau emosiynol
- risgiau ymddygiadol
- risgiau amgylcheddol.

Gweithiwr – y person sy'n darparu gwasanaethau gofal, dysgu a datblygiad i blant.

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Deddf Plant 1989 a (2004)
- Rheoliadau Rheoli Sylweddau Peryglus i Iechyd (COSHH) (2002)
- Cwricwlwm i Gymru, Cwricwlwm am Oes. Llywodraeth Cymru 2015 Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050
- Deddf Diogelu Data (1998)
- Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2013) Llywodraeth Cymru
- Deddf Cydraddoldeb (2010)
- Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol
- Deddf Iechyd a Diogelwch yn Gwaith (1974)
- Deddf Hawliau Dynol (1998)
- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chyfarpar Codi (1998)
- Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn Gwaith (1999)
- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chario (1992)
- Deddf Galluedd Meddyliol (2005)
- Deddf Iechyd Meddwl diwygiad (2007)
- Rheoliadau Cyfarpar Diogelu Personol yn y Gwaith (1992)
- Strategaeth Atal (2015)
- Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith (1998)
- Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau neu Ddigwyddiadau Peryglus (2013)
- Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf (2006)
- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) (2014)
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (1989)
- Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) (2015)
- Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (lleol)
- Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 6) (2017)
- Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg
- Gweithio gyda'n Gilydd dan Ddeddf Plant (2004)
- Rheoliadau'r Gweithle (Iechyd, Diogelwch a Llesiant) (1992)
- Gweithdrefnau Diogelu Cymru (2019) **- https://diogelu.cymru/**
- Llywodraeth Cymru Canllawiau diogelu - **https://llyw.cymru/canllawiau-diogelu**

Uned 201 Cefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad

Lefel:	2
ODA:	25
Credyd:	4
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sy'n hanfodol wrth gefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad plant Yng nghyd-destun yr uned hon, mae 'plant' yn cyfeirio at blant rhwng 0 ac 8 oed.

Deilliant dysgu:

1. Cefnogaeth dysgu, twf a datblygiad cyfannol

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Sut mae'r system nerfol a'r ymennydd yn cael eu ffurfio, a'r ffordd maen nhw'n gweithio gyda'i gilydd i alluogi twf a datblygiad cyfannol parhaus

1.2 Sut mae ffactorau andwyol yn effeithio ar dwf a datblygiad cyfannol

1.3 Sut mae ffactorau andwyol yn effeithio ar yr ymennydd

1.4 Gwahanol gamau a dilyniannau dysgu, twf a datblygiad cyfannol a'r ffordd mae'r rhain yn cael eu monitro

1.5 Sut i gefnogi dysgu, twf a datblygiad cyfannol gan sicrhau **amgylchedd** diogel ac ysgogol ar yr un pryd

1.6 Sut i gefnogi a meithrin **sgiliau annibyniaeth** yn unol ag oedran a chyfnod datblygiad disgwyliedig

1.7 Gweithredu os nad yw plentyn yn datblygu yn unol â'i oedran a'i gyfnod datblygiad disgwyliedig

1.8 Pwysigrwydd defnyddio cyfleoedd i ddatblygu iaith er mwyn cefnogi dysgu, twf a datblygiad cyfannol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.9 Defnyddio arsylwadau i nodi sut mae cyfnodau datblygiad disgwyliedig yn cael eu hadlewyrchu yn unol ag oedran

1.10 Defnyddio gweithgareddau, arferion a phrofiadau bob dydd i feithrin perthnasoedd cadarnhaol â phlant, gan sicrhau eu bod yn llawn mwynhad, yn gynhwysol ac yn annog dysgu, twf a datblygiad cyfannol

1.11 Defnyddio atgyfnerthiad cadarnhaol a chanmoliaeth sy'n cefnogi datblygiad plant

Amrediad

Amgylchedd: amgylchedd chwarae dwyieithog a chyfoethog o safon
Sgiliau annibyniaeth: bwyta ac yfed, ymolchi, gwisgo, gofal y geg, defnyddio'r toiled, tacluso/rhoi pethau i gadw

---

Deilliant dysgu:

2. Rôl graidd chwarae mewn perthynas â dysgu, twf a datblygiad cyfannol plant

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Fframweithiau deddfwriaethol a chanllawiau statudol sy'n gysylltiedig â chwarae
2.2 Sut mae amgylcheddau chwarae cyfoethog o safon yn **manteisio i'r eithaf ar y potensial** ar gyfer dysgu, twf a datblygiad cyfannol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.3 Cyfrannu at ddefnyddio gwahanol fathau o chwarae i ddilyn egwyddorion amgylchedd chwarae cyfoethog o safon ar gyfer dysgu, twf a datblygiad cyfannol
2.4 Cyfrannu at helpu plant i greu gofod chwarae sy'n cael ei arwain gan blant sy'n galluogi:

- chwarae dewis rhydd
- mynegi teimladau
- arbrofi a chymryd risgiau
- creadigrwydd

Amrediad

Manteisio i'r eithaf ar y potensial ar gyfer: cymdeithasoli, datrys problemau a chreadigrwydd, dyfeisgarwch, her a dewis

Uned 201 Cefnogi chwarae, dysgu, twf a datblygiad
Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth
Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu

Canllawiau cyflwyno
Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Mathau gwahanol o chwarae:

- chwarae'n greadigol
- chwarae corfforol
- chwarae dychmygol/dychmygu neu chwarae rôl
- chwarae amgylcheddol
- chwarae mewn amgylchedd strwythuredig
- chwarae anstrwythuredig
- chwarae hunangyfeiriedig
- chwarae wedi'i hwyluso gan oedolyn.

Gweithgareddau bob dydd: chwarae dewis rhydd a gweithgareddau wedi'u hwyluso gan oedolyn, gweithgaredd corfforol a chyswllt, gweithredoedd, gemau, rhigymau, llyfrau, straeon a chaneuon

Profiadau: wedi'u cynllunio, heb eu cynllunio

Defnyddio arsylwadau i nodi sut mae cyfnodau datblygiad disgwyliedig yn cael eu hadlewyrchu yn unol ag oedran:
wedi'u gwneud yn unol â pholisïau a gweithdrefnau perthnasol y gweithle/lleoliad, a dylent gynnwys:
0-2 oed
- sut maen nhw'n symud a'r hyn y gallan nhw ei wneud â'u cyrff
- sut maen nhw'n cyfleu ac yn mynegi eu teimladau
- sut maen nhw'n chwarae
- sut maen nhw'n rhyngweithio â'u hamgylchedd

2-7 oed

- Datblygiad personol a chymdeithasol: ymwybyddiaeth y plentyn o'i hun a'r ffordd y mae'n meithrin perthnasoedd, sgiliau ac agweddau â phobl eraill
- Datblygiad emosiynol: Datblygiad hunan-barch y plentyn, ei deimladau ei hun a'i ymwybyddiaeth o deimladau pobl eraill
- Datblygiad moesol ac ysbrydol: Datblygiad gwerthoedd, cysyniadau a'r ffordd y mae plant yn ymateb i eraill yn foesol ac yn foesegol
- Gwybyddol: Datblygiad y meddwl, gan ganolbwyntio ar feddwl a dealltwriaeth y plentyn gan gynnwys datrys problemau, rhesymu, canolbwyntio a chof
- Datblygiad iaith a chyfathrebu: Sut mae plant yn cyfathrebu ac yn mynegi eu hunain
- Datblygiad corfforol: Gwella sgiliau a pherfformiad y corff

Amgylcheddau chwarae cyfoethog o safon: i adlewyrchu'r canllawiau yn 'Cymru: Gwlad lle mae Cyfle i Chwarae', mae darpariaeth chwarae o safon yn cynnig cyfle i bob plentyn ryngweithio'n rhydd â'r canlynol neu gael profiad ohonyn nhw: plant a phobl ifanc eraill; y byd naturiol; rhannau rhydd; yr elfennau naturiol; her a chymryd risgiau; chwarae â hunaniaeth; symudiad; chwarae sgarmes; y synhwyrau; teimladau. Mae'r amgylcheddau hyn hefyd yn: Hyblyg, addasadwy, amrywiol a diddorol gan gynnig darpariaeth barhaus.

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0203: Cefnogi datblygiad plant a phobl ifanc
- SCD CCLD 0205: Cynnal amgylcheddau i ddiwallu anghenion plant
- SCD CCLD 0206: Cefnogi plant i ddysgu drwy chwarae
- SCD CCLD 0208: Cefnogi gofal babanod a phlant
- SCD CCLD 0209: Cefnogi plentyn ag anghenion cymorth ychwanegol
- SCD CCLD 0307: Hybu iechyd a datblygiad corfforol plant

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Pwysigrwydd y cyfnod o 0-3 oed https://www.unicef.org/sowc01/1-2.htm
- Niwrowyddoniaeth ac ymennydd babanod **http://www.nurseryworld.co.uk/digital_assets/619/All-about-brain.pdf**
- *Brain Hero* http://developingchild.harvard.edu/resources/brain-hero/
- *Healthy baby healthy brain* http://www.healthybabyhealthybrain.ca/
- Map o Ymennydd Babi http://www.zerotothree.org/child-development/brain-development/baby-brain-map.html
- Map o'r ymennydd dynol http://www.cbc.ca/news2/interactives/brain
- O'r genynnau i wybyddiaeth http://www.g2conline.org/2022
- Hanfodion yr ymennydd http://www.brainline.org/multimedia/interactive_brain/the_human_brain.html?gclid=CIm90P-H5L4CFdLHtAodxBgAhA
- *Neuroscience science of the brain an introduction for young students* http://brain.mcmaster.ca/BrainBee/Neuroscience.Science.of.the.Brain.pdf
- *A primer on the brain and nervous system* http://www.brainfacts.org/the-brain-facts-book
- Cymru: Gwlad lle mae Cyfle i Chwarae https://gov.wales/docs/dsjlg/publications/cyp/141007-wales-a-play-friendly-country-cy.pdf

- Asesiad o ddigonolrwydd cyfleoedd chwarae – Pecyn cymorth https://gov.wales/topics/people-and-communities/people/children-and-young-people/play-and-leisure/toolkit/?lang=cy
- ‘Plant a Phobl Ifanc: Gweithredu'r Hawliau’ (2004) http://www.cynulliad.cymru/Committee%20Documents/HSS(2)-02-04%20Paper%201%20%20Children%20and%20Young%20People%20Rights%20to%20Action-04022004-14558/n0000000000000000000000000016990-Cymraeg.pdf
- Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) (Daeth i rym yn
- y DU yn 1992) http://www.unicef.org.uk/UNICEFs-Work/Our-mission/UN-Convention/
- Y Ddeddf Plant (2004) http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/31/contents
- Y Ddeddf Gofal Plant (2006) http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/21/contents
- Cynllunio ar y Cyd i Wella Canlyniadau https://gov.wales/about/open-government/publications-catalogue/circular/2007/betteroutcome/?lang=cy
- Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) (2011) http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents/enacted/welsh
- Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) (2010) https://www.legislation.gov.uk/mwa/2010/1/contents/enacted/welsh
- Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) (2010) http://www.legislation.gov.uk/wsi/2010/2574/contents/made/welsh
- Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed (2018) https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf
- Rheoliadau Addysg (Addysg Feithrin a Chynlluniau Datblygu Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant) (Cymru) (Diwygio) (2005) http://www.legislation.gov.uk/wsi/2005/1813/contents/made/welsh
- Cwricwlwm i Gymru - **Cwricwlwm i Gymru - Hwb (gov.wales)**
    - Y Celfyddydau Mynegiannol - **Y Celfyddydau Mynegiannol: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
    - Iechyd a Lles - **Iechyd a Lles: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
    - Y Dyniaethau - **Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
    - Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu - **Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
    - Mathemateg a Rhifedd - **Gwyddoniaeth a Thechnoleg: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
    - Gwyddoniaeth a Thechnoleg - **Gwyddoniaeth a Thechnoleg: Cyflwyniad - Hwb (gov.wales)**
- Play England, Design for Play: A guide to creating successful play spaces http://www.playengland.org.uk/media/70684/design-for-play.pdf
- Chwarae Cymru, Adnoddau ar gyfer chwarae – darparu rhannau rhydd i gefnogi chwarae plant, Pecyn cymorth https://issuu.com/playwales/docs/pecyn_cymorth_rhannau_rhydd?e=5305098/53227641
- Chwarae Cymru, Pecyn Cymorth, Defnyddio tiroedd ysgol ar gyfer chwarae'r tu allan i oriau addysgu https://issuu.com/playwales/docs/defnyddio_tiroedd_ysgol_tu_allan_i_?e=5305098/5151155

- Chwarae Cymru, Creu mannau chwarae hygyrch, Pecyn cymorth https://issuu.com/playwales/docs/creu_mannau_chwarae_hygyrch?e=5305098/55847719

Uned 202 Cefnogi maeth a hydradiad yn y blynyddoedd cynnar

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	4
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sy'n hanfodol wrth gefnogi maeth a hydradiad plant. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae 'plant' yn cyfeirio at blant rhwng 0 ac 8 oed

Deilliant dysgu:

1. Cefnogi maeth a hydradiad plant

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

1.1 **Mathau gwahanol** o fwydo babanod/plant bach
1.2 Canllawiau cenedlaethol cyfredol ar gyfer deiet cytbwys i blant gan gynnwys cyflwyno bwydydd solet
1.3 Bwydydd a diodydd y dylid cyfyngu arnyn nhw a'u hosgoi yn y flwyddyn gyntaf
1.4 Rôl maetholion hanfodol er mwyn cefnogi twf, llesiant a datblygiad cyfannol
1.5 Gofynion maeth a hydradiad ar **gyfnodau datblygiad diffiniedig**
1.6 Ffactorau sy'n dylanwadu ar gymeriant bwyd a diod
1.7 Y rhesymau pam na ddylid defnyddio bwyd fel gwobr
1.8 **Effaith bosibl** maeth a hydradiad gwael
1.9 Pwysigrwydd hydradiad
1.10 Pwrpas cofnodi cymeriant bwyd a diod

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.11 Paratoi a storio bwyd a diod yn unol â chyfarwyddiadau penodol ac yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle
1.12 Cefnogi arferion bwyta ac yfed diogel sy'n annog y plentyn i ryngweithio'n gymdeithasol a meithrin sgiliau annibyniaeth ac sy'n ystyried ffactorau sy'n dylanwadu ar gymeriant bwyd a diod
1.13 Annog plant i brofi bwydydd newydd
1.14 Ymateb yn gadarnhaol pan fydd plentyn yn gwrthod bwyd a diod, gan wneud addasiadau fel y bo angen
1.15 Annog plant i yfed digon o hylif
1.16 Cyfrannu at gofnodi a monitro cymeriant bwyd a diod

Amrediad

Mathau gwahanol: bwydo ar y fron, bwydo fformiwla babanod, bwydo cyflenwol, bwydydd solet cyntaf

Cyfnodau datblygiad diffiniedig: 0-6 mis, 6 mis – 1 oed, 1-4 oed, 5 oed a throsodd

Effaith bosibl: methu â ffynnu, diffyg maeth, dadhydradiad, gordewdra, rhwymedd, anaemia, datblygiad gwybyddol

Uned 202 Cefnogi maeth a hydradiad yn y blynyddoedd cynnar

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Ffactorau sy'n dylanwadu ar gymeriant bwyd a diod:

- Gall anghenion deietegol arbennig am resymau meddygol gynnwys, e.e.
    - Addasu'r ansawdd er mwyn gwneud bwyd yn haws ei fwyta (piwrî neu stwnsh)
    - Bwyd heb glwten i blant â chlefyd coeliag
    - Deiet wedi'i addasu i blant diabetig
    - Deiet wedi'i addasu i blant ag alergeddau ac anoddefedd bwyd.

- Darparu ar gyfer anghenion diwylliannol, crefyddol neu foesegol (rhesymau llysieuol neu fegan)
- Siâp, lliw, ansawdd, arogl, cyflwyniad a dewis o fwyd
- Osgoi bwyd, cydfwyta â chyfoedion, dilyn dull gweithredu cyson a bod yn fodel rôl cadarnhaol, annog cyfleoedd i brofi bwyd newydd
- Gweithgareddau a mentrau llawn hwyl mewn perthynas â bwyd, gan gynnwys gadael i blant gymryd rhan yn y broses o baratoi a gweini bwyd, a rhoi cynnig ar fwydydd o ddiwylliannau gwahanol, tyfu a choginio bwyd.
- Incwm isel a thlodi bwyd

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0205: Cynnal amgylcheddau i ddiwallu anghenion plant
- SCD CCLD 0208: Cefnogi gofal babanod a phlant
- SCD CCLD 0307: Hybu iechyd a datblygiad corfforol plant
- SCD CCLD 0319: Hybu bwyta'n iach i blant a theuluoedd

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed Llywodraeth Cymru (2018) https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf

- Canllawiau Bwyd ac Iechyd ar gyfer Lleoliadau Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2009) https://gov.wales/docs/phhs/publications/foodandhealth/090414guidelinescy.pdf
- Atal a Rheoli Heintiau ar gyfer Lleoliadau Gofal Plant (2014) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- Ymddiriedolaeth Caroline Walker 'Eating well for under 5's in child care: Practical and nutritional guidelines' (2006) https://www.cwt.org.uk/wp-content/uploads/2014/07/Under5s.pdf
- Canllawiau maeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar – 'Food choices for children aged 1-5 years in early education and childcare settings' Gweithrediaeth yr Alban, Caeredin (2006) https://www2.gov.scot/resource/doc/89729/0021563.pdf
- Coleg Brenhinol y Bydwragedd 'Position statement: Infant Feeding' (2018) https://www.rcm.org.uk/sites/default/files/Infant%20Feeding.pdf
- Y GIG - Beth i'w fwydo i blant ifanc http://www.nhs.uk/Conditions/pregnancy-and-baby/Pages/understanding-food-groups.aspx
- Y GIG - Bwydo ar y fron http://www.nhs.uk/start4life/breastfeeding
- Y GIG – Bwydydd cyntaf https://www.nhs.uk/start4life/baby/first-foods
- Rhwydwaith bwydo ar y fron https://www.breastfeedingnetwork.org.uk/
- 'Weaning – learning to like new tastes and textures' http://www.infantandtoddlerforum.org/media/upload/pdf-downloads/GT_Weaning.pdf
- 'Feeding your toddler/pre-school child' https://www.nutrition.org.uk/healthyliving/lifestages/feeding-your-toddlerpre-school-child.html
- 'Perfect portions for toddlers' https://www.nutrition.org.uk/attachments/article/734/BNF%20Toddler%20Eatwell%20Leaflet_OL.pdf
- Archwiliad iechyd http://www.nurseryworld.co.uk/digital_assets/985/NW_Ofsted-framework.pdf

Uned 203 Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl

Lefel:	2
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sy'n hanfodol wrth adnabod ac ymateb i afiechyd posibl yn ystod plentyndod

Deilliant dysgu:

1. Ymateb i arwyddion o afiechyd posibl ac adweithiau i imiwneiddio mewn plant

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Arwyddion a symptomau corfforol ac ymddygiadol o afiechyd a phla/haint posibl
1.2 Yr adweithiau posibl i imiwneiddio
1.3 Camau i'w cymryd pan fydd pryderon ynglŷn â afiechyd posibl ac adweithiau i imiwneiddio
1.4 Symptomau y mae angen cymryd camau brys yn eu cylch

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.5 Adnabod arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl
1.6 Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle
1.7 Gwneud addasiadau i arferion a rhyngweithiadau er mwyn ystyried arwyddion o afiechyd posibl
1.8 Cofnodi a rhoi gwybod am y camau a gymerir

Uned 203 Ymateb i arwyddion o afiechyd a phla/haint posibl

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cadw portffolio o dystiolaeth i'w ddefnyddio ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn rhan o'r uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.

Oherwydd natur ei chynnwys, efallai na fydd y dystiolaeth sydd ei hangen ar gyfer yr uned hon yn rhywbeth fydd yn cael ei harsylwi'n naturiol yn rhan o'r tasgau strwythuredig. Os nad oes digon o dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno trwy'r tasgau strwythuredig, dylai'r aseswr sicrhau bod y portffolio yn darparu tystiolaeth ar gyfer y deilliannau ymarfer ar sail y gofynion tystiolaeth canlynol:

- Cyfrif myfyriol gan y dysgwr wedi'i lofnodi gan dyst arbenigol, yn rhoi manylion eu hymateb i arwyddion o afiechyd, pla/haint neu glefyd hysbysadwy yn eu gweithle ar un achlysur o leiaf.

Efallai y bydd angen holi'r dysgwr ymhellach o ran ei ddealltwriaeth o gynnwys yr uned hon yn rhan o'r drafodaeth.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd

Plentyndod: yng nghyd-destun yr uned hon, mae plentyndod yn cyfeirio at blant rhwng 0 a 18 oed

Afiechyd a phla/haint:

- Afiechyd cyffredin yn ystod plentyndod (clwy'r pennau, rwbela, polio, brech yr ieir, y frech goch, llid yr ymennydd, y pas)
- Alergeddau/cyflyrau (ecsema, asthma, clwy'r gwair neu alergeddau bwyd)
- Mân afiechyd (peswch, annwyd, pigyn clust, dolur gwddf, crŵp, twymyn a gwres, dolur rhydd a chwydu, llosg haul a thrawiad gwres)
- Pla/haint (tarwden, llyngyren, llau pen, herpes simplecs, impetigo, llid y gyfbilen, clefyd crafu)

Ffynonellau gwybodaeth ar gyfer arwyddion a symptomau corfforol ac ymddygiadol o afiechyd a phlâu posibl:

Cyfeiriadau ar gyfer Sepsis:
https://www.nhs.uk/conditions/sepsis/
https://www.nhsinform.scot/illnesses-and-conditions/blood-and-lymph/sepsis

Arwyddion a Symptomau Cyffredinol – GIG yr Alban
https://www.nhsinform.scot/

Symptomau y mae angen cymryd camau brys yn eu cylch: plentyn: sy'n gysglyd neu'n llidiog yn gyson; sy'n mynd yn anymatebol; sy'n cael problemau anadlu; sydd ag annwyd neu ddwylo neu draed afliwiedig a chorff cynnes; sydd wedi cael/yn cael ffit; sydd â lliw croen anarferol; sydd â thymheredd o 39°C neu fwy; nad yw'n bwydo/bwyta; sy'n dangos arwyddion o ddadhydradiad (ceg sych, llygaid pantiog, dim dagrau, edrych yn sâl yn gyffredinol); sydd â symptomau sy'n gysylltiedig â llid yr ymennydd (cur pen difrifol anarferol, cric yn y gwar, anhoffter o oleuadau llachar, brech nad yw'n diflannu wrth roi pwysau arni)

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0208: Cefnogi gofal babanod a phlant
- SCD CCLD 0319: Hybu bwyta'n iach i blant a theuluoedd
- SCD HSC 0022: Cefnogi eich iechyd a'ch diogelwch eich hun ac iechyd a diogelwch unigolion

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed (2018) https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf
- GIG Cymru – Atal a Rheoli Heintiau http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/page/95109
- GIG Cymru – Atal a Rheoli Heintiau ar gyfer Lleoliadau Gofal Plant (2014) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- GIG Cymru – Canllawiau ar Atal a Rheoli Heintiau Cymru Gyfan ar gyfer Lleoliadau Addysg (2017) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- GIG Cymru – Llawlyfr Cenedlaethol ar gyfer Atal a Rheoli Heintiau (NIPCM): Mae polisïau model a ddatblygwyd yn flaenorol gan Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi ildio eu lle i fabwysiadu Llawlyfr Rheoli Heintiau Cenedlaethol yr Alban (NICM) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/tudalen/95337
- GIG Cymru – Brechlynnau i Blant http://www2.nphs.wales.nhs.uk:8080/VaccinationsImmunisationProgsDocs.nsf/3dc04669c9e1eaa880257062003b246b/faca473ff00c5bba8025831a0045b9b9/$FILE/Routine%20Childhood%20Immunisation%20Schedule%20-%207%20August%202018%20Final.pdf
- GIG Cymru – Data cenedlaethol ar y nifer sy'n manteisio ar imiwneiddio http://www.wales.nhs.uk/sites3/page.cfm?orgid=457&pid=54144
- Y GIG – Brechlynnau https://www.nhs.uk/conditions/vaccinations/reasons-to-have-your-child-vaccinated/
- Y GIG – Sgil effeithiau brechlynnau https://www.nhs.uk/conditions/vaccinations/reporting-side-effects/
- Public health matters https://publichealthmatters.blog.gov.uk/2014/05/01/why-vaccinate/

- BC Centre for Disease Control – A quick guide to common childhood diseases (2009) http://www.bccdc.ca/resource-gallery/Documents/Guidelines%20and%20Forms/Guidelines%20and%20Manuals/Epid/Other/Epid_GF_childhood_quickguide_may_09.pdf
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 204 Cefnogi gofal plant 0-2 oed

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sy'n hanfodol wrth weithio gyda phlant 0-2 oed. Mae'n cynnwys manteision darparu gofal plant a gwasanaethau cefnogi a darparu arferion gofal corfforol

Deilliant dysgu:

1. Rôl a buddiannau darpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 0-2 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Gwahanol fathau o ddarpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 0-2 oed
1.2 Pwrpas darpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi a'u rôl o ran ceisio mynd i'r afael ag anfantais yn ystod plentyndod
1.3 **Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd** cyfredol i blant 0-2 oed a'u buddiannau
1.4 Effaith anfantais yn ystod plentyndod ar iechyd, llesiant a datblygiad plant 0-2 oed

Amrediad

Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd: Maeth a hydradiad, gofal iechyd y geg, gweithgarwch chwarae a chorfforol, golwg, rhaglen imiwneiddio plant, bod yn barod ar gyfer yr ysgol a hybu diogelwch yn y cartref, oedolion yn rhoi'r gorau i ysmygu, lleihau cysylltiad â mwg eilaidd, atal damweiniau ac anafiadau, a diogelwch yn y gymuned

Deilliant dysgu:

2. Cefnogi bondio ac ymlyniad i blant 0-2 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Y termau 'bondio' ac 'ymlyniad', a'u pwysigrwydd i ddysgu, twf, datblygiad a llesiant cyfannol babanod/plant bach
2.2 Pwysigrwydd bondio ac ymlyniad o ran lleihau effaith anfantais yn ystod plentyndod
2.3 Y mathau o ymlyniadau y gall babanod/plant bach eu ffurfio
2.4 Arwyddion o ymlyniad ansicr
2.5 Sut i hybu ymlyniadau sicr i fabanod/plant bach

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Cynnal ac annog bondio ac ymlyniadau sicr i fabanod/plant bach
2.7 Defnyddio adborth gan eraill i werthuso sut mae eich ymarfer eich hun yn cefnogi'r broses o ddatblygu ymlyniadau sicr i fabanod/plant bach

---

Deilliant dysgu:

3. Darparu gofal ar gyfer arferion corfforol i blant 0-2 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

3.1 Pwysigrwydd **arferion gofal corfforol** diogel i fabanod/plant bach
3.2 Sut i gario a dal babanod/plant bach yn ddiogel
3.3 Sut i ymolchi, gwisgo a newid babanod/plant bach, gan gynnwys newid cewynnau
3.4 Sut i gefnogi hyfforddiant i ddefnyddio'r toiled
3.5 Sut i sicrhau bod baban yn cysgu mewn amgylchedd a safle diogel

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.6 Cefnogi **arferion gofal corfforol** diogel y cytunwyd arnyn nhw ar gyfer babanod/plant bach
3.7 Creu amgylchedd cyfforddus a digyffro wrth gefnogi **arferion gofal corfforol** diogel
3.8 Gwneud **arferion gofal corfforol** yn brofiadau diogel a phleserus sy'n hybu dysgu, twf a datblygiad cyfannol gan gynnal urddas a pharch plant
3.9 Sicrhau bod babanod/plant bach yn cael eu cario a'u dal yn ddiogel, yn unol ag egwyddorion symud a lleoli
3.10 Cofnodi arferion gofal corfforol y cytunwyd arnyn nhw a rhoi gwybod amdanyn nhw, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle/lleoliad

Amrediad

Arferion gofal corfforol: defnyddio'r toiled, golchi dwylo, gofal y geg, gofal y croen (gan gynnwys y rhan o'r croen o gwmpas y cewyn), cyfleoedd i orffwys, i gael amser tawel neu i gysgu, sicrhau bod darpariaeth briodol ar gyfer dod i gysylltiad â golau haul a thymereddau isel

Uned 204 Cefnogi gofal plant 0-2 oed

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Babanod/plant bach: yng nghyd-destun yr uned hon, mae babanod/plant bach yn cyfeirio at blant 0-2 oed

Anfantais yn ystod plentyndod: plant sy'n ddifreintiedig ac sydd wedi'u hamddifadu o safon byw weddol dda ac ysgogiad ac amgylchedd priodol, heb fynediad at addysg na gwasanaethau gan gynnwys gofal iechyd, o ganlyniad i dlodi a diffyg cyfle

Sut i sicrhau bod baban yn cysgu mewn amgylchedd a safle diogel:

- Gosod y baban ar ei gefn i gysgu, mewn crud mewn ystafell gyda chi
- Peidio â gadael i unrhyw un ysmygu yn yr un ystafell â'r baban
- Peidio byth â chysgu gyda baban ar soffa neu gadair freichiau
- Peidio byth â gadael i'r baban fynd yn rhy boeth – peidio â gorchuddio pen y baban – gosod y baban yn y safle “traed wrth droed”

Mae **twf a datblygiad cyfannol** yn cyfeirio at fabanod/plant bach yn meithrin sgiliau a chymhwysedd i feithrin eu sgiliau corfforol, cymdeithasol, emosiynol, gwybyddol ac ieithyddol

Cynnal ac annog bondio ac ymlyniadau sicr: amgylchedd digyffro a meithringar, agosrwydd, rhagweladwyedd, cysondeb, cefnogi trawsnewid esmwyth, cydgynhyrchu, rhannu gwybodaeth, gweithio mewn partneriaeth, cyffwrdd

Gofal iechyd y geg: mae hyn yn ymwneud â gofal y dannedd a'r deintgig, gan gynnwys torri dannedd, defnydd priodol o boteli a biceri bwydo, defnydd priodol o ddymis

Gwasanaethau cefnogi: Y mathau a lefelau gwahanol o raglenni iechyd ac ymyrraeth i blant, rhai wedi'u targedu neu rai cyffredinol, ymweld â'r cartref (bydwraig ac ymwelydd iechyd, gweithiwr cymorth teulu), asesiad teulu (gwasanaethau i deuluoedd, ‘Tîm o Amgylch y Plentyn/Teulu’), deietegydd cymunedol a chynllun cyn-ysgol iach a chynaliadwy, gwasanaethau mynediad agored yn y gymuned (grwpiau rhieni a phlant bach, amser stori, tylino babanod)

Dysgu defnyddio'r toiled: bod yn barod i ddechrau dysgu defnyddio'r toiled, paratoi i ddechrau dysgu defnyddio'r toiled, cefnogi plentyn bach i ddysgu defnyddio'r toiled, defnyddio

cewynnau tynnu i fyny a phants dysgu defnyddio'r toiled, cefnogi arferion gyda'r nos wrth ddysgu defnyddio'r toiled, cyfnod trawsnewid i'r toiled o boti, cefnogi plant bach i feithrin sgiliau annibyniaeth wrth ddefnyddio'r toiled, gan weithio mewn partneriaeth ag eraill, strategaethau a thechnegau atgyfnerthu cadarnhaol

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCDCCLD 0203 Cefnogaeth datblygiad plant a phobl ifanc
- SCDCCLD 0205: Cynnal amgylcheddau i ddiwallu anghenion plant
- SCDCCLD 0208 Cefnogi gofal babanod a phlant

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Adroddiad Blynyddol Prif Swyddog Meddygol Cymru 2014-15 Iachach, Hapusach, Tecach **https://gov.wales/docs/phhs/publications/160323cmoreportcy.pdf**
- Rhaglen Plant Iach Cymru **https://gov.wales/docs/dhss/publications/160926healthy-childrency.pdf**
- Mae addysg yn dechrau yn y cartref **https://gov.wales/topics/educationandskills/schoolshome/parents/education-begins-at-home/?lang=cy**
- Canllawiau NICE ar Iechyd Cyn Cenhedlu **https://cks.nice.org.uk/pre-conception-advice-and-management**
- Gwybodaeth Sefydliad Iechyd y Byd am ofal cyn cenhedlu **http://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/preconception_care_policy_brief.pdf**
- Coleg Brenhinol y Bydwragedd **https://www.rcm.org.uk/sites/default/files/Emotional%20Wellbeing_Guide_WEB.pdf**
- Canllawiau'r GIG **http://www.nhs.uk/conditions/pregnancy-and-baby/pages/pregnancy-and-baby-care.aspx**
- Ymlyniad **http://www.suttontrust.com/wp-content/uploads/2014/03/baby-bonds-final.pdf**
- Menter Cyfeillgar i Fabanod UNICEF **https://www.unicef.org.uk/babyfriendly/what-is-baby-friendly/**
- Cwsg **http://www.unicef.org.uk/BabyFriendly/Resources/Resources-for-parents/Caring-for-your-baby-at-night/**
- Cychwyn Iach **http://www.healthystart.nhs.uk**
- Cymdeithas Ddeieteg Prydain (Ffeithiau am Fwyd) **https://www.bda.uk.com/**
- First Steps Nutrition Trust https://www.firststepsnutrition.org/
- Lleihau'r risg o farwolaeth yn y crud **https://gov.wales/docs/dsjlg/publications/cyp/140320-reduce-risk-cot-death-cy.pdf**
- The lullaby trust https://www.lullabytrust.org.uk/safer-sleep-advice/
- Faint o gwsg sydd ei angen ar blant? http://www.nhs.uk/Livewell/Childrenssleep/Pages/howmuchsleep.aspx
- Cyngor ar gwsg iach i blant http://www.nhs.uk/Livewell/Childrenssleep/Pages/bedtimeritual.aspx
- Adolygiad cyflym o'r dystiolaeth ar gwsg babanod a phlant http://www.healthscotland.com/uploads/documents/23540-SleepRapidEvidenceReviewWriteUp.pdf
- ‘Safe Sleep for your baby’ http://www.phac-aspc.gc.ca/hp-ps/dca-dea/stages-etapes/childhood-enfance_0-2/sids/ss-eng.php
- ‘All About… Sleep’ http://www.nurseryworld.co.uk/digital_assets/409/029_All-about.pdf

- Hanfodion cwsg da http://www.babycentre.co.uk/c25004253/basics-of-good-sleep
- ‘Sleep Well, Sleep Safe’ http://www.beststart.org/resources/hlthy_chld_dev/pdf/BSRC_Sleep_Well_resource_FNL_LR.pdf
- Y GIG http://www.nhs.uk/conditions/pregnancy-and-baby/pages/potty-training-tips.aspx
- BabyCentre http://www.babycentre.co.uk/potty-training
- NCT https://www.nct.org.uk/parenting/potty-training

Uned 205 Cefnogi gofal plant 2-3 oed

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin y wybodaeth a'r sgiliau sy'n hanfodol wrth weithio gyda phlant 2-3 oed. Mae'n cynnwys rôl bondio ac ymlyniad a darparu arferion gofal corfforol diogel Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'plant bach/plant' yn cyfeirio at blant 2-3 oed

Deilliant dysgu:

1. Rôl a buddiannau gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 2-3 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Gwahanol fathau o ddarpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 2-3 oed
1.2 Pwrpas darpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi a'u rôl o ran ceisio mynd i'r afael ag anfantais yn ystod plentyndod
1.3 **Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd** cyfredol i blant 2-3 oed a'u buddiannau
1.4 Effaith anfantais yn ystod plentyndod ar iechyd, llesiant a datblygiad plant 2-3 oed

Amrediad

Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd: Maeth a hydradiad, gofal iechyd y geg, gweithgarwch chwarae a chorfforol, golwg, rhaglen imiwneiddio plant, bod yn barod ar gyfer yr ysgol a hybu diogelwch yn y cartref, oedolion yn rhoi'r gorau i ysmygu, lleihau cysylltiad â mwg eilaidd, atal damweiniau ac anafiadau, diogelwch yn y gymuned

Deilliant dysgu:

2. Cefnogi bondio ac ymlyniad i blant 2-3 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Y termau 'bondio' ac 'ymlyniad', a'u pwysigrwydd i ddysgu, twf, datblygiad a llesiant cyfannol plant bach/plant
2.2 Pwysigrwydd bondio ac ymlyniad o ran lleihau effaith anfantais yn ystod plentyndod
2.3 Y mathau o ymlyniadau y gall plant bach/plant eu ffurfio
2.4 Arwyddion o ymlyniad ansicr
2.5 Sut i hybu ymlyniadau sicr i blant bach/plant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Cynnal ac annog bondio ac ymlyniadau sicr i blant bach/plant
2.7 Defnyddio adborth gan eraill i wella eich ymarfer eich hun o ran cefnogi'r broses o ddatblygu ymlyniadau sicr i blant bach/plant

---

Deilliant dysgu:

3. Darparu gofal ar gyfer arferion gofal corfforol diogel i blant 2-3 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

3.1 Pwysigrwydd **arferion gofal corfforol** diogel i blant bach/plant
3.2 Sut i gefnogi hyfforddiant i ddefnyddio'r toiled
3.3 Sut i gario a dal plant bach/plant yn ddiogel

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.4 Cefnogi **arferion gofal corfforol** diogel y cytunwyd arnyn nhw i blant bach/plant
3.5 Creu amgylchedd cyfforddus a digyffro wrth gefnogi **arferion gofal corfforol** diogel
3.6 Gwneud **arferion gofal corfforol** yn brofiadau diogel a phleserus sy'n hybu dysgu, twf a datblygiad cyfannol gan gynnal urddas a pharch plant
3.7 Sicrhau bod plant bach/plant yn cael eu cario a'u dal yn ddiogel, yn unol ag egwyddorion symud a lleoli
3.8 Cofnodi arferion gofal corfforol y cytunwyd arnyn nhw a rhoi gwybod amdanyn nhw, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle/lleoliad

Amrediad

Arferion gofal corfforol: defnyddio'r toiled, golchi dwylo, gofal y geg, gofal y croen (gan gynnwys y rhan o'r croen o gwmpas y cewyn), cyfleoedd i orffwys, i gael amser tawel neu i gysgu, sicrhau bod darpariaeth briodol ar gyfer dod i gysylltiad â golau haul a thymereddau isel

Uned 205 Cefnogi gofal plant 2-3 oed

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Anfantais yn ystod plentyndod: plant sy'n ddifreintiedig ac sydd wedi'u hamddifadu o safon byw weddol dda ac ysgogiad ac amgylchedd priodol, heb fynediad at addysg na gwasanaethau gan gynnwys gofal iechyd, o ganlyniad i dlodi a diffyg cyfle

Cynnal ac annog bondio ac ymlyniadau sicr: amgylchedd digyffro a meithringar, agosrwydd, rhagweladwyedd, cysondeb, cefnogi trawsnewid esmwyth, cydgynhyrchu, rhannu gwybodaeth, gweithio mewn partneriaeth, cyffwrdd

Gofal iechyd y geg: mae hyn yn ymwneud â gofal y dannedd a'r deintgig, gan gynnwys torri dannedd, defnydd priodol o offer yfed, defnydd priodol o ddymis

Gwasanaethau cefnogi: Y mathau a lefelau gwahanol o raglenni iechyd ac ymyrraeth i blant, rhai wedi'u targedu neu rai cyffredinol – ymweld â'r cartref (ymwelydd iechyd, gweithiwr cymorth teulu), asesiad teulu (gwasanaethau i deuluoedd, 'Tîm o Amgylch y Plentyn/Teulu'), deietegydd cymunedol a chynllun cyn-ysgol iach a chynaliadwy, gwasanaethau mynediad agored yn y gymuned (grwpiau rhieni a phlant bach, amser stori, clybiau llyfrau, Dechrau Da, grwpiau chwaraeon/hamdden)

Dysgu defnyddio'r toiled: bod yn barod i ddechrau dysgu defnyddio'r toiled, paratoi i ddechrau dysgu defnyddio'r toiled, cefnogi plentyn bach i ddysgu defnyddio'r toiled, defnyddio cewynnau tynnu i fyny a phants dysgu defnyddio'r toiled, cefnogi arferion gyda'r nos wrth ddysgu defnyddio'r toiled, cyfnod o drawsnewid i'r toiled o boti, helpu plant bach i feithrin sgiliau annibyniaeth wrth ddefnyddio'r toiled, gweithio mewn partneriaeth ag eraill, strategaethau a thechnegau atgyfnerthu cadarnhaol

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCDCCLD 0203 Cefnogi datblygiad plant a phobl ifanc
- SCD CCLD 0205: Cynnal amgylcheddau i ddiwallu anghenion plant
- SCD CCLD 0206: Cefnogi plant i ddysgu drwy chwarae

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed (2018) https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf

- Adeiladu Dyfodol Mwy Disglair: Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2013) Llywodraeth Cymru
  https://gov.wales/docs/dcells/publications/130716-building-brighter-future-cy.pdf
- Strategaeth Tlodi Plant (2015) **https://gov.wales/topics/people-and-communities/people/children-and-young-people/child-poverty/?lang=cy**
- Deddf Gofal Plant 2006 a Rheoliadau Deddf Gofal Plant 2006 (Asesiadau Awdurdod Lleol) (Cymru) 2016 – gofynion yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant a luniwyd gan awdurdodau lleol
- Rheoliadau Deddf Gofal Plant 2006 (Asesiadau Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2016 **http://www.legislation.gov.uk/wsi/2016/88/note/made/welsh**
- Y Ddeddf Plant (2004) http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/31/contents
- Y Ddeddf Gofal Plant (2006) http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/21/contents
- Crynodeb o Ganfyddiadau Project EPPSE (Effective Pre-school, Primary and Secondary Education) 1997-2014 https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/455670/RB455_Effective_pre-school_primary_and_secondary_education_project.pdf.pdf
- 2002 'Study of Pedagogical Effectiveness in Early Learning' (SPEEL), Moyles, J., Adams, S. a Musgrove, A 2002, School of Education Research and Development Anglia Polytechnic University https://dera.ioe.ac.uk/4591/1/RR363.pdf
- Fframwaith y Blynyddoedd Cynnar yn yr Alban **http://www.gov.scot/Topics/People/Young-People/early-years/delivery/framework**
- Pre Birth To Three (yr Alban) **https://education.gov.scot/improvement/Documents/ELC/ELC2_PreBirthToThree/ELC2IntroPreBirthtoThree.pdf**
- Cyfnod Sylfaen y Blynyddoedd Cynnar-EYFS (Lloegr) **https://www.gov.uk/government/publications/early-years-foundation-stage-framework--2**
- AGC Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed **https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf**
- Child Safety in Wales, Examples of Interventions in Practice, Children in Wales
  Pre-school and early home learning effects on A-level outcomes, Adroddiad Ymchwil EPPSE, 2015, Sammons, Toth a Sylva gyda Melhuish, Siraj a Taggart, University of Oxford, cyhoeddwyd gan yr Adran Addysg **https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/472867/RR472A_Pre-school_and_early_home_learning_effects_on_A_level_outcomes.pdf**
- Cwricwlwm i Gymru - **Cwricwlwm i Gymru - Hwb (gov.wales)**
- Rhaglen Dechrau'n Deg **https://learn.nes.nhs.scot/735/flying-start-nhs**
- Cynllun Cyn-ysgol Iach a Chynaliadwy a Cynlluniau Ysgolion Iach - Rhwydwaith Cymru **http://www.nptfamily.com/media/7420/hspss-criteria.pdf**
- Laevers, F (1991) The innovative project Experiential Education and the definition of quality on education-unpublished paper
- Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd https://cardiff-fis.info/?lang=cy
- Cynllun Gwên **https://www.designedtosmile.org/welcome-croeso/croeso/?lang=cy**
- Child Accident Prevention Trust (CAPT) https://www.capt.org.uk/
- Gwiriadau Diogelwch Tân yn y Cartref Gwasanaeth Tân De Cymru https://www.decymru-tan.gov.uk/

- Llywodraeth Cymru https://gov.wales/topics/people-and-communities/people/children-and-young-people/childcare/?skip=1&lang=cy

Uned 206 Gweithio gyda phlant 3-7 oed

Lefel:	2
ODA:	25
Credyd:	4
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn ymdrin â'r wybodaeth a'r sgiliau rhagarweiniol sydd eu hangen i gyfrannu at ofal plant 3-7 oed, gan gynnwys dysgu a datblygu, gan adlewyrchu Cwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar presennol yng Nghymru Bydd dysgwyr yn archwilio pob un o'r meysydd dysgu sy'n sail i Gwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar. Bydd dysgwyr yn cyfrannu at gefnogi cyfleoedd a phrofiadau dysgu, ac yn meithrin gwybodaeth a sgiliau ar gyfer rhyngweithio ac ymgysylltu â phlant 3-7 oed er mwyn cyfrannu at eu chwarae, dysgu a datblygiad.

Deilliant dysgu:

1. Rôl a buddiannau darpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 3-7 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Gwahanol fathau o ddarpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi i blant 3-7 oed

1.2 Pwrpas darpariaeth gofal plant a gwasanaethau cefnogi a'u rôl o ran ceisio mynd i'r afael ag anfantais yn ystod plentyndod

1.3 **Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd** cyfredol i blant 3-7 oed a'u buddiannau

1.4 Effaith anfantais yn ystod plentyndod ar iechyd, llesiant a datblygiad plant 3-7 oed

Amrediad

Blaenoriaethau iechyd y cyhoedd: Maeth a hydradiad, iechyd y geg, gweithgarwch chwarae a chorfforol, golwg, rhaglen imiwneiddio plant, bod yn barod ar gyfer yr ysgol a hybu diogelwch yn y cartref, oedolion yn rhoi'r gorau i ysmygu, lleihau cysylltiad â mwg eilaidd, atal damweiniau ac anafiadau, diogelwch yn y gymuned

Deilliant dysgu:

2. Cefnogi ymlyniad a gwydnwch i blant 3-7 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Y termau ‘ymlyniad’ a ‘gwydnwch’ a'u pwysigrwydd o ran dysgu, datblygiad a llesiant cyfannol plant

2.2 Pwysigrwydd ymlyniad a gwydnwch o ran lleihau effaith anfantais yn ystod plentyndod

2.3 Y mathau o ymlyniadau y gall plant eu ffurfio
2.4 Arwyddion o ymlyniad ansicr
2.5 Sut i hybu ymlyniadau sicr i blant

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Cynnal ac annog ymlyniadau sicr a gwydnwch i blant
2.7 Defnyddio adborth gan eraill i wella eich ymarfer eich hun o ran cefnogi'r broses o ddatblygu ymlyniadau sicr i blant

---

Deilliant dysgu:

3. Darparu gofal ar gyfer arferion corfforol i blant 3-7 oed

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

3.1 Pwysigrwydd cefnogi **arferion gofal corfforol** diogel i blant
3.2 Ffactorau ac ymddygiadau a all effeithio ar arferion gofal corfforol da
3.3 Sut i gefnogi plant i ddefnyddio'r toiled gan gynnal eu hurddas a'u parch
3.4 Yr oedrannau pan ddisgwylir i blant gyflawni ymataliaeth sylfaenol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.5 Cefnogi **arferion gofal corfforol** diogel y cytunwyd arnyn nhw i blant
3.6 Creu amgylchedd cyfforddus a digyffro wrth gefnogi **arferion gofal corfforol** diogel
3.7 Gwneud **arferion gofal corfforol** yn brofiadau diogel a phleserus sy'n hybu dysgu, twf a datblygiad cyfannol gan gynnal urddas a pharch plant
3.8 Cofnodi arferion gofal corfforol y cytunwyd arnyn nhw a rhoi gwybod amdanyn nhw, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle/lleoliad

Amrediad

Arferion gofal corfforol: defnyddio'r toiled, golchi dwylo, gofal y geg, gofal y croen, cyfleoedd i orffwys a chael amser tawel, sicrhau bod darpariaeth briodol ar gyfer dod i gysylltiad â golau haul a thymereddau isel

---

Deilliant dysgu:

4. Cefnogi dysgu a datblygiad cyfannol drwy feysydd Cwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

4.1 Y **meysydd dysgu** yng Nghwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar
4.2 Pwysigrwydd y **meysydd dysgu** ar gyfer dysgu, chwarae a datblygiad cyfannol plant
4.3 Sut mae datblygu'r Gymraeg yn cysylltu â'r **meysydd dysgu**
4.4 Y termau 'darpariaeth barhaus' a 'dysgu gweithredol'
4.5 Sut mae dysgu drwy brofiad yn cyfrannu at ddysgu a datblygiad cyfannol yng Nghwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar
4.6 Pwysigrwydd arsylwi ac asesu yn y **meysydd dysgu**

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

4.7 Defnyddio gwahanol fathau o gyfarpar, gweithgareddau ac amgylcheddau i gefnogi dysgu a datblygiad yn y meysydd dysgu

4.8 Cyfrannu at gyfleoedd strwythuredig a chyfleoedd sy'n cael eu cychwyn gan y plentyn a gweithgareddau mewn amrywiaeth o amgylcheddau i gefnogi datblygiad plant ym mhob un o'r meysydd dysgu

4.9 Annog a chanmol plant wrth gefnogi eu datblygiad yn y meysydd dysgu

4.10 Cyfrannu at arsylwi ar blant a'u hasesu yn y meysydd dysgu yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r gweithle/lleoliad

4.11 Addasu gweithgareddau er mwyn helpu i gynnwys plant ag anghenion ychwanegol yn y meysydd dysgu

4.12 Defnyddio adborth gan eraill i wella eich ymarfer eich hun

Amrediad

Meysydd dysgu: datblygiad personol a chymdeithasol, llesiant ac amrywiaeth ddiwylliannol, sgiliau iaith, llythrennedd a chyfathrebu, datblygiad mathemategol, datblygu'r Gymraeg, gwybodaeth a dealltwriaeth o'r byd, datblygiad corfforol, a datblygiad creadigol

Uned 206 Gweithio gyda phlant 3-7 oed

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Gweithgareddau: cymryd rhan mewn gwahanol fathau o chwarae ac amrywiaeth o weithgareddau a gynlluniwyd, gan gynnwys y rhai sy'n cael eu cychwyn gan y plentyn a'r rhai sy'n adeiladu ar brofiadau blaenorol

Anfantais yn ystod plentyndod: plant sy'n ddifreintiedig ac sydd wedi'u hamddifadu o safon byw weddol dda ac ysgogiad ac amgylchedd priodol, heb fynediad at addysg na gwasanaethau gan gynnwys gofal iechyd, o ganlyniad i dlodi a diffyg cyfle

Darpariaeth barhaus: Pwrpas darpariaeth barhaus yw cynnig amgylchedd cyson i blant sy'n ddiogel iddyn nhw ei archwilio ac sy'n eu herio i ddysgu'n weithredol ar yr un pryd. O fewn darpariaeth barhaus, gall plant archwilio'r amgylchedd a meithrin annibyniaeth. Mae hefyd yn galluogi plant i wneud dewisiadau a chychwyn eu chwarae eu hunain

Cwricwlwm y Blynyddoedd Cynnar: Nod canllawiau Cwricwlwm i Gymru yw helpu pob ysgol i ddatblygu ei chwricwlwm ei hun, gan alluogi ei dysgwyr i ddatblygu tuag at **bedwar diben** y cwricwlwm, y man cychwyn a'r dyhead ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru.

Dysgu drwy Brofiad: Proses o ddysgu drwy brofiad yw hon y mae'n bosibl ei diffinio'n fwy penodol fel dysgu drwy fyfyrio ar yr hyn maen nhw wedi'i wneud.

Ffactorau: Anghenion deietegol arbennig (diwylliannol / crefyddol, fegan, llysieuol, er mwyn rheoli problemau iechyd e.e. palet meddal, cwlwm tafod, alergeddau ac anoddefedd), bwydo cyflenwol, siâp, lliw, ansawdd, arogl a chyflwyniad a dewis o fwyd, cydfwyta â chyfoedion, dull gweithredu cyson a bod yn fodel rôl cadarnhaol, annog i arbrofi, gweithgareddau a mentrau llawn hwyl mewn perthynas â bwyd, gan gynnwys gadael i blant gymryd rhan yn y broses o baratoi a gweini bwyd.

Ymataliaeth sylfaenol: Yr oedrannau y gallai fod disgwyl i blentyn allu rheoli'r bledren a'r coluddyn

Cyfleoedd strwythuredig a chyfleoedd sy'n cael eu cychwyn gan y plentyn: yng nghwricwlwm y blynyddoedd cynnar, dylid rhoi cyfleoedd i blant wneud y canlynol: archwilio

amrywiaeth eang o ysgogiadau, ymgysylltu ag adnoddau o amrywiaeth o gyd-destunau gan gynnwys ffurfiau rhyngweithiol, ymchwilio i amgylcheddau dan do ac awyr agored, yn ogystal â chynnwys amodau naturiol pan fyddant yn digwydd, gweithio ar eu pen eu hunain ac mewn parau a grwpiau bach.

Gwasanaethau cefnogi: Y mathau a lefelau gwahanol o raglenni iechyd ac ymyrraeth i blant, rhai wedi'u targedu neu rai cyffredinol – ymweld â'r cartref (ymwelydd iechyd, gweithiwr cymorth teulu), asesiad teulu (gwasanaethau i deuluoedd, 'Tîm o Amgylch y Plentyn/Teulu'), deietegydd cymunedol a chynllun cyn-ysgol iach a chynaliadwy, gwasanaethau mynediad agored yn y gymuned (grwpiau rhieni a phlant bach, amser stori, clybiau llyfrau, Dechrau Da, grwpiau chwaraeon/hamdden)

Gweithle/lleoliadau: a gynhelir (ysgolion), nas cynhelir (meithrinfeydd dydd, cylchoedd meithrin, cylchoedd chwarae, gwarchodwyr plant)

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0203 Cefnogi datblygiad plant a phobl ifanc
- SCD CCLD 0205 Cynnal amgylcheddau i ddiwallu anghenion plant
- SCD CCLD 0206 Cefnogi plant i ddysgu drwy chwarae
- SCD CCLD 0310 Asesu cynnydd plant yn unol â fframweithiau cwricwlwm perthnasol

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Safonau Gofynnol Cenedlaethol ar gyfer Gofal Plant a Reoleiddir i blant hyd at 12 oed (2018) https://careinspectorate.wales/sites/default/files/2018-01/160411regchildcarecy.pdf
- Adeiladu Dyfodol Mwy Disglair: Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2013) Llywodraeth Cymru
  https://gov.wales/docs/dcells/publications/130716-building-brighter-future-cy.pdf
- Archwiliad annibynnol o'r Cyfnod Sylfaen yng Nghymru: Adroddiad terfynol, Medi 2013 – Mawrth 2014 (2014) **https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/archwiliad-annibynnol-or-cyfnod-sylfaen-yng-nghymru-adroddiad-terfynol.pdf**
- Cymwys am Oes, Llywodraeth Cymru 2014
- Cwricwlwm i Gymru - **Cwricwlwm i Gymru - Hwb (gov.wales)**
- Cynllun Gweithredu'r Cyfnod Sylfaen **https://gov.wales/docs/dcells/publications/161103-fp-action-plan-cy.pdf**
- Gwerthuso'r Cyfnod Sylfaen – Adroddiad Terfynol **https://gov.wales/docs/caecd/research/2015/150514-foundation-phase-final-cy.pdf**
- Fframwaith y Blynyddoedd Cynnar yn yr Alban **http://www.gov.scot/Topics/People/Young-People/early-years/delivery/framework**
- Cyfnod Sylfaen y Blynyddoedd Cynnar-EYFS (Lloegr) **https://www.gov.uk/government/publications/early-years-foundation-stage-framework--2**
- 2002 'Study of Pedagogical Effectiveness in Early Learning' (SPEEL), Moyles, J., Adams, S. a Musgrove, A 2002, School of Education Research and Development Anglia Polytechnic University https://dera.ioe.ac.uk/4591/1/RR363.pdf
- Crynodeb o Ganfyddiadau Project EPPSE (Effective Pre-school, Primary and Secondary Education) 1997-2014 **https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/4**

55670/RB455_Effective_pre-school_primary_and_secondary_education_project.pdf.pdf

- Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o’r Cwricwlwm a’r Trefniadau Asesu yng Nghymru – Adroddiad ar ymatebion i'r Sgwrs Fawr (Adroddiad Donaldson) (2015) https://beta.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/adroddiad-ar-ymatebion-i%E2%80%99r-sgwrs-fawr.pdf
- Cwricwlwm i Gymru: Fframwaith y Cyfnod Sylfaen (2015) https://learning.gov.wales/docs/learningwales/publications/150803-fp-framework-cy.pdf
- Pre-school and early home learning effects on A-level outcomes, Adroddiad Ymchwil EPPSE, 2015, Sammons, Toth a Sylva gyda Melhuish, Siraj a Taggart, University of Oxford, cyhoeddwyd gan yr Adran Addysg. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/472867/RR472A_Pre-school_and_early_home_learning_effects_on_A_level_outcomes.pdf
- Cynllun Gweithredu’r Cyfnod Sylfaen https://gov.wales/docs/dcells/publications/161103-fp-action-plan-cy.pdf

Uned 207 Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi

Lefel:	2
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn cefnogi'r dysgwr i feithrin ei wybodaeth a'i sgiliau mewn perthynas â hybu cymorth i blant ar gyfer caffael iaith newydd drwy drochi ieithyddol mewn lleoliad gofal plant. I lawer o ddysgwyr, disgwylir y bydd hyn yn gysylltiedig â chaffael y Gymraeg drwy'r dull trochi.

Deilliant dysgu:
1. Trochi ieithyddol mewn lleoliadau gofal plant

Meini prawf asesu
Rydych yn gwybod:

1.1 Egwyddorion a thechnegau trochi ieithyddol yng nghyd-destun lleoliad gofal plant
1.2 Y rhesymau dros ddefnyddio'r iaith drochi bob amser
1.3 **Cyfnodau** y bydd plant yn mynd drwyddyn nhw wrth gaffael iaith newydd a sut i sicrhau ymateb priodol i bob cyfnod/cam
1.4 Pam mae'n bwysig deall **amgylchiadau unigol plant** a sut maen nhw'n effeithio ar y broses o ddysgu iaith newydd
1.5 Pwysigrwydd cynnwys teuluoedd/gofalwyr wrth i'r plentyn ddysgu iaith, a ffyrdd o wneud hynny
1.6 Achosion pan ddylid defnyddio iaith y cartref/dewis iaith y plentyn
1.7 Manteision bod yn ddwyieithog ac yn amlieithog

Amrediad
Camau: Derbyngar distaw, cynhyrchiol cynnar, datblygu lleferydd, rhugldeb canolraddol, datblygiad iaith parhaus / rhugldeb uwch
Amgylchiadau unigol: cefndir ieithyddol a chymdeithasol, anghenion dysgu ychwanegol

Deilliant dysgu:
2. Cefnogi plant i gaffael yr iaith newydd drwy drochi

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Pwysigrwydd ynganu'r iaith drochi'n glir ac yn gywir bob amser
2.2 Pwysigrwydd amgylcheddau dysgu ffisegol gan gynnwys arddangosfeydd ac ysgogiadau gweledol i hybu'r broses o gaffael iaith
2.3 Pwysigrwydd **mathau gwahanol o weithgareddau a phrofiadau** a sut i'w defnyddio i gaffael iaith
2.4 Pwysigrwydd cynllunio a gwerthuso'r broses o ddysgu a datblygu i gaffael iaith

2.5 Effaith eich agwedd a'ch ymddygiad eich hun tuag at gaffael iaith

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Sicrhau y defnyddir cyfathrebu geiriol a dieiriau er mwyn tawelu meddwl plant a gwneud iddyn nhw deimlo'n gartrefol ac yn ddiogel yn y lleoliad trochi

2.7 Dangos agwedd groesawgar a chefnogol tuag at deuluoedd a'u cynnwys wrth i'r plentyn ddysgu iaith

2.8 Defnyddio ysgogiadau llafar a gweledol er mwyn helpu i ddysgu iaith

2.9 Cefnogi plant i gymryd rhan mewn amrywiaeth o wahanol fathau o weithgareddau a phrofiadau yn yr iaith drochi

2.10 Ynganu'r iaith drochi'n glir ac yn gywir bob amser wrth gyfathrebu â phlant ac eraill ac mewn gweithgareddau gyda nhw

2.11 Canmol ac annog plant er mwyn eu helpu i gaffael iaith

2.12 Ailadrodd ac ehangu er mwyn helpu plant i ddysgu iaith

2.13 Arsylwi ar sgiliau cyfathrebu plant yn yr iaith drochi a defnyddio hyn i gyfrannu at y gwaith o asesu a chynllunio ar gyfer caffael iaith

2.14 Myfyrio ar eich rhyngweithiadau eich hun a'ch cyfraniadau at ddatblygiad iaith plant

Amrediad

Mathau gwahanol o weithgareddau a phrofiadau: defnyddio amgylcheddau dan do ac awyr agored, dysgu strwythuredig, chwarae a gynlluniwyd a chwarae digymell, ymgysylltu â phlant eraill, gemau grŵp, gweithgareddau siarad, gweithgareddau tynnu llun, canu a rhigymau

Uned 207 Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Iaith y cartref/dewis iaith: yr iaith sy'n cael ei siarad gartref a gan deulu plentyn

Achosion pan ddylid defnyddio iaith cartref y plentyn – mewn achos brys fel tân, mater yn ymwneud â diogelwch neu ddiogelu plant, damweiniau, neu pan fydd plentyn yn ofidus iawn

Trochi ieithyddol: caffael iaith mewn amgylchedd lle mae'r holl gyfathrebu, gan gynnwys gweithgareddau dysgu, yn digwydd drwy gyfrwng yr iaith drochi.

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0247 – Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd gan blant drwy drochi mewn lleoliad blynyddoedd cynnar

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Adeiladu Dyfodol Mwy Disglair: Cynllun Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (2013) Llywodraeth Cymru
  https://gov.wales/docs/dcells/publications/130716-building-brighter-future-cy.pdf
- Cymwys am Oes, Llywodraeth Cymru 2014
- Cwricwlwm i Gymru - **Cwricwlwm i Gymru - Hwb (gov.wales)**
- Strategaeth addysg cyfrwng Cymraeg https://gov.wales/docs/dcells/publications/100420welshmediumstrategycy.pdf
- Strategaeth addysg cyfrwng Cymraeg – y camau nesaf https://gov.wales/docs/dcells/publications/160309welshmediumstrategycy.pdf
- Ymgyrch Mae Addysg yn Dechrau yn y Cartref Llywodraeth Cymru https://gov.wales/topics/educationandskills/schoolshome/parents/education-begins-at-home/?skip=1&lang=cy
- Byw yng Nghymru, Dysgu'n Gymraeg https://gov.wales/docs/dcells/publications/140701-live-in-wales-learn-in-welsh-bi.pdf
- Hwb https://hwb.gov.wales/repository/tree?sort=created&language=cy
- Mudiad Meithrin http://www.meithrin.cymru/
- Cwlwm https://www.meithrin.cymru/cwlwm/

- Cymraeg i Blant https://en-gb.facebook.com/Cymraegiblant/
- Mentrau Iaith http://www.mentrauiaith.cymru/

Uned 208 Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	5
Crynodeb o'r Uned:	Bydd yr uned hon yn galluogi dysgwyr i ddeall beth yw diabetes; gwahanol fathau o ddiabetes a ffyrdd o'i drin a'i reoli. Bydd dysgwyr yn ystyried pwysigrwydd llesiant yng nghyd-destun gofal a chymorth. Byddant yn gallu dilyn dull plentyn ganolog o helpu plant i reoli eu diabetes. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'diabetes' yn cyfeirio at ddiabetes mellitus ac mae'r term 'plant' yn cyfeirio at blant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Beth sy'n achosi diabetes a ffyrdd o'i drin

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 **Mathau** gwahanol **o ddiabetes** a thriniaethau cyffredin
1.2 Yr ystod normal o ran glwcos yn y gwaed ar gyfer diabetes math 1
1.3 Arwyddion a symptomau diabetes ansefydlog
1.4 Cymhlethdodau tymor hir posibl yn sgil diabetes ansefydlog
1.5 Pwysigrwydd adnabod cetonwria
1.6 Y camau i'w cymryd os bydd plentyn sydd â diabetes yn anymatebol
1.7 Ffactorau risg sy'n gallu arwain at ddiabetes math 2 cynnar
1.8 **Ffyrdd** y gellir rheoli diabetes math 1
1.9 Effaith inswlin ar lefelau glwcos yn y gwaed mewn diabetes math 1
1.10 Y termau 'hypoglycaemia', 'hyperglycaemia' a 'rheolaeth glycaemig'
1.11 Effaith mathau eraill o afiechyd ar reolaeth glycaemig

Amrediad

Mathau o ddiabetes – math 1, math 2
Ffyrdd – anffarmacolegol (cyngor ar ffordd o fyw) a ffarmacolegol (chwistrelladwy)

Deilliant dysgu:

2. Pwysigrwydd dulliau plentyn ganolog wrth gefnogi plant sy'n byw gyda diabetes

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Heriau sy'n wynebu plant sydd wedi cael diagnosis o ddiabetes a'u teuluoedd/gofalwyr
2.2 Ffactorau sy'n effeithio ar lesiant plant sy'n byw gyda diabetes
2.3 Pwysigrwydd dull 'plentyn ganolog' wrth weithio gyda phlant sy'n byw gyda diabetes a'u teuluoedd/gofalwyr
2.4 Sut i gefnogi plant sy'n byw gyda diabetes, gan gynnwys addasiadau i'w cefnogi yn eu bywyd bob dydd
2.5 Rolau
- teuluoedd/gofalwyr
- timau amlddisgyblaethol
- nyrsys arbenigol diabetes

Deilliant dysgu:

3. Helpu plant a'u teuluoedd/gofalwyr i reoli eu diabetes

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

3.1 Sut i helpu plant a'u teuluoedd/gofalwyr i reoli eu cyflwr eu hunain yn unol â'u hoedran a'u cam datblygu
3.2 Effaith rheolaeth glycaemig mewn perthynas â'r canlynol:
- y cartref
- patrymau bwyta
- agweddau at fwyd
- gweithgareddau corfforol
- cymhlethdodau tymor hir

3.3 Pwysigrwydd cofnodi'r gofal a chymorth sy'n cael eu rhoi i blant sy'n byw gyda diabetes a rhoi gwybod amdanyn nhw

---

Deilliant dysgu:

4. Pwysigrwydd maeth i blant sy'n byw gyda diabetes

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

4.1 Anghenion maethol plant sy'n byw gyda diabetes
4.2 Egwyddorion deiet cytbwys i blant sy'n byw gyda diabetes
4.3 Pwysigrwydd prydau bwyd rheolaidd i blant sy'n byw gyda diabetes
4.4 Effaith gwahanol garbohydradau a siwgr coeth ar lefelau glwcos yn y gwaed

---

Deilliant dysgu:

5. Defnyddio dulliau plant ganolog i gefnogi plant a'u helpu i reoli eu diabetes yn unol ag oedran a chyfnod datblygiad y plentyn

Meini prawf asesu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

5.1 Defnyddio dulliau sy'n annog plant mewn modd cadarnhaol i ymddwyn mewn ffyrdd sy'n cefnogi eu gofal a'u helpu i reoli eu diabetes

5.2 Tawelu meddwl plant sy'n byw gyda diabetes a'u teuluoedd/gofalwyr

5.3 Cofnodi pryderon a allai effeithio ar allu plentyn gyda diabetes i ofalu amdano ei hun a rhoi gwybod amdanyn nhw

Uned 208 Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn ei asesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cyfathrebu â phlentyn neu'n ei gefnogi ar o leiaf tri achlysur.
- Rhaid i ddogfennau a chofnodion gael eu cwblhau'n glir, yn gywir ac yn ddarllenadwy.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Wrth gyflwyno'r uned hon, mae angen cynnig trosolwg i ddysgwyr o **Diabetes Insipidus**. Er nad oes cysylltiad rhwng y cyflwr hwn a chyflwr Diabetes Mellitus; weithiau bydd dryswch rhwng y ddau gyflwr, felly byddai'n fuddiol cynnig trosolwg i ddysgwyr o Ddiabetes Insipidus (achosion ac effeithiau, gan gynnwys ei gysylltiad ag Anafiadau i'r Ymennydd Caffaeledig). Mae'r gwefannau canlynol yn rhoi arweiniad ar Ddiabetes Insipidus:

- https://www.pituitary.org.uk/media/386047/To-A-E-and-hospital-ward-staff---Diabetes-Insipidus-patient-Oct-2014-PM.pdf
- https://www.pituitary.org.uk/information/publications/conditions-and-procedures/diabetes-inspidus-booklet/

Plentyn ganolog – ffordd o weithio sydd â'r nod o roi'r unigolyn wrth wraidd y sefyllfa ofal gan ystyried ei unigoliaeth, ei ddymuniadau a'i ddewisiadau

Ffactorau sy'n effeithio ar lesiant – deiet, iechyd corfforol ac iechyd meddwl

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- Diab HA6 Helpu plant gyda diabetes i newid eu hymddygiad er mwyn lleihau'r risg o gymhlethdodau a gwella eu hansawdd bywyd
- Diab HA10 Helpu plant gyda diabetes i leihau risg cardiofasgwlar
- Diab HA9 Helpu unigolyn gyda diabetes i reoli lefelau glwcos yn y gwaed yn well
- Diab HA5 Helpu unigolyn i ddeall effeithiau bwyd, diod ac ymarfer corff ar ei ddiabetes
- Diab HA13 Rhoi gwybodaeth a chyngor er mwyn galluogi unigolyn gyda diabetes i sicrhau cyn lleied â phosibl o risg o hypoglycaemia

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Gwefan Diabetes UK – https://www.diabetes.org.uk/home
- Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth mewn Iechyd a Gofal www.nice.org.uk/guidance

- Plant Iach Cymru https://gov.wales/topics/health/publications/health/reports/healthy-child/?lang=cy
- 10 Cam i Bwysau Iach http://everychildwales.co.uk/dyma-ein-10-cam-i-bwysau-iach/?lang=cy
- Cynllun Cyflawni Cymru ar gyfer Diabetes 2016-2020 Gofal o'r safon orau i bawb sydd â diabetes Rhagfyr 2016
- Darlun o ddiabetes yng Nghymru https://seneddymchwil.blog/2017/04/27/darlun-o-ddiabetes-yng-nghymru/
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 209 Ymateb i adweithiau anaffylactig

Lefel:	2
ODA:	10
Credyd:	2
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn meithrin dealltwriaeth lawn ymhlith dysgwyr o achosion a thriniaethau anaffylacsis, sut mae'n effeithio ar y corff a sut y gellir rhoi diagnosis ohono a'i drin. Bydd dysgwyr yn edrych yn fanwl ar y ffordd y mae anaffylacsis yn effeithio ar fywydau unigolion/plant a'u teuluoedd/gofalwyr a byddant yn dysgu'r sgiliau sydd eu hangen i'w helpu yn achos adwaith anaffylactig. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'unigolyn' yn cyfeirio at oedolion, plant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Ymateb yn ddiogel i adwaith anaffylactig

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Sut mae anaffylacsis yn wahanol i adweithiau alergaidd eraill
1.2 Arwyddion a symptomau anaffylacsis
1.3 Systemau cysylltiedig y corff sy'n gyfrifol am adwaith anaffylactig
1.4 Y gwahanol **fathau o anaffylacsis**
1.5 Ffactorau a allai sbarduno anaffylacsis
1.6 Dulliau o drin adwaith anaffylactig, gan gynnwys cyfarpar a chyffuriau
1.7 Ffactorau sy'n pennu'r driniaeth briodol ar gyfer adweithiau anaffylactig
1.8 Ble i gael cyngor, cymorth ac arweiniad ar anaffylacsis ac adweithiau alergaidd
1.9 Canllawiau a phrotocolau sy'n gysylltiedig â chefnogi plant a'u teuluoedd/gofalwyr yn achos anaffylacsis ac adweithiau alergaidd
1.10 Gweithdrefnau sy'n gallu lleihau'r posibilrwydd o adwaith alergaidd ac anaffylacsis

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.11 Rhoi cefnogaeth i unigolion/plant sy'n dangos arwyddion a symptomau adwaith anaffylactig
1.12 Dilyn dull ABCDE o drin adwaith anaffylactig
1.13 Dilyn gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad ar gyfer storio adrenalin yn ddiogel er mwyn ei ddefnyddio i drin adweithiau anaffylactig
1.14 Cofnodi a rhoi gwybod am yr achos o adwaith anaffylactig a'r camau a gymerwyd yn unol â pholisi a gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad ac unrhyw gytundebau â theulu/gofalwr yr unigolyn/plentyn

Amrediad

Mathau o anaffylacsis – monogyfnodol, deugyfnodol, estynedig

Uned 209 Ymateb i adweithiau anaffylactig

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cyflawni ymateb wedi'i efelychu i adwaith anaffylactig. **Caniateir efelychu adwaith anaffylactig a'r ymateb gofynnol.**

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd

Anaffylacsis – adwaith gorsensitifrwydd cyffredinol neu systemig eithafol a difrifol sy'n peryglu bywyd yw anaffylacsis. Ei nodweddion yw problemau gyda llwybr anadlu a/neu anadlu a/neu gylchrediad sy'n datblygu'n gyflym ac yn peryglu bywyd ac sydd fel arfer yn gysylltiedig â newidiadau i'r croen a newidiadau mwcosaidd

Arwyddion a symptomau – gallent gynnwys gwrid, brech ar y croen, panig/gorbryder, pilenni mwcws yn chwyddo (e.e. y tafod, y gwddf, y gwefusau a'r geg), trafferth llyncu neu siarad, cynnydd yng nghyfradd curiad y galon, asthma/anawsterau anadlu difrifol, poen yn yr abdomen, cyfog/chwydu, gostyngiad mewn pwysedd gwaed, pendro, teimlo'n wanllyd/llewygu, ymgwympo a mynd yn anymwybodol

Ffactorau a allai sbarduno – gallent gynnwys bwyd (e.e. cnau mwnci, cnau almon, cnau Ffrengig, cnau cashiw, cnau Brasil, sesame, pysgod, pysgod cregyn, cynnyrch llaeth, wyau), meddyginiaeth (e.e. penisilin, asbrin), cemegion, defnyddiau (e.e. latecs), pigiadau gwenyn/gwenyn meirch/pryfed, yr amgylchedd (e.e. clefyd y gwair)

Cefnogaeth – dylid rhoi cefnogaeth yn unol â pholisïau a gweithdrefnau'r lleoliad/sefydliad ac yn unol â'ch rolau a'ch cyfrifoldebau. Gallai cefnogaeth gynnwys galw am help, gwneud i'r unigolyn deimlo'n gyfforddus ac yn ddiogel, rhoi adrenalin chwistrelladwy lle y bo'n briodol ac yn unol â'ch rôl a'ch cyfrifoldeb, cael gwared ar y sbardun

Dull ABCDE – gellir defnyddio'r dull hwn i asesu a thrin cleifion sy'n dioddef sioc anaffylactig. Y camau yw Llwybr Anadlu, Anadlu, Cylchrediad, Anabledd, Cysylltiad (Airway, Breathing, Circulation, Disability, Exposure – ABCDE – yn Saesneg)

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SFHAL1 Cysylltu unigolyn â gofal dilynol ar ôl adwaith alergaidd acíwt a difrifol
- SFHAL 2 Adnabod pryd y dylid ystyried p'un a oes gan unigolyn alergedd
- SFHAL10 Galluogi'r staff mewn amgylcheddau addysgol i gefnogi'r gwaith o reoli alergedd unigolyn

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/Search?q=Anaphylaxis
- Canllawiau QS119 NICE ar Anaffylacsis https://www.nice.org.uk/guidance/qs119
- BSACI (British Society for Allergy and Clinical Immunology), sef sefydliad ar gyfer gweithwyr gofal iechyd proffesiynol sy'n gofalu am gleifion ag alergeddau – http://www.bsaci.org
- Allergy UK https://www.allergyuk.org/
- Gwefan GIG Cymru – Alergeddau https://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/encyclopaedia/ff/article/allergies?locale=cy
- Coleg Brenhinol Paediatreg ac Iechyd Plant – Llwybrau Gofal Alergedd http://www.rcpch.ac.uk/improving-child-health/clinical-guidelines-and-standards/search-paediatric-clinical-guidelines/publi#allergy
- GIG Cymru https://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/Encyclopaedia/a/article/anaphylaxis/?locale=cy
- Resuscitation Council UK https://www.resus.org.uk/anaphylaxis/
- Anaphylaxis UK https://www.anaphylaxis.org.uk
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 210 Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant

Lefel:	2
ODA:	10
Credyd:	2
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn rhoi cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma i ddysgwyr. Bydd dysgwyr yn meithrin dealltwriaeth o ddiffyg anadl ac asthma a byddant yn gwybod sut i gefnogi plant sy'n profi'r cyflyrau hyn. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'plant' yn cyfeirio at blant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Achosion ac effeithiau diffyg anadl

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Beth yw ystyr 'diffyg anadl'
1.2 Achosion diffyg anadl
1.3 Cysylltiadau rhwng diffyg anadl a mathau eraill o afiechyd
1.4 Arwyddion a symptomau diffyg anadl mewn plant
1.5 Cymhlethdodau posibl y gall diffyg anadl eu hachosi mewn plant

Deilliant dysgu:

2. Achosion ac effeithiau asthma

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Arwyddion a symptomau asthma
2.2 Sut mae asthma yn cael ei fonitro mewn plant
2.3 Achosion a sbardunau posibl asthma
2.4 Effeithiau posibl asthma ar fywydau bob dydd plant a'u datblygiad

Deilliant dysgu:

3. Sut y gellir rheoli asthma

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

3.1 Meddyginiaethau a ddefnyddir i drin asthma
3.2 Defnyddio a gweithredu gwahanol fathau o fewnanadlydd
3.3 Pwrpas 'gwahanyddion' a phryd y dylid eu defnyddio
3.4 Sut y gellir rheoli asthma yn barhaus
3.5 Sut a phryd i geisio cefnogaeth/arweiniad ychwanegol

Deilliant dysgu:

4. Y gefnogaeth sydd ei angen ar blant i reoli pyliau acíwt o asthma

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

4.1 Sut y gellir helpu plant a'u teuluoedd/gofalwyr i reoli pyliau acíwt o asthma
4.2 Eich rôl a'ch cyfrifoldebau eich hun wrth gefnogi plant a'u teuluoedd/gofalwyr mewn perthynas ag asthma acíwt

---

Deilliant dysgu:

5. Cefnogi plant a'u teuluoedd/gofalwyr i reoli diffyg anadl ac asthma

Meini prawf asesu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

5.1 Defnyddio iaith a dulliau cyfathrebu priodol wrth siarad â phlant am eu hasthma a'i effeithiau.
5.2 Cyfeirio teuluoedd/gofalwyr plant a phobl berthnasol eraill at wybodaeth am sut i gael gafael ar wasanaethau, gwybodaeth a chymorth mewn perthynas ag asthma
5.3 Dilyn gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad ar gyfer storio a chynnal a chadw mewnanadlwyr yn gywir
5.4 Rhoi gwybod i deuluoedd/gofalwyr plant am weithdrefnau'r sefydliad/lleoliad ar gyfer storio a chynnal a chadw mewnanadlwyr
5.5 Cofnodi'r cyngor a'r arweiniad a roddir yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad, a rhoi gwybod amdanyn nhw

Uned 210 Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Cynhelir dogfennaeth i gofnodi'r cyngor sy'n cael ei roi i unigolion ar ddiffyg anadl.
- Gall dysgwyr esbonio'r broses y dylid ei dilyn os bydd plentyn yn cael pwl acíwt o asthma.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Dylid cofnodi'r cyngor sy'n cael ei roi gan ddysgwyr i blant a'u teuluoedd/gofalwyr ar gyfer rheoli diffyg anadl a rhoi gwybod amdano yn unol â'r ddeddfwriaeth a pholisïau'r sefydliad/lleoliad.

Achosion diffyg anadl – asthma, niwmonia, anaffylacsis, anaemia, gordewdra, blinder/ymarfer corff

Mathau eraill o afiechyd sy'n gysylltiedig â diffyg anadl – broncitis, afiechydon rhan uchaf y llwybr resbiradu, clefyd y gwair

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCDHSC0225 Cefnogi unigolion i ddilyn eu gweithdrefnau gofal iechyd a monitro eu hunain
- SCDHSC 0243 Cefnogi defnydd diogel o ddeunyddiau a chyfarpar

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Gwefan GIG Cymru – Asthma **https://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/encyclopaedia/a/article/asthma/?locale=cy**
- British Lung Foundation – triniaeth asthma **https://www.blf.org.uk/support-for-you/asthma/treatment**
- Gwybodaeth am reoli asthma gan Asthma UK. **https://www.asthma.org.uk/advice/manage-your-asthma/action-plan/**
- Gwybodaeth gan Asthma UK am fewnanadlwyr **https://www.asthma.org.uk/advice/inhalers-medicines-treatments/inhalers-and-spacers/**

- Gwefan y GIG – tudalennau ar asthma http://www.nhs.uk/Conditions/Asthma/Pages/Treatment.aspxowse-all/supporting-learners-with-healthcare-needs/?lang=en
- British Lung Foundation – Diffyg Anadl https://www.blf.org.uk/support-for-you/breathlessness/causes
- Gwefan y GIG http://www.nhs.uk/Conditions/shortness-of-breath/Pages/Introduction.aspx
- NICE – diffyg anadl – www.nice.org.uk
- British Lung Foundation https://www.blf.org.uk/support-for-you/asthma
- Coleg Brenhinol Paediatreg ac Iechyd Plant – Llwybrau Gofal Alergedd – asthma https://www.rcpch.ac.uk/resources/allergy-care-pathway-asthma-andor-rhinitis
- Asthma UK https://www.asthma.org.uk/ ac yng Nghymru https://www.asthma.org.uk/cymru/
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 211 Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	4
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn datblygu ac yn galluogi dysgwyr i gefnogi plant sydd â phroblemau parhaus mewn perthynas ag ymataliaeth nad ydynt yn gyson â'u hoedran na'u cyfnod datblygiad. Bydd dysgwyr yn meithrin sgiliau er mwyn helpu plant i leihau anghysur a chymhlethdodau eraill. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'plant' yn cyfeirio at blant a phobl ifanc

Deilliant dysgu:

1. Cefnogi plant i reoli eu hymataliaeth

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Beth yw ystyr 'ymataliaeth' ac 'anymataliaeth'
1.2 Anatomi a ffisioleg y system wrinol
1.3 Anatomi a ffisioleg y llwybr ymborth
1.4 Ffactorau sy'n effeithio ar ymataliaeth mewn plant
1.5 Pwysigrwydd cynnal eich glendid a'ch hylendid eich hun, a glendid a hylendid pobl eraill, wrth roi cefnogaeth i reoli ymataliaeth

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.6 Cefnogi plant i gyfleu eu dewisiadau o ran rheoli eu hymataliaeth
1.7 Cefnogi plant i ddefnyddio cyfleusterau toiled yn rheolaidd er mwyn eu galluogi i gyflawni patrwm ysgarthu yn unol â'u cynllun personol
1.8 Cynnal cofnodion cywir a rhoi gwybod am newidiadau i batrymau ysgarthu plant os oes angen
1.9 Cefnogi plant i ddewis bwyd a diod a fydd yn cefnogi ymataliaeth
1.10 Cefnogi plant i ddefnyddio cymhorthion ymataliaeth yn unol â'u hanghenion a'u dewisiadau
1.11 Annog plant i ddefnyddio dillad a argymhellir, cymhorthion ymataliaeth a thechnegau rheoli i gefnogi ymataliaeth
1.12 Cefnogi plant i ddefnyddio cymhorthion ymataliaeth a thechnegau rheoli mewn ffyrdd sy'n sicrhau cymaint â phosibl o annibyniaeth, hunan-barch, urddas a phreifatrwydd iddyn nhw
1.13 Cofnodi a rhoi gwybod pan fydd yn ymddangos bod y cymhorthion ymataliaeth a thechnegau rheoli a ddefnyddir yn anaddas

Deilliant dysgu:

2. Cefnogi plant ag anymataliaeth wrinol

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Mathau o anymataliaeth wrinol
2.2 Symptomau anymataliaeth wrinol
2.3 Achosion anymataliaeth wrinol a chyflyrau cysylltiedig
2.4 Triniaethau ac ymyriadau ar gyfer anymataliaeth wrinol
2.5 Cymhorthion y gellir eu defnyddio i gefnogi ymataliaeth wrinol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Cynnal yr amgylchedd, cyfarpar a deunyddiau'n gywir, yn unol â chanllawiau a phrotocolau
2.7 Helpu plant i gynnal eu hylendid personol gan reoli ymataliaeth wrinol
2.8 Dilyn egwyddorion rheoli heintiau wrth gefnogi plant ag anymataliaeth wrinol

---

Deilliant dysgu:

3. Cefnogi plant ag anymataliaeth ymgarthol

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

3.1 Achosion anymataliaeth ymgarthol mewn plant
3.2 Symptomau anymataliaeth ymgarthol a chyflyrau cysylltiedig
3.3 Profion am achosion anymataliaeth ymgarthol
3.4 Triniaethau ac ymyriadau ar gyfer anymataliaeth ymgarthol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.5 Cynnal yr amgylchedd, cyfarpar a deunyddiau'n gywir, yn unol â chanllawiau a phrotocolau
3.6 Cefnogi plant i gynnal eu hylendid personol gan reoli ymataliaeth ymgarthol
3.7 Dilyn egwyddorion rheoli heintiau wrth gefnogi plant ag anymataliaeth ymgarthol

Uned 211 Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Adroddiad myfyriol wedi'i ysgrifennu gan y dysgwr a'i lofnodi gan dyst yn disgrifio'r gefnogaeth a roddwyd i blant mewn perthynas â gofal ymataliaeth ar o leiaf un achlysur.
- Gellir asesu'r cymorth a roddir i blant er mwyn rheoli anymataliaeth drwy drafod yr hyn y mae'r dysgwr wedi'i wneud, a pham, yn hytrach nag arsylwi ar y cymorth ei hun (er mwyn parchu urddas y plentyn).

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Dylai dysgwyr fod yn ymwybodol mai symptom yw anymataliaeth ymgarthol, sy'n aml â sawl ffactor cyfrannol, ac felly dylid osgoi tybiaethau rhy syml bod yr achosiaeth yn gysylltiedig ag un diagnosis sylfaenol.
Byddai rhoi siartiau cymorth i unigolion yn rhan o'r broses o helpu unigolion i gynnal eu hymataliaeth.

Symptomau – gollwng wrin, amlder troethi, amharodrwydd i yfed hylifau.

Gwrthgolinergigau – gallant reoli pledren orweithredol drwy ymlacio cyhyrau'r bledren. Mae cyffuriau at bledren orweithredol, sydd ar ffurf tabledi gan amlaf, hefyd yn helpu i atal wrin rhag gollwng drwy reoli gwingiadau'r bledren

Cymhorthion – padiau ymataliaeth, padiau llithriad, pants anymataliaeth, gwain, cathetrau hunanysbeidiol, cathetrau (bagiau draenio wrinol, systemau cyswllt, falfiau cathetr, dillad, strapiau a standiau cymorth)

Achosion anymataliaeth ymgarthol (gan gynnwys) – rhwymedd gyda baeddu gorlif; niwed niwrolegol, seicolegol (gan gynnwys cam-drin rhywiol)

Achosion anymataliaeth wrinol – ffactorau anorganig (e.e. problemau datblygu, cynhyrchu gormod o wrin); dal wrin i mewn yn wirfoddol; rhwymedd; heintiadau'r llwybr wrinol, problemau meddygol sylfaenol eraill; anymataliaeth wrth chwerthin, cam-drin corfforol, emosiynol neu rywiol, anymataliaeth oherwydd straen, niwrolegol

Cyfarpar – cathetrau, bagiau draenio wrinol, systemau cyswllt, falfiau cathetr, dillad, strapiau a standiau cymorth

Triniaethau ac ymyriadau – ffordd o fyw, therapïau corfforol ac ymddygiadol (e.e. ailhyfforddi'r bledren); Adolygu arferion bwyta a chymeriant hylifau; Meddyginiaeth (e.e. gwrthgolinergigau), dulliau llawfeddygol, symbylu'r nerfau, triniaethau mewnwthiol, opsiynau rheoli ceidwadol (e.e. cathetrau)

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCDHSC0219 Cefnogi unigolion i reoli ymataliaeth
- CC01 Asesu camweithrediad y bledren a'r coluddyn
- CC11 Rhoi rhaglenni defnyddio'r toiled ar waith ar gyfer unigolion
- CC09 Galluogi unigolion i ysgarthu'n effeithiol
- CC08 Gofalu am unigolion gan ddefnyddio cynhyrchion ymatal

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/guidance/conditions-and-diseases/neurological-conditions/urinary-incontinence
- BAUS https://www.baus.org.uk/
- Grŵp cymorth syndrom coluddyn llidus https://www.theibsnetwork.org/support-groups/
- **Gwlychu gwely o dan 19 oed** https://www.nice.org.uk/guidance/cg111/chapter/1-Guidance#children-under-5-years-with-bedwetting
- Bladder and Bowel Community https://www.bladderandbowel.org/bladder/bladder-resources/lifestyle-fluids-and-diet/
- Y GIG – Anymataliaeth wrinol https://www.nhs.uk/conditions/urinary-incontinence/
- Y GIG – Anymataliaeth ymgarthol https://www.nhs.uk/conditions/bowel-incontinence/
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 212 Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli

Lefel:	2
ODA:	20
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Nod yr uned hon yw helpu dysgwyr i feithrin y wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau sydd eu hangen i gynorthwyo unigolion gyda symud a lleoli. Mae'r uned yn cwmpasu egwyddorion symud a lleoli, ergonomeg ac osgo, yn ogystal â thechnegau ar gyfer symud a lleoli'n ddiogel. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'unigolyn' yn cyfeirio at oedolion, plant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Anatomeg a ffisioleg sy'n gysylltiedig â chodi a chario a symud a lleoli

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Anatomeg a ffisioleg y corff dynol mewn perthynas â chodi a chario a symud a lleoli
1.2 Pwysigrwydd osgo da
1.3 Ystyr y term 'anhwylderau cyhyrysgerbydol' a goblygiadau tymor byr a thymor hir posibl y rhain
1.4 Pwysigrwydd **dull ergonomig** o godi a chario a symud a lleoli ar gyfer iechyd cyhyrysgerbydol
1.5 Risgiau posibl i unigolion a'r rhai sy'n eu cynorthwyo os nad ydyn nhw'n cael eu symud a'u lleoli yn gywir

Amrediad:

Dull ergonomig: mae'n ystyried natur y dasg, yr unigolyn, y llwyth, yr amgylchedd a chyfranogiad y gweithiwr

Deilliant dysgu:

2. Paratoi i gynorthwyo unigolion o ran symud a lleoli

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 **Camau gweithredu** y mae angen eu cymryd cyn cynorthwyo unigolyn o ran symud a lleoli

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.2 Dilyn y **camau gweithredu** gofynnol cyn cynorthwyo unigolyn o ran symud a lleoli

Amrediad:
Camau gweithredu: edrych dros asesiadau risg a chynlluniau (cynlluniau personol, cynlluniau codi a chario, asesiadau risg ar gyfer gofal mannau pwyso), cytuno ar unrhyw gymorth sydd ei angen gan weithwyr eraill, sicrhau bod esgidiau a dillad yn ddiogel ar gyfer symud a lleoli, paratoi'r amgylchedd gan gael gwared ar unrhyw beryglon a sicrhau bod digon o le i symud, archwilio a pharatoi cyfarpar symud a lleoli sydd i'w ddefnyddio gan sicrhau ei fod yn ddiogel, yn lân, wedi'i wefru ac yn gyfredol, rhoi mesurau atal a rheoli heintiau ar waith, cadarnhau gyda'r unigolyn faint o gymorth sydd ei angen arno i symud, sicrhau lle y bo modd bod yr unigolyn yn deall y rheswm dros gael ei symud neu ei leoli mewn ffordd benodol, cael cydsyniad gan yr unigolyn i'w symud lle y bo modd

---

Deilliant dysgu:

3. Cynorthwyo unigolion o ran symud a lleoli

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

3.1 **Gweithgareddau symud a lleoli** y gellir eu defnyddio i gynorthwyo unigolion
3.2 Pam na ddylid llusgo unigolion
3.3 Cyfarpar symud a lleoli a ddefnyddir i gynorthwyo unigolion
3.4 Pwysigrwydd cyfathrebu clir a chydgysylltu camau gweithredu ar gyfer symud a lleoli
3.5 Camau gweithredu i'w cymryd lle ceir pryderon ynghylch:
- unigolyn
- cyfarpar symud a lleoli
- ymarfer anniogel

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.6 Dilyn y cynlluniau y cytunwyd arnyn nhw ar gyfer cynorthwyo unigolion o ran symud a lleoli yn ddiogel
3.7 Annog cymryd rhan gweithredol mewn gweithgareddau symud a lleoli
3.8 Cyfathrebu â'r unigolyn, arsylwi arno ac addasu ei leoliad er mwyn:
- sicrhau cyn lleied â phosibl o boen, anghysur a ffrithiant
- sicrhau urddas, preifatrwydd a pharch
- sicrhau cymaint â phosibl o annibyniaeth
- sicrhau diogelwch

3.9 Cydgysylltu camau gweithredu ag eraill wrth gynorthwyo unigolion o ran symud a lleoli
3.10 Dychwelyd yr amgylchedd i'w drefniant arferol
3.11 Sicrhau bod cyfarpar symud a lleoli yn lân, yn ddiogel, yn cael ei ddychwelyd i'r lleoliad y cytunwyd arno ac yn barod i'w ddefnyddio yn y dyfodol
3.12 Defnyddio safonau atal a rheoli heintiau
3.13 Cwblhau cofnodion yn unol â gweithdrefnau'r gweithle

Amrediad:
Gweithgareddau symud a lleoli: unigolion yn symud yn annibynnol, yn cerdded yn annibynnol o un arwyneb i un arall, symud yn annibynnol gan ddilyn cyfarwyddiadau, cael cymorth gan un gweithiwr gofal a chymorth, cael cymorth gan ddau weithiwr gofal a chymorth, cael cymorth gan ddefnyddio cyfarpar symud a lleoli y cytunwyd arnyn nhw

Uned 212 Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.

Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cynorthwyo unigolion o ran symud a lleoli ar o leiaf **tri** achlysur.
- Rhaid i ddogfennau a chofnodion gael eu cwblhau'n glir, yn gywir ac yn ddarllenadwy.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Cyfarpar symud a lleoli: gallent gynnwys teclynnau codi sefydlog, teclynnau codi symudol, cynfasau llithro, cynfas diwbaidd, gwregysau codi, gwregys symud a chodi, gwely proffilio trydan, trofwrdd, ysgol wely, blociau llaw, codwr coesau, bwrdd trosglwyddo ochrol hyd llawn, bwrdd trosglwyddo syth a chrwm, cymorth sefyll, disg sefyll a throi, systemau cysgu

Gweithgareddau symud a lleoli: cynnal archwiliadau diogelwch ar gyfarpar, gwthio, tynnu a throi llwythi, codi a gostwng llwythi o'r llawr / lefel isel, addasu osgo wrth eistedd, cario llwyth dros bellter byr, codi a chario silindrau, gwthio llwythi i fyny ac i lawr ramp

Anhwylderau cyhyrysgerbydol: maen nhw'n cynnwys unrhyw anaf, niwed neu anhwylder i'r cymalau neu feinweoedd eraill yn y breichiau, y coesau neu'r cefn

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCDHSC0360 Symud a lleoli unigolion
- HSC 2028 Symud a lleoli unigolion yn unol â'u cynllun gofal
- HSC223 Cyfrannu at symud a chodi unigolion
- PCS23 Helpu i drosglwyddo a lleoli cleifion yn yr amgylchedd amdriniaethol

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chario 1992 (diwygiwyd 2002) http://www.hse.gov.uk/foi/internalops/ocs/300-399/313_5.htm
- Rheoliadau Gweithrediadau Codi a Chyfarpar Codi (1998) http://www.hse.gov.uk/work-equipment-machinery/loler.htm
- Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus (2013) http://www.hse.gov.uk/riddor/index.htm
- Cynllun Gwybodaeth a Phasbort Hyfforddiant Codi a Chario Cymru Gyfan y GIG (2010) http://www.nationalbackexchange.org/files/training_guidelines/all_wales_nhs_manual_handling_passport_scheme.pdf

- Cynllun Pasbort Codi a Chario CLlLC, Canllawiau Codi a Chario Pobl ar gyfer Gofal Cymdeithasol
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch – What you need to do – Moving and handling http://www.hse.gov.uk/healthservices/moving-handling-do.htm

Uned 213 Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant

Lefel:	2
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Bydd yr uned yn galluogi dysgwyr i feithrin y sgiliau a'r cymwyseddau sydd eu hangen i ymgymryd ag amrywiaeth o fesuriadau ffisiolegol sy'n ofynnol mewn sefydliadau/lleoliadau iechyd a gofal.

Deilliant dysgu:

1. Ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw ar gyfer ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 **Ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw** wrth ymgymryd â **mesuriadau ffisiolegol**
1.2 Eich rôl a'ch cyfrifoldebau eich hun wrth ymgymryd â **mesuriadau ffisiolegol**
1.3 Pwysigrwydd cofnodi newidiadau ym mesuriadau ffisiolegol plentyn a rhoi gwybod amdanyn nhw
1.4 Prosesau ar gyfer uwchgyfeirio cwestiynau gan blant lle bo'r wybodaeth ofynnol y tu allan i gwmpas eich ymarfer

Amrediad

Ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw – dilyn canllawiau cenedlaethol, polisïau, protocolau ac arfer da
Mesuriadau ffisiolegol – pwysedd gwaed, pwls, tymheredd, dirlawnder ocsigen, resbiradaeth, indecs màs y corff (BMI), lefel ymwybyddiaeth, taldra, pwysau

Deilliant dysgu:

2. Ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Rhesymau dros ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol
2.2 Ystodau normal ar draws gwahanol **grwpiau** ar gyfer
- pwysedd gwaed
- pwls
- tymheredd
- dirlawnder ocsigen
- resbiradaeth
- indecs màs y corff (BMI)

- lefel ymwybyddiaeth

2.3 Gweithdrefnau priodol ar gyfer ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol
2.4 Camau i'w cymryd pan fydd mesuriadau ffisiolegol y tu allan i'w hystod normal

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.5 Esbonio i'r plentyn a'r teulu/gofalwr pa fesuriadau ffisiolegol yr ymgymerir â nhw a chael cydsyniad dilys
2.6 Sicrhau bod cyfarpar yn addas i'r pwrpas wrth baratoi i ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol
2.7 Rhoi rhagofalon safonol ar waith ar gyfer rheoli heintiau ac iechyd a diogelwch
2.8 Cyflawni'r mesuriadau yn unol â ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw ar yr amlder a ragnodwyd, ac mewn ffordd sy'n berthnasol i'r pwrpas asesu
2.9 Rhoi cymorth a thawelwch meddwl i'r plentyn wrth ymgymryd â mesuriadau ffisiolegol, gan addasu dulliau cyfathrebu a thechnegau fel y bo'n briodol
2.10 Cofnodi mesuriadau ffisiolegol a rhoi gwybod amdanyn nhw yn unol â ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw
2.11 Ailstocio a storio cyfarpar yn ddiogel ar ôl y driniaeth

Amrediad

Grwpiau – babanod newydd-anedig, plant 0-2 oed, plant 2-3, 3-7, 8-12 oed, pobl ifanc

Uned 213 Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.

Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cyflawni o leiaf **pum set lawn** o fesuriadau ffisiolegol. Dylid gwneud hyn wrth ymarfer neu mewn sefyllfa wedi'i hefelychu lle na fydd mesuriadau'n codi'n naturiol o fewn y rôl yn y sefydliad/lleoliad

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Mae cynnwys yr uned hon yn ei gwneud yn ofynnol i ddysgwyr feithrin dealltwriaeth o naw mesuriad ffisiolegol allweddol. Rhagwelir y bydd dysgwyr sy'n cwblhau'r uned hon yn ymgymryd â'r rhan fwyaf o'r mesuriadau hyn yn eu hamgylchedd gwaith neu leoliad.

Cydsyniad mewn perthynas â phlant – Fel oedolion, mae gan bobl ifanc (16 oed) hawl i gydsynio i'w triniaeth eu hunain a dim ond o dan amgylchiadau eithriadol y gellir penderfynu yn erbyn hyn. Tybir bod ganddyn nhw ddigon o allu i benderfynu ynghylch eu triniaeth feddygol eu hunain oni bai bod tystiolaeth ddigonol sy'n awgrymu fel arall. Gall plant o dan 16 oed gydsynio i'w triniaeth eu hunain os credir bod ganddyn nhw ddigon o ddeallusrwydd, cymhwysedd a dealltwriaeth i werthfawrogi'r hyn y mae eu triniaeth yn ei olygu yn llawn. Fel arall, gall rhywun â chyfrifoldebau rhiant gydsynio ar eu rhan.

Gweithdrefnau priodol – gan gynnwys dewis y maint llawes cywir, cael cydsyniad ac ati

Perthnasol – arsylwadau sylfaenol a mesuriadau ffisiolegol mewn perthynas â maes e.e. pwysedd gwaed, pwls / tymheredd, ocsimetreg, cyfradd resbiradol ac ati.

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SFHCHS19 Ymgymryd â mesuriadau clinigol arferol
- SFHCHS224 Paratoi cyfarpar i fonitro gweithrediad ffisiolegol

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- 1000 o fywydau a mwy http://www.1000ofywydauamwy.wales.nhs.uk/hafan
- British Hypertension Society https://bihsoc.org/
- Canllawiau Royal Marsden https://www.rmmonline.co.uk/manual/c11-sec-0003
- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-diagnostics-guidance
- GIG Cymru – Atal a Rheoli Heintiau http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/page/95109

- GIG Cymru – Atal a Rheoli Heintiau ar gyfer Lleoliadau Gofal Plant (2014) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- GIG Cymru – Canllawiau ar Atal a Rheoli Heintiau Cymru Gyfan ar gyfer Lleoliadau Addysg (2017) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- GIG Cymru – Llawlyfr Cenedlaethol ar gyfer Atal a Rheoli Heintiau (NIPCM): Mae polisïau model a ddatblygwyd yn flaenorol gan Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi ildio eu lle i fabwysiadu Llawlyfr Rheoli Heintiau Cenedlaethol yr Alban *Scottish National Infection Control Manual* (NICM) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/tudalen/95337
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 214 Cynnal profion pwynt gofal

Lefel:	2
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Nod yr uned hon yw helpu dysgwyr i gynnal profion pwynt gofal. Bydd dysgwyr sy'n cwblhau'r uned hon yn gallu cynnal profion pwynt gofal cywir mewn amrywiaeth o amgylcheddau er mwyn cael canlyniadau cywir. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'unigolyn' yn cyfeirio at oedolion, plant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Canllawiau, polisïau a phrotocolau sy'n gysylltiedig â phrofion pwynt gofal

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Y rheoliadau cenedlaethol cyfredol ar gyfer profion pwynt gofal
1.2 Rôl llywodraethu wrth gynnal profion pwynt gofal
1.3 Pwysigrwydd cynnal gweithdrefnau profion pwynt gofal yn unol â phrotocolau a pholisïau a bennwyd
1.4 Mathau o ymchwiliadau a chyfarpar pwynt gofal sy'n ofynnol mewn sefydliad/lleoliad
1.5 Risgiau a buddiannau profion pwynt gofal
1.6 Rôl a chyfrifoldeb y gweithredwr profion pwynt gofal
1.7 Yr amodau sydd eu hangen ar gyfer storio defnyddiau traul sy'n gysylltiedig â phrofion pwynt gofal
1.8 Mesurau sicrhau ansawdd mewnol sy'n gysylltiedig â phrofion pwynt gofal
1.9 Gwybodaeth i'w chofnodi wrth gynnal pob prawf pwynt gofal

Deilliant dysgu:

2. Cynnal profion pwynt gofal

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Ffactorau a all gyflwyno risg wrth gynnal profion pwynt gofal
2.2 Mathau o gyfarpar ac offer y mae'n ddiogel eu hailddefnyddio, a'r rhai y mae'n rhaid eu taflu ar ôl eu defnyddio unwaith
2.3 Esbonio i'r unigolyn, ei deulu neu ei ofalwr pa fesuriadau ffisiolegol sydd i'w hymgymryd, a chael cydsyniad dilys
2.4 Dulliau o baratoi unigolion ar gyfer casglu samplau
2.5 Ffynonellau gwall posibl y gellir dod ar eu traws wrth gasglu samplau
2.6 Manteision defnyddio systemau cofnodi a chadw cofnodion electronig

2.7 Gweithdrefnau ar gyfer cofnodi a rhoi gwybod am ganlyniadau profion a phroblemau wrth eu cynnal

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.8 Rhoi rhagofalon priodol ar waith ar gyfer atal a rheoli heintiau sy'n berthnasol i'r weithdrefn brofi a'r amgylchedd

2.9 Cadarnhau bod adnoddau a chyfarpar o'r math cywir, eu bod yn gweithio a'u bod yn bodloni'r mesurau perfformiad a'r gofynion diogelwch disgwyliedig

2.10 Cadarnhau pwy yw'r unigolyn a bod cydsyniad dilys wedi'i gael

2.11 Cymryd y sampl briodol gan ystyried cysur yr unigolyn drwy gydol y broses

2.12 Cynnal profion yn unol â'r weithdrefn weithredol er mwyn sicrhau diogelwch ac ansawdd y canlyniadau

2.13 Cofnodi a rhoi gwybod am ganlyniadau profion yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad

2.14 Rheoli'r broses o gynnal a chadw, glanhau, dihalogi a gwaredu cyfarpar a deunyddiau profi, gan ddilyn polisïau a chyfarwyddiadau lleol

Uned 214 Cynnal profion pwynt gofal

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cynnal o leiaf **dri** gweithgaredd profi pwynt gofal ar gyfer **pob** math o sampl y mae rôl y sefydliad/lleoliad yn ei gwmpasu.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Cydsyniad mewn perthynas â phlant – Fel oedolion, mae gan bobl ifanc (16 oed) hawl i gydsynio i'w triniaeth eu hunain a dim ond o dan amgylchiadau eithriadol y gellir penderfynu yn erbyn hyn. Tybir bod ganddyn nhw ddigon o allu i benderfynu ynghylch eu triniaeth feddygol eu hunain oni bai bod tystiolaeth ddigonol sy'n awgrymu fel arall. Gall plant o dan 16 oed gydsynio i'w triniaeth eu hunain os credir bod ganddyn nhw ddigon o ddeallusrwydd, cymhwysedd a dealltwriaeth i werthfawrogi'r hyn y mae eu triniaeth yn ei olygu yn llawn. Fel arall, gall rhywun â chyfrifoldebau rhiant gydsynio ar eu rhan.

Llywodraethu – bydd hyn yn benodol i'r lleoliad ond mae'n cynnwys – dirprwyo, atal a rheoli heintiau, llywodraethu gwybodaeth – diogelu data, diogelwch personol, codau bar – cadarnhau pwy yw'r gweithredwr a'r claf, trywyddau archwilio cyfrinachedd

Ffactorau – gan gynnwys croes-heintiad, cyfarpar ac ymarfer anniogel

Manteision – gallent gynnwys llai o bosibilrwydd o wall, system fyw wedi'i diweddaru â'r canlyniadau diweddaraf, arbed amser, gwybodaeth wedi'i chwblhau ymlaen llaw ar ffurflenni

Problemau – gallent gynnwys camddefnydd, camweithio, ymyrraeth, darlleniadau anarferol, diffyg cydymffurfio gan yr unigolyn/plentyn, sampl annigonol

Cysur – gan ystyried cynnal urddas a phreifatrwydd, darparu gorchuddion/cyfarpar perthnasol, lleoli, cyfathrebu'n briodol

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- CHS217 Cynnal profion pwynt gofal
- SFHCHS19 Ymgymryd â mesuriadau clinigol arferol
- SFHCHS224 Paratoi cyfarpar i fonitro gweithrediad ffisiolegol

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Point of Care Testing Governance Pathology: Why, When and How? - A user Guide. Pwyllgor Cynghori Gwyddonol Cymru, Ionawr 2008
- Canllawiau'r Asiantaeth Rheoleiddio Meddyginiaethau a Chynhyrchion Gofal Iechyd (MHRA): Management and use of IVD Point of care Test devices 2013 https://www.gov.uk/government/collections/in-vitro-diagnostic-ivd-devices-use-safety-and-management
- Yr Adran Iechyd. Clinical Governance in the new NHS. Llundain, Yr Adran Iechyd 1999 (Health Service circular: HSC (99) 065
- BS EN ISO 22870:2006 Point of Care Testing (POCT) Requirement for quality and competence https://www.bsigroup.co.uk
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 215 Casglu sbesimenau

Lefel:	2
ODA:	10
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Bydd yr uned hon yn sicrhau bod dysgwyr yn meithrin y sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen i gasglu samplau ar gyfer profion ac ymchwiliadau mewn labordy. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'unigolyn' yn cyfeirio at oedolion, plant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Canllawiau, polisïau a phrotocolau sy'n gysylltiedig â chasglu sbesimenau

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Rheoliadau cyfredol sy'n sail i gasglu sbesimenau

1.2 Rôl llywodraethu wrth gasglu sbesimenau

1.3 Pwysigrwydd casglu sbesimenau yn unol â phrotocolau a pholisïau a bennwyd

Deilliant dysgu:

2. Casglu sbesimenau

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Sut i baratoi unigolion ar gyfer casglu sbesimenau

2.2 Dulliau o gadarnhau pwy yw unigolion/plant cyn dechrau triniaeth, a phwysigrwydd gwneud hynny

2.3 Ffynonellau gwall posibl y gellir dod ar eu traws wrth gasglu sbesimenau

2.4 Pwysigrwydd labelu sbesimenau gan ddilyn gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad

2.5 Llestri casglu sydd eu hangen ar gyfer gwahanol fathau o sbesimenau a phrofion yn y sefydliad/lleoliad

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.6 Cadarnhau pwy yw'r unigolyn

2.7 Esbonio i'r unigolyn a'r teulu/gofalwr pa samplau sydd i'w cymryd a chael cydsyniad dilys

2.8 Rhoi rhagofalon priodol ar waith ar gyfer atal a rheoli heintiau sy'n berthnasol i'r weithdrefn casglu sbesimen a'r amgylchedd

2.9 Cadarnhau bod adnoddau a chyfarpar o'r math cywir, eu bod yn gweithio a'u bod yn bodloni'r mesurau perfformiad a'r gofynion diogelwch disgwyliedig

2.10 Cymryd y sampl briodol yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad

2.11 Sicrhau bod yr unigolion yn gyfforddus drwy gydol y broses o gasglu sbesimenau

2.12 Sicrhau bod y sampl wedi'i labelu'n gywir, ac ailgadarnhau pwy yw'r unigolyn
2.13 Paratoi'r sbesimen i'w gludo gan ddilyn polisïau a chyfarwyddiadau lleol
2.14 Bod yn gyfrifol am y sampl nes iddo gael ei drosglwyddo i gael ei gludo
2.15 Cofnodi a rhoi gwybod yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad
2.16 Rheoli'r broses o gynnal a chadw, glanhau, dihalogi a gwaredu cyfarpar a deunyddiau casglu, gan ddilyn polisïau a chyfarwyddiadau lleol

Uned 215 Casglu sbesimenau

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn cyflawni o leiaf **tri** gweithgaredd casglu sbesimenau.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Llywodraethu – bydd hyn yn benodol i'r lleoliad ond mae'n cynnwys – dirprwyo, atal a rheoli heintiau, llywodraethu gwybodaeth – diogelu data, RhA yr unigolyn/plentyn, trywyddau archwilio cyfrinachedd, cludo, labelu a phecynnu samplau

Cysur – gan ystyried cynnal urddas a phreifatrwydd, darparu gorchuddion/cyfarpar perthnasol, lleoli, cyfathrebu'n briodol

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SFHCHS7 Cael a phrofi sbesimenau gan blant
- SFHHCS17 Cael sbesimenau gan blant ar gyfer ymchwiliadau mewn labordy
- SFHCHS187 Gwaredu sbesimenau a samplau biofeddygol yn ddiogel
- SFHCHS186 Storio sbesimenau a samplau

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-diagnostics-guidance
- Cyflwyniad i Gasglu Sbesimenau https://www.labcorp.com/resource/introduction-to-specimen-collection#
- Casglu Sbesimenau http://www.northcumbriaccg.nhs.uk/about-us/key-policies-and-documents/policies/infection-prevention/21-specimen-collection-october-2015-version-100.pdf
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 310 Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y blynyddoedd cynnar

Lefel:	3
ODA:	25
Credyd:	4
Crynodeb o'r Uned:	Pwrpas yr uned hon yw meithrin y wybodaeth, y ddealltwriaeth a'r sgiliau sydd eu hangen er mwyn cefnogi plant i feithrin dealltwriaeth o'r ffordd maen nhw'n ymddwyn a'u cefnogi i ddatblygu eu hymddygiad cadarnhaol eu hunain.

Deilliant dysgu:

1. Egwyddorion cefnogi datblygiad ymddygiad cadarnhaol plant

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Damcaniaethau ynghylch datblygiad ymddygiad plant
1.2 Ystyr y term 'ymddygiad heriol'
1.3 **Ffactorau** sy'n gallu arwain at ymddygiad heriol gan blant
1.4 Amrywiaeth o strategaethau ataliad cychwynnol ac ymyrraeth gynnar i gefnogi ymddygiad cadarnhaol
1.5 Modelau a fframweithiau sy'n cefnogi dulliau cadarnhaol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

1.6 Mewnblannu amrywiaeth o strategaethau ataliad cychwynnol a strategaethau ymyrraeth gynnar yn eich ymarfer
1.7 Mabwysiadu cysyniadau fframweithiau/modelau dulliau cadarnhaol y cytunwyd arnyn nhw ar gyfer cefnogi ymddygiad

Amrediad

Ffactorau: Anghenion ychwanegol, yr amgylchedd, cymdeithasol, ymatebion ac ymddygiadau oedolion, ffactorau andwyol, nodau anghyfarwydd ac afrealistig, ymddygiadau anghyson gan oedolion

Modelau a fframweithiau sy'n cefnogi dulliau cadarnhaol: Cymorth Gweithredol, Ymarfer Adferol, Cymorth Ymddygiad Cadarnhaol

Deilliant dysgu:

2. Cefnogi datblygiad ymddygiad cadarnhaol plant mewn ffordd sy'n briodol i'w hoedran a'u cyfnod datblygiad

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

2.1 Y berthynas rhwng dulliau cadarnhaol a rhagweithiol ac ymarfer plentyn ganolog
2.2 Pwysigrwydd bod yn glir ynghylch disgwyliadau a gosod nodau a ffiniau sy'n cefnogi datblygiad ymddygiad cadarnhaol
2.3 Pam mae'n bwysig cynnwys plant wrth osod nodau ymddygiad
2.4 Sut i helpu plant i feithrin dealltwriaeth o'r canlynol:
    - Pam mae angen gosod nodau a ffiniau ar gyfer ymddygiad
    - Pam maen nhw'n ymddwyn mewn ffordd benodol
    - Pryd y gall ymddygiad fod yn dderbyniol neu'n heriol
    - Canlyniadau posibl ymddygiad
    - Buddiannau ymddygiad cadarnhaol iddyn nhw eu hunain ac i eraill
2.5 Sut y gall eich gweithredoedd eich hun ddylanwadu ar ymddygiad plant
2.6 Sut y gall ymddygiad plant herio oedolion yn emosiynol

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.7 Cyfathrebu â phlant ynglŷn â'u hymddygiad
2.8 Hybu dealltwriaeth o ddisgwyliadau ynglŷn ag ymddygiad
2.9 Nodi ac adnabod sbardunau ymddygiadol plant a sut i gefnogi hyn
2.10 Rhoi canmoliaeth ac adborth adeiladol ar gyflawni nodau ymddygiadol a bodloni ffiniau y cytunwyd arnyn nhw er mwyn atgyfnerthu ymddygiad cadarnhaol plant
2.11 Myfyrio ar y ffordd y mae eich ymddygiad a'ch ymatebion eich hun yn **cefnogi** ymddygiad cadarnhaol

Amrediad

Cymorth: Ailfynegi, tawelu, ailgyfeirio, tynnu sylw, achub y blaen ac anwybyddu

---

Deilliant dysgu:

3. Gweithio gyda phobl eraill i gefnogi ymddygiad

Meini prawf asesu

Rydych yn deall:

3.1 Ble i gael cymorth os bydd pryderon ynglŷn ag ymddygiad plentyn
3.2 Rôl **partneriaid allweddol** wrth gefnogi ymddygiad

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

3.3 Datblygu amrywiaeth o gynlluniau a dulliau gweithredu ar gyfer cefnogi ymddygiad mewn partneriaeth â'r plentyn, pobl allweddol ac eraill, eu rhannu a chytuno arnyn nhw
3.4 Rhannu canlyniadau adolygiadau ac asesiadau, gan gynnwys asesiadau risg, ag eraill

Amrediad

Partneriaid Allweddol: teuluoedd/gofalwyr, cydweithwyr, gweithwyr proffesiynol eraill

Uned 310 Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y blynyddoedd cynnar

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Bydd y dystiolaeth ar gyfer yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy'r tasgau strwythuredig. Mae canllawiau ar gyfer unrhyw dystiolaeth ychwanegol y gall fod ei hangen i'w gweld yn y pecyn asesu.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Gallai **anghenion ychwanegol** gynnwys:

- Anabledd corfforol
- Anabledd dysgu
- Awtistiaeth
- Anghenion iechyd ychwanegol
- Colli synhwyrau
- Anawsterau emosiynol ac ymddygiadol
- Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd
- Mwy abl a thalentog
- Anghenion ymddygiadol

Gall **ymddygiad heriol** gynnwys ymddygiad sy'n:

- Ailadroddus/obsesiynol
- Mewnblyg
- Ymosodol
- Hunan-niweidiol
- Aflonyddgar
- Gwrthgymdeithasol neu anghyfreithlon
- Difrïol

Modelau a fframweithiau sy'n cefnogi dulliau cadarnhaol:

a) <u>Cefnogaeth Wweithredol</u>
   - Beth yw ystyr 'cefnogaeth weithredol'
   - Sut mae'r model Cefnogaeth Weithredol yn troi gwerthoedd yn ymarfer plentyn ganolog
   - Gwahanol elfennau Cefnogaeth Weithredol, gan gynnwys:
   - Cynlluniau dyddiol a chyfranogiad gweithredol
   - Lefelau o help neu gefnogaeth a chymorth
   - Rhyngweithio cadarnhaol
   - Atgyfnerthiad cadarnhaol
   - Addysgu sgiliau

- Dadansoddi tasgau
- Amrywiaeth werthfawr o weithgareddau ystyrlon

b) Dulliau adferol

- Beth yw ystyr 'dulliau adferol'
- Adfer – prif nod dull adferol yw mynd i'r afael â niwed a'i wella
- Gwirfoddoliaeth – dylai pobl gymryd rhan mewn prosesau adfer o'u gwirfodd ac yn seiliedig ar ddewis gwybodus
- Niwtraliaeth – mae prosesau adferol yn deg ac yn ddiduedd tuag at y rhai sy'n cymryd rhan
- Diogelwch – nod prosesau ac ymarfer yw sicrhau diogelwch pawb sy'n cymryd rhan a chreu man diogel ar gyfer mynegi teimladau a safbwyntiau am y ffordd y mae niwed wedi cael ei achosi
- Hygyrchedd – nid yw prosesau adferol yn gwahaniaethu, ac maent ar gael i bawb y mae gwrthdaro a niwed wedi effeithio arnyn nhw
- Parch – mae prosesau adferol yn parchu urddas pawb sy'n cymryd rhan a phobl y mae'r niwed a achoswyd wedi effeithio arnyn nhw

c) Cefnogi Ymddygiad Cadarnhaol

- Beth yw ystyr 'cefnogi ymddygiad cadarnhaol'
- Elfennau'r model cefnogi ymddygiad cadarnhaol gan gynnwys:
  - Dulliau sy'n seiliedig ar werthoedd
  - Damcaniaeth a sail dystiolaeth
  - Dadansoddi gweithredol
  - Ataliad cychwynnol
  - Ataliad eilaidd
  - Strategaethau adweithiol
- Pam mae dull wedi'i arwain gan werthoedd yn bwysig ar gyfer cefnogi ymddygiad cadarnhaol
- Pam nad oes lle i gosbi wrth gefnogi ymddygiad cadarnhaol
- Pam mae'n bwysig deall teimladau rhywun a pham ei fod yn ymddwyn fel y mae (gweithrediadau ei ymddygiad)
- Y gwahaniaeth rhwng ffurf (yr ymddygiad) a gweithrediad (y rheswm dros yr ymddygiad hwnnw)
- Pedwar gweithrediad cyffredin ymddygiad heriol: sylw cymdeithasol; osgoi/dianc; cael gafael ar bethau diriaethol; ysgogi'r synhwyrau
- Elfennau cynllun cefnogi ymddygiad
- Pwysigrwydd sesiynau dadfriffio yn dilyn achos o ymddygiad heriol
- Elfennau sesiynau dadfriffio yn dilyn achosion o ymddygiad heriol

Ffactorau: Profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, anawsterau ymlyniad, colli synhwyrau, cael niwed i'r ymennydd neu gyflwr niwrolegol arall, achosion corfforol neu ymateb i boen neu afiechyd, anawsterau cyfathrebu, rhianta gwael, ymatebion anghyson neu amhriodol i ymddygiad, disgwyliadau ystrydebol mewn perthynas â phobl eraill, disgwyliadau anghyraeddadwy mewn perthynas â phobl eraill, yr amgylchedd, ymateb i amgylchiadau, digwyddiadau a theimladau gan gynnwys ofn a phryder, cyfnodau trawsnewid, colled, cam-drin, gofal amhriodol, gofynion i wneud rhywbeth nad yw'r plentyn am ei wneud, cael ei anwybyddu

Pobl allweddol: teulu, ffrindiau, gofalwyr ac eraill y mae gan yr unigolyn berthynas bwysig â nhw

Gall **eraill** gynnwys:

- Rhieni
- Cydweithwyr
- Gweithwyr proffesiynol eraill

Strategaethau ataliad cychwynnol ac ymyrraeth gynnar: Newid neu osgoi ffactorau sy'n ysgogi ymddygiad heriol, newid yr amgylchedd lle mae plentyn yn byw neu'n treulio amser er mwyn diwallu ei anghenion, cymryd rhan mewn amrywiaeth werthfawr o weithgareddau ystyrlon er mwyn helpu plant i gyflawni canlyniadau sy'n bwysig iddyn nhw, newid atgyfnerthiadau sy'n cynnal ymddygiadau heriol, cynnig cefnogaeth ar y lefel gywir er mwyn helpu plant i fod yn fwy annibynnol a gallu ymdopi'n well, cynnig tawelwch meddwl a chefnogaeth er mwyn lleihau teimladau o bryder neu ofid, meithrin gwydnwch plant.

Damcaniaethau datblygu ymddygiad: Damcaniaethwyr: Bandura, Skinner, Piaget, Glasser, Lee a Marlene Canter

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- SCD CCLD 0308: Hybu llesiant a gwydnwch plant
- SCD CCLD 0325: Cefnogi plant a phobl ifanc drwy gyfnodau trawsnewid mawr
- SCD CCLD 0326: Hybu plant a phobl ifanc i ddatblygu ymddygiad cadarnhaol
- SCD CCLD 0327: Cefnogi plant sydd wedi profi trawma

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014
- Gwneud yn Dda, Gwneud yn Well: Safonau ar gyfer Gwasanaethau Iechyd Cymru (Ebrill 2010)
- Dimensions https://www.dimensions-uk.org/service/cymru-wales/positive-behaviour-support-in-wales-cymru/
- Denne, et al (2015) *Putting positive behavioural support into practice: the*
- *challenges of workforce training and development*, International Journal of Positive Behavioural Support 5,2 43-45
- Gore, et al (2013) *Definition and scope for positive behavioural support*,
- International Journal of Positive Behavioural Support 3, 2, 14-23
- Positive Behavioural Support Academy, Improving quality in the delivery of
- Positive Behavioural Support (PBS): the standards for accredited service providers.
- Positive Behavioural Support Coalition (2015) Positive Behavioural Support: a competence framework
- NHS Education for Scotland – Positive Behavioural Support: A Learning Resource
- Ymyriad diogel ac effeithiol – defnyddio grym rhesymol a chwilio am arfau
- Restrictive Physical Intervention and Therapeutic Holding for Children and Young People. Guidance for nursing staff
- Restrictive Physical Intervention in Secure Children's Homes
- Diogelu Plant: gweithio gyda'n gilydd dan Ddeddf Plant 2004

- **Gweithdrefnau Diogelu Cymru (2019) - https://diogelu.cymru/**
- Llywodraeth Cymru Canllawiau diogelu - **https://llyw.cymru/canllawiau-diogelu**

Uned 312 Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi

Lefel:	3
ODA:	20
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned	Mae'r uned hon yn ymdrin â'r wybodaeth sylfaenol sydd ei hangen ar bobl sy'n gweithio mewn sefydliadau/lleoliadau lle maen nhw'n gyfrifol am roi cymorth i blant a all fod yn byw gydag epilepsi. Bydd dysgwyr yn meithrin dealltwriaeth o beth yw epilepsi, camau gweithredu i'w cymryd, sut y gellir ei reoli a'i effaith bosibl ar blant yn eu bywydau bob dydd. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'plant' yn cyfeirio ar blant neu bobl ifanc

Deilliant dysgu:

1. Epilepsi a'i effeithiau

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Y term 'epilepsi'
1.2 Y mathau gwahanol o epilepsi a dosbarthiadau o ffitiau
1.3 Achosion epilepsi
1.4 Sbardunau a rhybuddion posibl ffitiau
1.5 Camau i'w cymryd yn achos ffitiau

Deilliant dysgu:

2. Triniaethau ar gyfer epilepsi

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Mathau gwahanol o feddyginiaeth atal epilepsi a ddefnyddir ar hyn o bryd
2.2 Buddiannau a risgiau meddyginiaeth atal epilepsi

Deilliant dysgu:

3. Deall y gofal a roddir i blant ag epilepsi yn unol â'r cynllun gofal y cytunwyd arno

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

3.1 Ffyrdd o gefnogi plentyn drwy'r broses ymadfer ar ôl ffit

3.2 Risgiau posibl a'u heffeithiau ar fywydau bob dydd plant sydd wedi cael diagnosis o epilepsi
3.3 Pwysigrwydd y broses o gofnodi a rhoi gwybod am ffitiau
3.4 Cyfyngiadau eich rôl eich hun wrth roi cyngor, arweiniad, gwybodaeth a gofal i blentyn gydag epilepsi, neu ei deulu/gofalwr
3.5 Sut i addasu dulliau cyfathrebu a chefnogi i blant ag epilepsi, yn dibynnu ar eu hoedran a'u cyfnod datblygiad
3.6 Sut i nodi aelodau o'r tîm amlddisgyblaethol a/neu weithwyr amlasiantaethol sy'n cefnogi plant gydag epilepsi yn eich sefydliad/lleoliad eich hun

---

Deilliant dysgu:

4. Cefnogaeth a gofal i blant gydag epilepsi

Meini prawf asesu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

4.1 Rhoi mesurau ar waith i greu amgylcheddau diogel i blant gydag epilepsi yn eich sefydliad/lleoliad eich hun
4.2 Tawelu meddwl plant gydag epilepsi a'u teuluoedd/gofalwyr
4.3 Helpu plant neu eu teuluoedd/gofalwyr i gynnal neu gyfrannu at ddyddiadur ffitiau, neu ffordd gyfatebol o gofnodi ffitiau/absenoldeb ffitiau

Uned 312 Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Adroddiad myfyriol wedi'i ysgrifennu gan y dysgwr a'i lofnodi gan dyst yn disgrifio'r cymorth a roddwyd i blant gydag epilepsi ar o leiaf un achlysur.
- Rhaid i ddogfennau/cofnodion cysylltiedig gael eu cwblhau'n glir, yn gywir ac yn ddarllenadwy.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Risgiau posibl a'u heffeithiau ar fywydau bob dydd plant – gwahanol gamau mewn bywyd, hyder, hunan-barch, dewisiadau personol, ffyrdd o fyw

Amgylcheddau diogel – asesiadau risg cadarnhaol – galluogi yn hytrach na chyfyngu

Triniaethau amgen yn lle meddyginiaethau atal epilepsi – ymyriadau seicolegol, mesurau ataliol, cwnsela

Dyddiadur ffitiau – byddai hwn yn cynnwys y math o ffitiau a welwyd, eu hyd, a chyfnodau heb ffitiau

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- CHHM1 Asesu anghenion y cleient

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Joint Epilepsy Guidelines – Joint Epilepsy Council, Medi 2011 http://www.epilepsyscotland.org.uk/pdf/Joint_Epilepsy_Council_Prevalence_and_Incidence_September_11_(3).pdf
- **Y Gymdeithas Epilepsi** www.epilepsysociety.org.uk
- Epilepsy Action www.epilepsy.org.uk
- NICE – Epilepsi www.nice.org.uk/Guidance/cg137
- **Young Epilepsy** www.youngepilepsy.org.uk
- **Epilepsi Cymru** https://public.epilepsy-wales.org.uk/
- SUDEP Action www.sudep.org

- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015
  https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 314 Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau

Lefel:	3
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn ymdrin â'r sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen er mwyn galluogi dysgwyr i fonitro glwcos yng ngwaed y capilarïau. Bydd dysgwyr yn dysgu sgiliau ymarferol sydd eu hangen i fonitro lefelau glwcos yn y gwaed er mwyn cynnal rheolaeth dros ddiabetes mewn pobl eraill. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'unigolyn' yn cyfeirio at oedolion, plant a phobl ifanc.

Deilliant dysgu:

1. Deddfwriaeth a pholisïau sy'n berthnasol i gefnogi'r broses o fonitro glwcos yng ngwaed y capilarïau

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Canllawiau a phrotocolau cenedlaethol a lleol cyfredol sy'n dylanwadu ar brosesau monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau
1.2 Prosesau sefydliadau/lleoliadau mewn perthynas â monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau
1.3 Pam mae'n bwysig cymryd cyfrifoldeb a bod yn atebol mewn perthynas â chwmpas ymarfer
1.4 Canlyniadau posibl peidio â dilyn gweithdrefnau
1.5 Pam mae'n rhaid cael cydsyniad a'i gadarnhau cyn cymryd camau gweithredu
1.6 Beth yw samplau gwaed y capilarïau a'r safleoedd lle y gellir eu cymryd

Deilliant dysgu:

2. Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

2.1 Pwysigrwydd glanhau safleoedd wrth gymryd samplau gwaed y capilarïau
2.2 Pwysigrwydd casglu samplau gwaed y capilarïau o'r ansawdd cywir
2.3 Ffactorau a allai effeithio ar ansawdd samplau gwaed y capilarïau
2.4 Pryderon a all fod gan unigolion, neu eu teuluoedd/gofalwyr, mewn perthynas â chasglu samplau gwaed y capilarïau
2.5 Ffyrdd o baratoi unigolion ar gyfer casglu samplau gwaed y capilarïau
2.6 Achosion posibl o anghysur i unigolion yn ystod ac ar ôl y broses o gasglu samplau gwaed y capilarïau
2.7 Ffyrdd o leihau anghysur cymaint â phosibl

2.8 Camau i'w cymryd os oes problemau wrth gasglu gwaed y capilarïau
2.9 Rhoi gwybod am systemau ar gyfer problemau mewn perthynas â samplu gwaed y capilarïau, a'u cofnodi
2.10 Dulliau gwaredu diogel ar gyfer gwastraff peryglus a gwastraff nad yw'n beryglus
2.11 Pwysigrwydd cynnal cyflenwadau digonol o ddeunyddiau a chyfarpar a'u storio'n ddiogel

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:
2.12 Sicrhau bod gan unigolion ac eraill wybodaeth gywir a hawdd ei deall am y driniaeth
2.13 Nodi lle addas i samplu gwaed y capilarïau
2.14 Dilyn gweithdrefnau diogel a hylan cyn, yn ystod ac ar ôl samplu gwaed y capilarïau
2.15 Sicrhau bod gweithdrefnau cywir yn cael eu dilyn wrth samplu gwaed y capilarïau
2.16 Cofnodi prosesau samplu gwaed y capilarïau a rhoi gwybod amdanyn nhw, gan weithredu ar sail y canlyniadau yn unol â'r sefydliad/lleoliad

Uned 314 Monitro glwcos yng ngwaed y capilarïau

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwyr yn monitro samplau gwaed capilarïau unigolyn/plentyn ar o leiaf **tri** achlysur.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Rhaid i ddysgwyr gwblhau'r unedau canlynol cyn dechrau'r uned hon:

- Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus

neu

- Cefnogi oedolion sy'n byw gyda diabetes

Eraill – gallent gynnwys teulu, ffrindiau, gofalwyr ac eraill y mae gan yr unigolyn/plentyn berthynas gefnogol â nhw

Lle addas – gan ystyried preifatrwydd, diogelwch a gofynion hylendid

Gweithdrefnau cywir yn unol â gweithrefnau'r lleoliad/sefydliad a ffyrdd o weithio y cytunwyd arnyn nhw;

- cymharu mesuriadau'n gywir
- cofnodi mesuriadau'n gywir a rhoi gwybod amdanyn nhw
- gwaredu deunyddiau gwastraff peryglus a rhai nad ydynt yn beryglus mewn modd diogel a hylan
- dychwelyd deunyddiau a chyfarpar i gael eu storio'n ddiogel ar ôl y driniaeth

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- CHS131 Casglu a phrofi samplau gwaed y capilarïau
- Diab HA8 Galluogi plant gyda diabetes i fonitro lefelau'r glwcos yn eu gwaed
- DIB 201 Ymwybyddiaeth o Ddiabetes
- Diab HA13 Rhoi gwybodaeth a chyngor er mwyn galluogi unigolyn gyda diabetes i sicrhau cyn lleied â phosibl o risg o hypoglycaemia

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Cynllun Cyflawni Cymru ar gyfer Diabetes 2016-2020: Gofal o'r safon orau i bawb sydd â diabetes Rhagfyr 2016 https://gov.wales/docs/dhss/publications/161212diabetes-delivery-plancy.pdf
- Ymgyrch "Think Glucose" https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100304061513/http://www.institute.nhs.uk/quality_and_value/think_glucose/welcome_to_the_website_for_thinkglucose.html
- Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif Iechyd Cyhoeddus Cymru http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/page/65550i
- Atal a Rheoli Heintiau ar gyfer Lleoliadau Gofal Plant (2014) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-diagnostics-guidance
- Introduction to specimen collection https://www.labcorp.com/resource/introduction-to-specimen-collection#
- Specimen Collection http://www.northcumbriaccg.nhs.uk/about-us/key-policies-and-documents/policies/infection-prevention/21-specimen-collection-october-2015-version-100.pdf
- Understanding diabetes https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100305014525/http://www.nhs.uk/Pathways/diabetes/Pages/Landing.aspx
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Uned 315 Cefnogi plant i fonitro glwcos

Lefel:	3
ODA:	15
Credyd:	3
Crynodeb o'r Uned:	Mae'r uned hon yn ymdrin â'r sgiliau a'r wybodaeth ymarferol sydd eu hangen er mwyn galluogi dysgwyr i gefnogi plant a phobl allweddol i fonitro glwcos. Bydd dysgwyr yn dysgu'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen er mwyn helpu eraill i hunanfonitro lefelau'r glwcos yn y gwaed. Yng nghyd-destun yr uned hon, mae'r term 'plant' yn cyfeirio at blant a phobl ifanc

Deilliant dysgu:

1. Deddfwriaeth a pholisïau sy'n berthnasol i gefnogi monitro glwcos

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

1.1 Canllawiau a phrotocolau cenedlaethol a lleol cyfredol sy'n dylanwadu ar gefnogi monitro glwcos

1.2 Prosesau sefydliadau/lleoliadau mewn perthynas â chefnogi monitro glwcos

1.3 Canlyniadau posibl peidio â dilyn gweithdrefnau

1.4 Pam mae'n rhaid cael cydsyniad priodol a'i gadarnhau cyn cymryd camau gweithredu

Deilliant dysgu:

2. Annog annibyniaeth a diogelwch wrth gefnogi plant i fonitro glwcos

Meini prawf asesu

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n:

2.1 Meithrin perthnasoedd cadarnhaol a chefnogi plant i gymryd rhan o fewn ffiniau proffesiynol

2.2 Sicrhau bod gan blant a phobl allweddol wybodaeth gywir a hawdd ei deall am y triniaethau

2.3 Cadarnhau bod plant a phobl allweddol yn deall gwybodaeth yn glir

2.4 Esbonio i blant a phobl allweddol pa mor bwysig yw casglu cyfarpar cyn dechrau gweithgareddau casglu gwaed

2.5 Esbonio i blant a phobl allweddol pa mor bwysig yw dilyn rhagofalon hylendid wrth gyflawni triniaethau

2.6 Esbonio i blant a phobl allweddol pa mor bwysig yw casglu samplau gwaed o'r ansawdd cywir a beth yw'r ffactorau sy'n effeithio ar yr ansawdd

2.7 Esbonio pwysigrwydd glanhau safleoedd mynediad wrth gasglu samplau gwaed

2.8 Disgrifio dulliau gwaredu diogel ar gyfer gwastraff peryglus a gwastraff nad yw'n beryglus

2.9 Esbonio i blant a phobl allweddol pa mor bwysig yw cael cyflenwadau digonol a'u storio'n ddiogel
2.10 Annog plant a phobl allweddol i feithrin eu galluoedd a'u sgiliau eu hunain o ran monitro lefelau glwcos

---

Deilliant dysgu:

3. Cefnogi plant i fonitro glwcos

Meini prawf asesu

Rydych yn gwybod:

3.1 Pam mae'n bwysig cadw cofnodion monitro glwcos llawn a chywir
3.2 Pwysigrwydd ymchwilio i newidiadau yng nghyflwr plant a mesuriadau glwcos yn eu gwaed
3.3 Rhesymau posibl dros newidiadau mewn cyflwr a mesuriadau glwcos yn y gwaed a'r camau i'w cymryd
3.4 Pwysigrwydd cofnodi canlyniadau monitro glwcos a gweithredu'n seiliedig arnyn nhw
3.5 Problemau posibl sy'n gysylltiedig â chofnodi canlyniadau monitro glwcos

Rydych yn gallu gweithio mewn ffyrdd sy'n
3.6 Rhoi cyngor i blant a phobl allweddol wrth fonitro glwcos gan gynnwys y canlynol
3.7 defnyddio’r cyfarpar cywir
3.8 technegau profi cywir
3.9 sut i gymharu canlyniadau samplau
3.10 Annog plant a phobl allweddol i nodi lle addas ar gyfer monitro glwcos
3.11 Helpu plant a phobl allweddol i baratoi'r cyfarpar cyn monitro glwcos
3.12 Cefnogi plant a phobl allweddol yn ystod y driniaeth ac arsylwi arnyn nhw er mwyn sicrhau eu bod yn
- cymharu mesuriadau'n gywir
- cofnodi mesuriadau'n gywir
- gwaredu deunyddiau gwastraff peryglus a rhai nad ydynt yn beryglus mewn modd diogel a hylan
- dychwelyd deunyddiau a chyfarpar i gael eu storio'n ddiogel ar ôl y driniaeth

3.13 Bwrw golwg dros amseriad mesuriadau a dehongliad plant a phobl allweddol ohonyn nhw, gan weithredu os yw'n ymddangos eu bod yn annormal
3.14 Trafod unrhyw anghysur a brofir gan blant yn ystod neu ar ôl casglu samplau gwaed, a rhoi cyngor iddyn nhw ar sut i'w leihau cymaint â phosibl
3.15 Helpu plant a phobl allweddol i fonitro cyflwr cyffredinol y plentyn, gan eu hannog i geisio cyngor a chefnogaeth pan fydd newidiadau
3.16 Cwblhau cofnodion ar weithgareddau a gyflawnir gan blant a phobl allweddol a'u canlyniadau, yn unol â gweithdrefnau'r sefydliad/lleoliad
3.17 Gweithredu'n brydlon os bydd newidiadau’n cael eu harsylwi mewn plant

Uned 315 Cefnogi plant i fonitro glwcos

Gwybodaeth Ategol

Gofynion tystiolaeth

Os nad yw'r tasgau cyfannol yn eu hasesu, rhaid cwblhau portffolio o dystiolaeth ar gyfer y deilliannau gwybodaeth ac ymarfer yn yr uned hon. Dylid dilyn yr amodau a amlinellir yn y pecyn asesu o ran cadw'r dystiolaeth yn y portffolio.
Ar gyfer deilliannau'r ymarfer, rhaid bodloni'r gofynion tystiolaeth lleiaf canlynol drwy'r portffolio o dystiolaeth:

- Arsylwi ar y dysgwr yn helpu plentyn a/neu bobl allweddol i fonitro lefelau'r glwcos yn y gwaed ar o leiaf tri achlysur. Gall hyn fod ar wahanol blant neu ar yr un plentyn ar nifer o achlysuron.
- Rhaid i ddogfennau a chofnodion gael eu cwblhau'n glir, yn gywir ac yn ddarllenadwy.

Canllawiau cyflwyno

Dylai'r uned hon gael ei chyflwyno mewn ffordd sy'n ymgorffori ac yn adeiladu ar y wybodaeth graidd a ddatblygwyd o fewn y cymhwyster Lefel 2 Craidd, a thrwy gymhwyso'r wybodaeth hon yn ymarferol, a ddangosir drwy'r uned orfodol ymarfer craidd.

Pobl allweddol – y bobl sy'n bwysig i blentyn ac sy'n gallu gwneud gwahaniaeth i'w lesiant. Gall pobl allweddol gynnwys teulu, ffrindiau, gofalwyr ac eraill y mae gan y plentyn berthynas gefnogol â nhw. Gall y bobl allweddol hyn fod yn rhan o'r broses o fonitro glwcos yn y gwaed os nad yw'r plentyn yn gallu gwneud hynny.

Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol (NOS) cysylltiedig

- Diab HA1 Asesu anghenion gofal iechyd plant gyda diabetes a chytuno ar gynlluniau gofal
- Diab HA6 Helpu plant gyda diabetes i newid eu hymddygiad er mwyn lleihau'r risg o gymhlethdodau a gwella eu hansawdd bywyd
- Diab HA8 Galluogi plant gyda diabetes i fonitro lefelau'r glwcos yn eu gwaed
- Diab HA13 Rhoi gwybodaeth a chyngor er mwyn galluogi unigolyn gyda diabetes i sicrhau cyn lleied â phosibl o risg o hypoglycaemia

Deddfwriaeth a chanllawiau cysylltiedig

- Cynllun Cyflawni Cymru ar gyfer Diabetes 2016-2020: Gofal o'r safon orau i bawb sydd â diabetes Rhagfyr 2016 https://gov.wales/docs/dhss/publications/161212diabetes-delivery-plancy.pdf
- Ymgyrch "Think Glucose" https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100304061513/http://www.institute.nhs.uk/quality_and_value/think_glucose/welcome_to_the_website_for_thinkglucose.html
- Gwneud i Bob Cyswllt Gyfrif Iechyd Cyhoeddus Cymru http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/888/page/65550

- Understanding diabetes https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20100305014525/http://www.nhs.uk/Pathways/diabetes/Pages/Landing.aspx
- Atal a Rheoli Heintiau ar gyfer Lleoliadau Gofal Plant (2014) http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/888/Cyfieithiad%20%20%2D%20All%20Wales%20Infection%20Prevention%20and%20Control%20Guidance%20for%20Educational%20Settings%20CYMRAEG%20May%202017%20FINAL.output.pdf
- Canllawiau NICE https://www.nice.org.uk/about/what-we-do/our-programmes/nice-guidance/nice-diagnostics-guidance
- Introduction to Specimen Collection https://www.labcorp.com/resource/introduction-to-specimen-collection#
- Specimen Collection http://www.northcumbriaccg.nhs.uk/about-us/key-policies-and-documents/policies/infection-prevention/21-specimen-collection-october-2015-version-100.pdf
- Supporting Children with Type 1 Diabetes in Primary Schools and Early Years Settings (2016) https://www.ouh.nhs.uk/childrens-diabetes/schools/documents/primary-school-care-statement.pdf
- Safonau Iechyd a Gofal, Llywodraeth Cymru Ebrill 2015 https://gov.wales/docs/dhss/publications/150402standardscy.pdf

Appendix 1 Arweiniad o ran yr Unedau a Argymhellir

Ar gyfer y swyddi canlynol sy'n gysylltiedig ag iechyd, gallai fod disgwyl astudio'r unedau isod, yn ogystal â'r Unedau Gorfodol. Nid yw'r rhestr o swyddi yn gynhwysfawr a gall ymestyn dros amser.

Yn ymarferol, bydd angen i unrhyw unedau o'r fath adlewyrchu rôl swydd yr unigolyn, ac osgoi ailadrodd unrhyw ddysgu blaenorol a achredwyd, a bydd yr unedau a ddewisir yn dod i gyfanswm o 7 credyd i gwblhau'r cymhwyster Lefel 2. Mae'n bosibl mynd dros yr isafswm credydau drwy drafod â'r darparwr hyfforddiant yn ystod y cymhwyster, ac ymgymryd â rhagor o unedau achrededig fel rhan o ddatblygiad proffesiynol parhaus fel y bo'n gysylltiedig â'r rôl.

Swydd	Unedau Dewisol Grŵp A: *Yn dibynnu ar y grŵp oedran y gofalir amdano, gall fod angen un neu fwy o'r unedau isod*	Gwerthoedd credyd	Unedau Dewisol Grwpiau B a C Bydd yr unedau a ddewisir o'r rhestr isod yn dibynnu ar arbenigedd y lleoliad clinigol.	Gwerthoedd credyd
Rôl Iechyd				
Cynorthwyydd nyrsio cleifion mewnol (Lefel 2)	Cefnogi gofal plant 0-2 oed Cefnogi gofal plant 2-3 oed Gweithio gyda phlant 3-7 oed	3 3 4	Cefnogi plant sy'n byw gyda diabetes mellitus Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant Cefnogi gofal ymataliaeth mewn plant Cefnogi unigolion o ran symud a lleoli Cyflwyniad i fesuriadau ffisiolegol mewn plant Cynnal profion pwynt gofal Casglu sbesimenau Cefnogi plant sy'n byw gydag epilepsi	5 2 4 3 3 3 3 3
Rôl Gofal Plant				
Ymarferydd meithrinfa cynorthwyol	Cefnogi gofal plant 0-2 oed Cefnogi gofal plant 2-3 oed Gweithio gyda phlant 3-7 oed	3 3 4	Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant Ymateb i adwaith anaffylactig	4 3 2 2
Ymarferydd sesiynol cynorthwyol	Cefnogi gofal plant 2-3 oed Gweithio gyda phlant 3-7 oed	3 4	Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant	4 3 2
Ymarferydd Cynorthwyol yn y Cyfnod Sylfaen	Gweithio gyda phlant 3-7 oed	4	Dulliau cadarnhaol o gefnogi ymddygiad yn y Cefnogi'r broses o gaffael iaith newydd drwy drochi Cyflwyniad i ddiffyg anadl ac asthma mewn plant	4 3 2

Atodiad 2 Cysylltiadau â chymwysterau eraill

Cysylltiadau â chymwysterau eraill

Mae cysylltiadau rhwng y cymhwyster hwn a'r cymwysterau canlynol:

- Lefel 1/2 Cyflwyniad i Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant
- Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Craidd
- Lefel 2 Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant: Egwyddorion a Chyd-destunau